

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

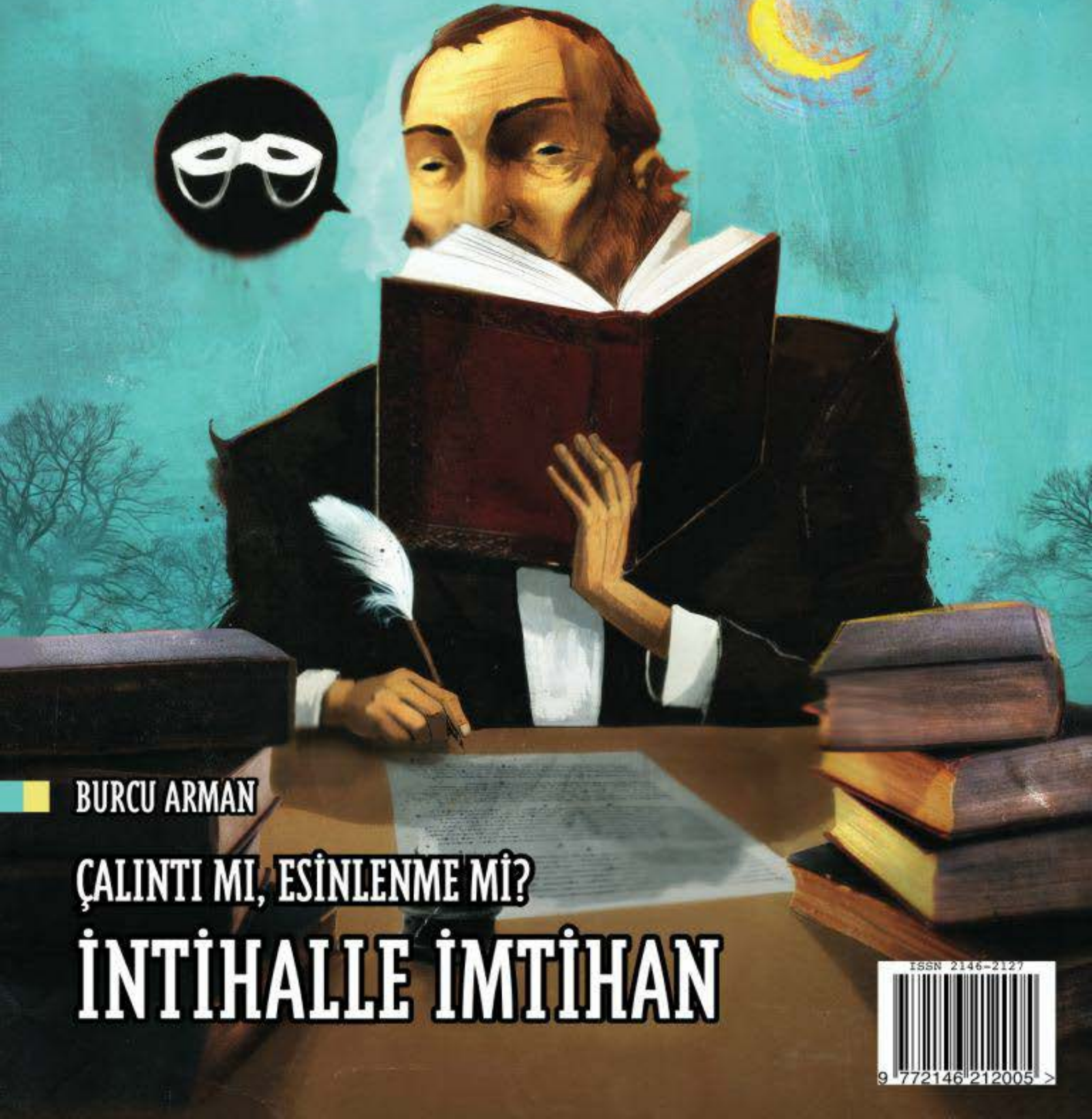
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BURCU ARMAN

ÇALINTI MI, ESİNLENME Mİ?

İNTİHALLE İMTİHAN

ISSN 2146-2127

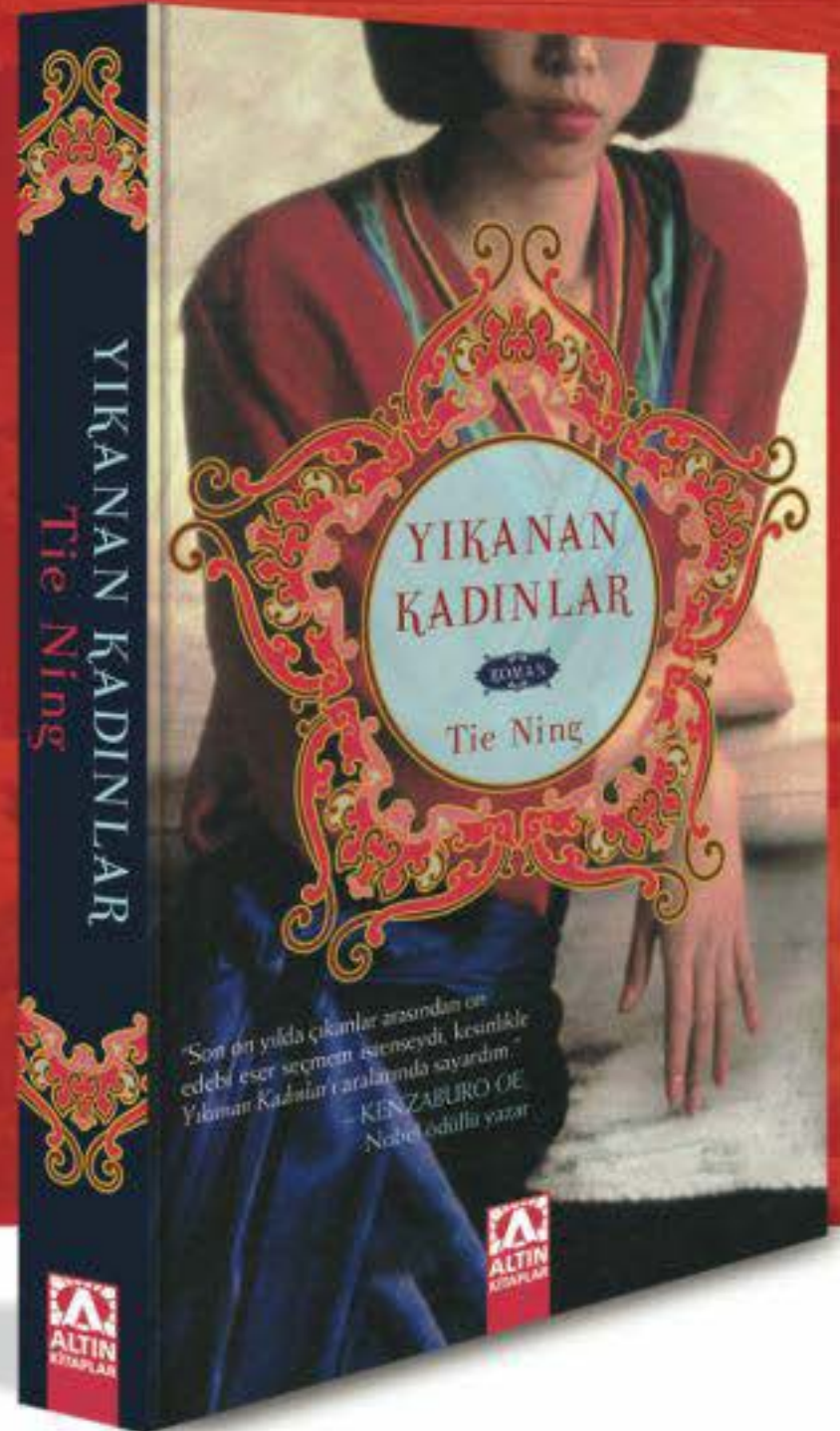
9 772146 212005 >

Modern Çin'in dokunulamaz
gizli kuralları *Yıkanan Kadınlar*
romaniyle gün yüzüne çıkıyor.
Aile sırları, değişmeyen
cinsellik anlayışı, kısıvrak
bağlayan gelenekler ve
tüm bunlara cesaretle başkaldıran
dört cesur kadının hikâyesi...

"Son on yılda çıkanlar arasında
on edebi eser seçmem istenseydi, kesinlikle
Yıkanan Kadınlar'ı aralarında sayardım."

– KENZABURO OE,
Nobel ödüllü yazar

ADINI ALDIĞI CEZANNE'IN TABLOSU KADAR GÜZEL...

sabitfikir

Yayın Türü: Aylık Yayın Süreli Yayın
Sayı: 36 - Şubat 2014
ISSN: 2146-2027

İntipaz sahibi: Doğan Müzik Kitap Mağazacılık Pazarlama A.Ş. adına
Ahmet Gürsu Bakanoğlu

Genel Koordinatör ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Bora Ekmekçi

Genel Yayın Yönetmeni
Elif Bereketli

Edişör
Ceyhan Usanmaz

İnternet Editörü
Gökçe Gündüç

Düzeltili
İrem Ertuğrul

Kapak Tasarımı
Eren Erkalkan, Şerif Ali Ünal

Sayfa Tasarımı
Myra (Deniz Kurşunlu)

Sayfa Uygulama
Melis Kalpakçıoğlu

Kapak İllüstrasyonu
Ethem Onur Bilgiç

Reklam
Nalan Demircioğlu Yavuz
+90 216 554 16 00
ndemircioglu@adn.com.tr

Baskın Yeri
Görsel Dizayn Ofset Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
Atatürk Bulvarı Deposite İş Merkezi Aş Blok K: 4 No: 405 İktelli OSB /
Başakşehir / İSTANBUL
Tel: (0212) 671 91 00
Faks: (0212) 671 91 90 Matbaa Sertifikası No: 16269

SabitFikir, İdefix'in yayınıdır.

Yönetim Yeri:
Doğan Müzik Kitap Mağazacılık Pazarlama A.Ş.
Altınada Mah. Kaskö Cad.
No:47 Üsküdar / İstanbul
Telefon : (0216) 554 16 00 - Faks : (0216) 554 16 10

SABİTFİKİR'E NASIL ULAŞIRSINIZ?

Basılı isterseniz:
Tüm DGR'lerden 3 TL karşılığında
Tüm İdefix siparişlerinizden ücretsiz olarak

Dijital isterseniz:
Türkeçil Dergilik'ten ücretsiz olarak
İdefix'ten 1,5 TL'ye satın alarak

Bizi takip edin!
www.facebook.com/sabittikir.com
www.twitter.com/Sabittikir

Ne düşündüğünüzü bilmek istiyoruz.
editorsabittikir.com'a yazın!

© Her hakkı saklıdır.
Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve
ilustrasyonların elektronik ortamda da dahil olmak üzere çoğaltma hakları
Doğan Müzik Kitap Mağazacılık Pazarlama A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin alınmaksızın kullanılamaz.

TECAVÜZ VE İNTİHAL

Mehmet Yıldırım

Edebiyat eseri sizi bir yerden diğerine götürebilir. Beklenen de budur zaten. Otobüste romanın sayfalarını tembelce çevirirken aslında babaannenizin mutfağındaki masada da olabilirsiniz. Ya da başka bir kitap size salonunuzda dünyayı gezme planları yaptırıyor olabilir içten içe. Aynı şekilde bir eser, size bu eserin bir benzerini

yaratma isteği de verebilir. Neden olmasın. Önemli olan, bu istekle ne yapacaksınız?

Sonrasında yol çatallanıyor. Kendinizi postmodern tekniklerin; *pastiche*'in, *cut-up*'ın güvenli kollarında bulabilirsiniz. Bu en temizi olur. Ya da "esinlenirsiniz" bu eserden. O okuduğunuz eseri zar zor andıracak bir şeyler çıkar ortaya; o ünlü kitap ekine verdiğiniz röportajda, "Evet, o roman beni çok etkilemiştir," der ve sıyrılırsınız. Belki de intihal yaparsınız. Yani fikir hırsızlığı... Yani, birine ait olan bir şeyi, o kişinin rızası olmadan alırsınız ve sizin varlığınızmış gibi sunarsınız kalabalığa. İşte bu halde, sizi temin edebilirim ki, birilerinin hakkına tecavüz etmiş olacaksınız.

Beyinlerimiz için kötülük de iyilik kadar normal, kabul. Ama bu bizim, edebiyat dünyası için bir fenomen haline gelen, yıllarca şu ya da bu şekilde tartışılan intihal kavramını irdelememize engel değil. İntihal nedir, sınırları nerede çizilir? İntihalde; hatta çeviri intihali ne durumdayız? Tarihteki en ünlü intihal vakaları neler? İntihal ile esinlenme, intihal ile hırsızlık, intihal ile yolsuzluk arasına çizgi koyabilir miyiz? Burcu Arman imzalı dosyamızda bu konuları inceliyoruz. "İntihalin anlamını araştırdığınızda karşınıza şu cümle ve türevlerinin sıkça çıkacağı bir gerçek: 'İntihal, özellikle edebiyatta sıkça rastlanan bir durumdur.' Peki neden? Gerçekten de, en klişesinden, gökkubbenin altında söylenmedik söz kalmadığı için mi? Eğer bu doğruysa ve intihalin Shakespeare'e kadar uzandığı düşünülürse, aslında uzun zamandır söylenecek sözümüz yok," diyor Burcu Arman ve intihal ile edebiyatın birbirine dolanmış, ayrılmaz doğasına dikkat çekiyor. Öte yandan, Oylum Yılmaz'ın hazırladığı Kararsız Okur sayfaları "intihal kitapları" arasında bir yolculuğa çıkarırken, Ayşe Çavdar'ın akademisyen Zeynep Şarlak ile yaptığı "yolsuzluk" söyleşisi de kavramlar arasında yumuşak bir geçiş sağlayacak.

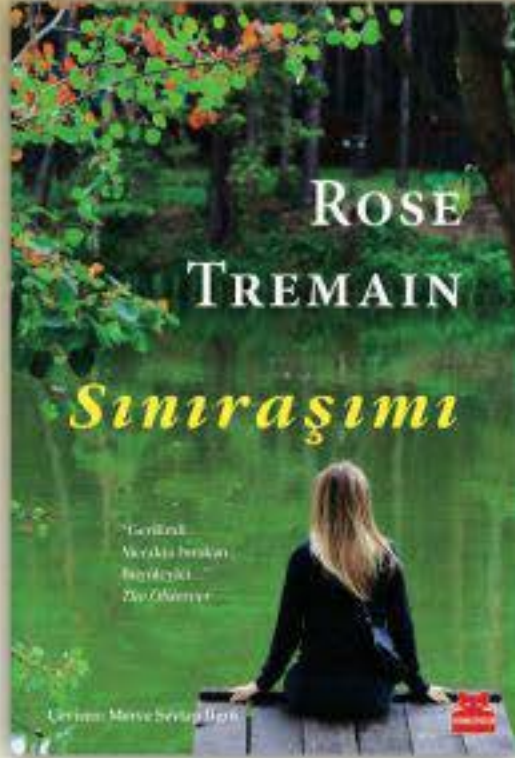
Hırsızlık hakkında bolca düşünme lüksü yakaladığımız, intihalin ise bir türlü yeteri kadar gündem olamadığı bugünlerde keyifle okumanız dileğiyle.

Elif Bereketli
elifbereketli@gmail.com

Fransa'da bir taş ev ve tehlikeli ilişkiler...

İki farklı kültürün, farklı kardeşlerin, aile sırlarının, yabancılarla yöre insanların, tatlı hayallerle vahşi gerçeklerin, zenginlikle cinselliğin durmaksızın birbirlerinin sınırlarını aştığı, şaşırtıcı bir roman: *Sınıraşımı*.

Çeviren:
Merve Sevtap Ilgın

Bir erkek bir kadını tanıyabilir mi!..

Bir kadın, kendisini sevdiğini düşünen ama gerçekten tanımayı aklına getirmeyen bir erkeğin yanında kalabilir mi?

Artık Gidebilirsin, sadece âşık olmanın yeterli olmadığını, yüzeyin altındaki acıların ve yaşanmışlıkların hayatımızın yönünü değiştirebileceğini gösteren bir aşk romanı.

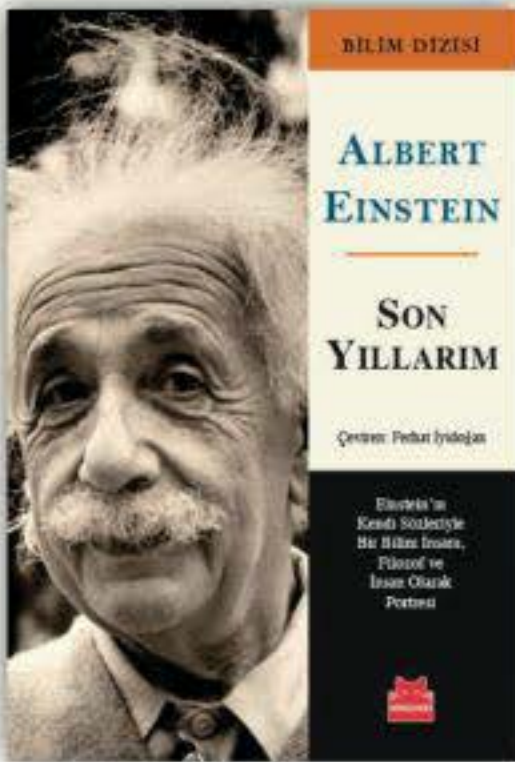
Çeviren:
Eren Yücesan Cendey

Hayat, siyaset ve bilim üzerine Einstein'ın kendi yazıları

Bilim dizisinin ilk kitabı. *Son Yıllarım*'da Einstein'ın ele aldığı konular sadece toplumsal ve felsefi sınırlarda kalmıyor. Aynı zamanda klasik mekanik, Newton fiziği, görelilik ve kuantum fiziği hakkında çok değerli tartışmalar var.

Çeviren: Ferhat İyidoğan

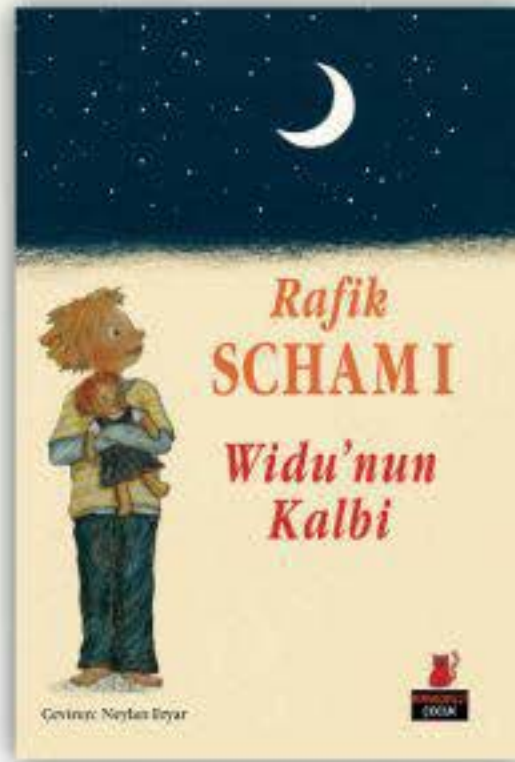

Kalbi olmasını isteyen oyuncak bebeğin dileği gerçek olacak mı?

Nina, anne-babasıyla gittiği bitpazarında kırmızı saçlı, yeşil gözlü bir oyuncak bebek görür. Widu adındaki bu bebek sıradan bir oyuncak değildir..

Widu'nun Kalbi, küçük bir kızla oyuncak bebeği arasındaki derin bir dostluğun, dayanışmanın, sevginin sıcakık öyküsü.

Çeviren: Neylan Eryar

İdefix
Yazar Ormanları

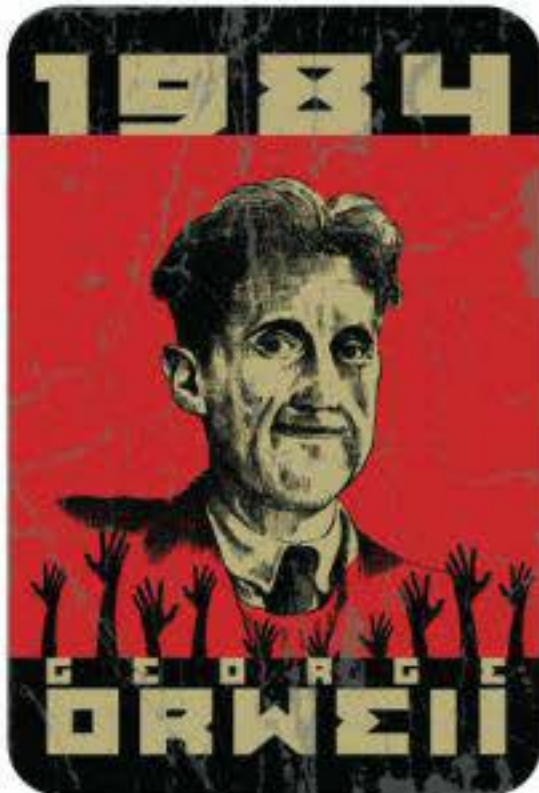
5. Yazar Ormanı, Can Yücel'in adını taşıyacak

Kitaplar için kesilen ağaçları doğaya geri kazandırma hedefiyle yola çıkan İdefix, bu yıl beşinci kez oluşturacağı Yazar Ormanı'nın hangi yazarın adını taşıyacağını üyelerinin oylarıyla belirledi. 11. Sanat Kitap Fuarı boyunca süren anket sonucunda 56 yazar arasından en yüksek oyu, yüzde 14,71 ile şair Can Yücel aldı.

İdefix'in 2009'da Malkara'da yeşeren ilk ormanına Yaşar Kemal'in, 2010'da Kemerburgaz'da yeşeren ikinci ormanına Nâzım Hikmet'in, Urla'da yeşeren üçüncü ormanına Sabahattin Ali'nin, Ödemiş'te yeşeren dördüncü ormanına da Aziz Nesin'in adı verilmiştir.

1984, bir kez daha sinemalarda!

George Orwell'in ünlü romanı 1984, bir kez daha beyazperdeye uyarlanıyor. Drake Doremus'un yönetmenliğini üstleneceği projede, başrolleri Kristen Stewart ile Nicholas Hoult paylaşacak. Daha önce de *Özgürlük Yolu*, *Alacakaranlık*, *Yolda* gibi ses getiren uyarlamalarda rol alan Stewart'ın, projeye ilgili yaptığı ilk açıklama şöyle: "Bunu kabul ettiğime inanmıyorum. O kadar iddialı ve destansı bir hikaye ki beni korkutuyor.. Umarım hakkını verebilirim."

Grass'ın suluboya çalışmalarından biri...

Günter Grass: "Bir daha roman yazmayacağım"

Nobel Edebiyat Ödüllü Günter Grass, bir daha roman yazmayacağını açıkladı. Kariyeri boyunca edebiyat dünyasının sınırlarını fersah fersah aşan tartışmalara imza atan Grass, romanla ilişkisini bitirmesine gerekçe olarak ise sağlığını gösterdi.

Almanya'da *Passauer Neue Presse*'ye konuşan Grass, "86 yaşındayım. Bir romanla daha başa çıkabileceğimi hiç sanmıyorum," dedi, "sağlığım, bir roman yazmak için gerekli olan 5-6 yıllık bir projeye başlamama izin vermez." Zamanını suluboya resim çalışmalarına vakfettiğini dile getiren Grass, yazıyla bunda sonra kuracağı ilişkiyi "kısa metinler kaleme almak" şeklinde niteliyor.

Ahmet Ümit Agatha Christie ile komşu oluyor

Polisiyenin önde gelen kalemlerinden Ahmet Ümit'in ismi, Pera Palace otelinin 410 numaralı odasına verildi. Greta Garbo, Ernest Hemingway gibi dünyaca ünlü konukların ismini odalarında ölümsüzleştiren Pera Palace Hotel Jumeirah'ta Ahmet Ümit odası Agatha Christie odası ile yan yana...

Ahmet Ümit şu sıralar üzerinde çalıştığı İttihat ve Terakki Partisi'ni konu alan yeni romanının bir kısmını bu odada yazacağını açıkladı. Otelin genel müdürü Pinar Kartal Timer, son olarak Umberto Eco ve Paulo Coelho'nun otelde kaldığını ve bu iki isme de kendileri adına bir oda açılması konusunda teklif götürdüklerini söyledi.

TANRI DAİMA TEBDİL-İ KIYAFET GEZER KİTABININ YAZARINDAN

Her şeyin mümkün olduğu bir yerden
içinde yaşadığımız düzene kurnazca
bir meydan okuma

Gözlerinizi kapatın
ve bir düşünün...
Öyle bir yer var ki
orada kötü olan
hiçbir şey yok!
Nefret, intikam,
kıskançlık,
hırs, açgözlülük
bilinmiyor...

Kafka romanlarıyla oynayalım

Rus oyun tasarımcısı mif2000, Kafka'nın *Sato*, *Dönüşüm* ve *Amerika* gibi ünlü romanlarından uyarlanan *The Franz Kafka Videogame* adlı oyunu bu yıl içinde piyasaya süreceğini açıkladı. Bulmaca çözmeye dayanan bir macera şeklinde tasarlanan oyun, K. adlı kahramanın yeni bir iş teklifi almasıyla başlıyor ve tasarımcıların ifadesiyle, "absürt, sürreal ve muğlak bir atmosferde" ilerliyor. Bu sayede Bay K., doğup büyüdüğü şehrin ötesinin düşündüğü kadar "normal" olmadığını fark ediyor.

mif2000 daha önce, 2010 yılında, Shakespeare'in *Hamlet*'inden uyarlanan bir oyun da üretmişti.

Saatleri Ayarlama Enstitüsü Oprah'ın listesinde

ABD televizyon tarihinin en çok izlenen *talk show* programlarından birini sunan Oprah Winfrey, internet sitesinde ocak ayı için önerdiği kitaplar arasına Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*'nü de aldı.

İngilizceye Alexander Dawe ve Maureen Freely tarafından *The Time Regulation Institute* adıyla çevrilen roman, Penguin Classics etiketiyle yayınlanmıştı.

T. S. Eliot Şiir Ödülü, Sinéad Morrissey'in

İngiltere'nin en prestijli şiir ödülünü Belfast'ın ilk saray şairi Sinéad Morrissey kazandı. Morrissey, daha önce üç defa 15 bin sterlinlik (yaklaşık 54 bin TL) ödülün adayları arasında sayılmıştı. 1972'de County Armagh'da doğan Morrissey, ödülü *Parallax* adlı son seçkisiyle kazandı.

Bu yıl ödüle aday olan diğer şairler ise şunlardı: Dannie Absq, Moniza Alvi, Anne Carson, Helen Mort, Dajit Nagra, Maurice Riordan, Robin Robertson, Michael Symmons-Roberts, George Szirtes.

Costa Ödülleri sahiplerini buldu

İngiltere ve İrlanda'da 2013 yılında yayımlanan kitaplar arasından beş kategoride seçilen birer kitap, Costa Kitap Ödülü'ne layık görüldü. Bu yılın "En İyi Roman" ödülünü *Life After Life* ile Kate Atkinson alırken, şiir dalında *Drysalter* adlı seçkisiyle Michael Symmons Roberts, çocuk kitabı dalında *Goth Girl and The Ghost of A Mouse* ile Chris Riddell, ilk roman dalında *The Shock of the Fall* ile Nathan Filer, biyografi dalında şair Gabriele D'Annunzio'nun hayatını anlattığı *The Pike* ile Lucy Hughes-Hallett, 617 başvuru arasından öne çıktı.

Önemli miktardaki para ödülünün yanı sıra, Costa, çocuk kitaplarını yetişkin kitaplarına eşdeğer tutan tek kitap ödülü olarak dikkat çekiyor ve 1971'den beri veriliyor.

COSTA BOOK AWARDS

Çok satmanın bilimsel formülü bulundu, fakat...

ABD'deki Stony Brook Üniversitesi'nden uzmanlar, çok satan kitapların sırrını araştırdı. Bilgisayar uzmanları, bir kitabın ticari olarak başarılı olup olmayacağını saptayan özel bir algoritma geliştirdi. Buna göre kitapların başarı sırrı; "ve", "fakat" gibi bağlaçlar ile sıfatları sık kullanmada, "hatırlamak" gibi düşünceleri anlatan fiiller yerine "özlemek" gibi duygu odaklı fiilleri tercih etmede saklı.

Association of Computational Linguistics adlı saygın bilim dergisinde de yayımlanan araştırma, bir kitabın çok satmasında özgünlük, biçim ve öykünün ilerleyişi gibi etmenlerin yanı sıra şansın da etkili olduğunu belirtiyor.

27 MAYIS'IN KARANLIK GÜNLERİNDE YASAK VE İMKÂNSIZ BİR AŞKIN HİKÂYESİ

Galatasaray lisesinde yatılı okuyan bir ergenin aşkı ve cinselliği keşif yolculuğu. Geçmişle, otoriteyle hesaplaşan, toplumsal tabularla kurumları kökünden sarsan sivri dilli bir kahramanın romanı.

Nedim Gürsel'in çok tartışılacak, çok ses getirecek yapıtlarından biri. Ve hiç kuşkusuz en pervasızı...

Kaan Bağcı

- İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi, 2013 yılında Marmara Bölgesi İnsan Hakları İhlalleri Raporu'nu açıkladı. Basın, düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğüne ağır saldırıların olduğu, çok sayıda gazeteci, yazar, insan hakları savunucusu hakkında davalar açıldığı, yayınların toplatıldığı, gazetelerin kapatıldığı, kadına yönelik şiddetin, Hristiyan ve Yahudilere yönelik ırkçı nefret söylemi ve saldırıların sürdüğü, LGBT'lere yönelik nefret suçlarının devam ettiği kaydedilen raporda, LGBT'lere yönelik ayrımcı uygulamaların, yaşam hakkı dahil her türlü hak ve özgürlükleri tehlikeye attığının altı çizildi.
- İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch - HRW) yayımladığı 2014 Dünya Raporu'nda, AKP hükümetinin 2013 yılında siyasi muhalefete, halk protestolarına ve eleştirel medyaya karşı giderek büyüyen bir tahammülsüzlük gösterdiğini ifade etti. HRW'nun Türkiye uzman araştırmacısı Emma Sinclair-Webb, "Başbakan Erdoğan hükümetinin 2013 insan hakları karnesine polisin göstericilere

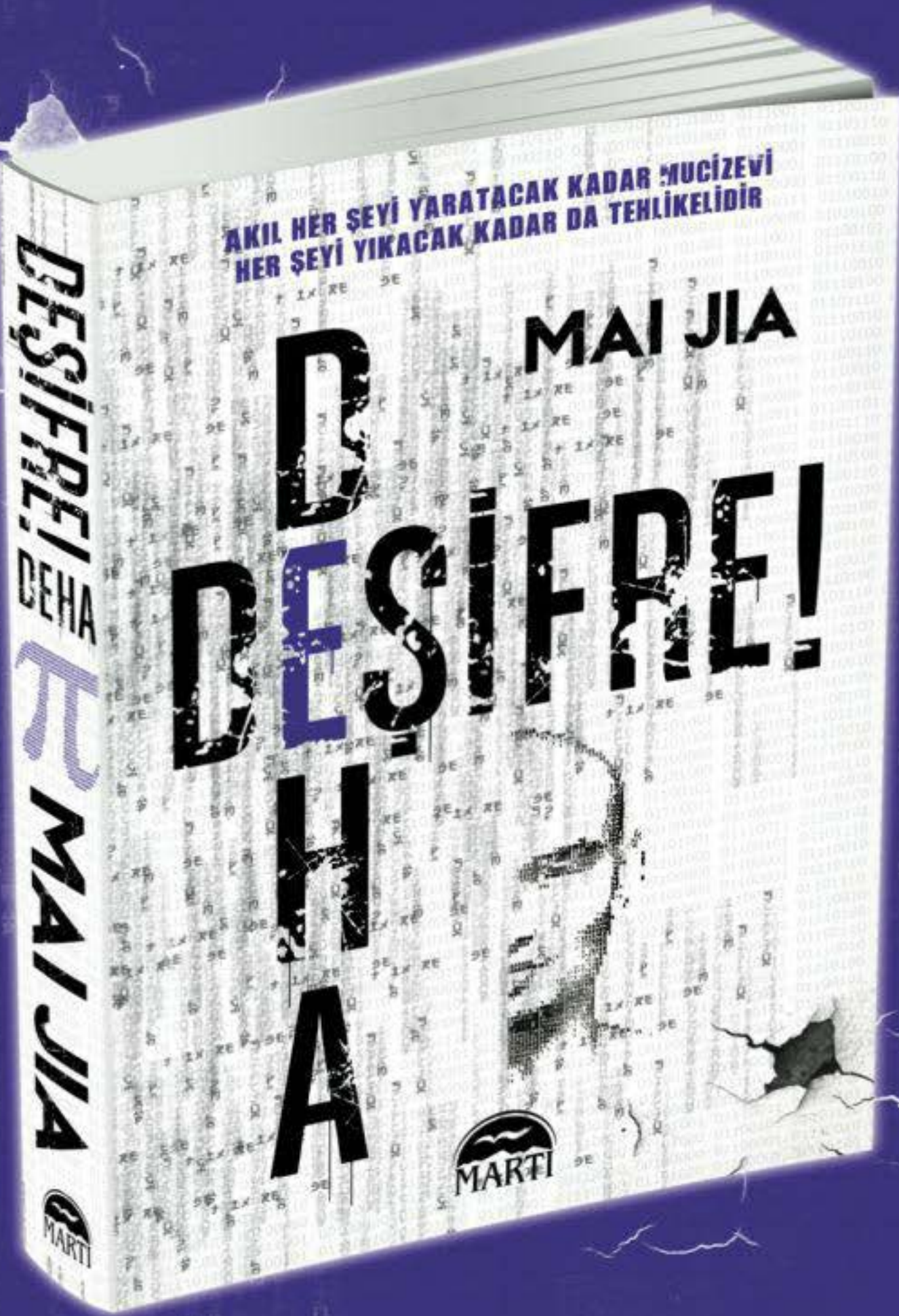
yönelik acımasız tutumu, basının susturulması ve son derece sorunlu bir ceza adalet sistemi damgasını vurdu." diyerek, "Katı tedbirlerin Kürtlerle barış süreci çabalarını gölgelediğini." söyledi. Raporda, 2013 yılında Türkiye hükümeti ile PKK arasında yürütülen barış süreci, başta İstanbul olmak üzere pek çok kentte gerçekleşen Gezi Parkı protestoları ve Uludere'de 34 kişinin ölümüne neden olan hava bombardımanı ile ilgili bilgiler ve eleştiriler yer aldı.

- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Türkiye'nin kamu düzenini bozma suçlamasıyla kapattığı Mezopotamya Yayınları'na 5 bin Avro para cezası ödemesine karar verdi. 1997'de Mezopotamya Yayınları'nın Urfa, Diyarbakır ve İzmir şubeleri basılmış, yasadışı olduğu iddia edilen kitap, gazete, dergi, kaset ve çeşitli belgelere el konmuştu. Urfa şubesi yetkilileri yasaklanmış kitap bulundurmamakla, Diyarbakır şubesi de valilikçe kapatılmış; yayın kurulu ve İzmir şubesi yöneticisi PKK propagandasıyla suçlanmış, ancak davalar düşmüştü. AİHM,

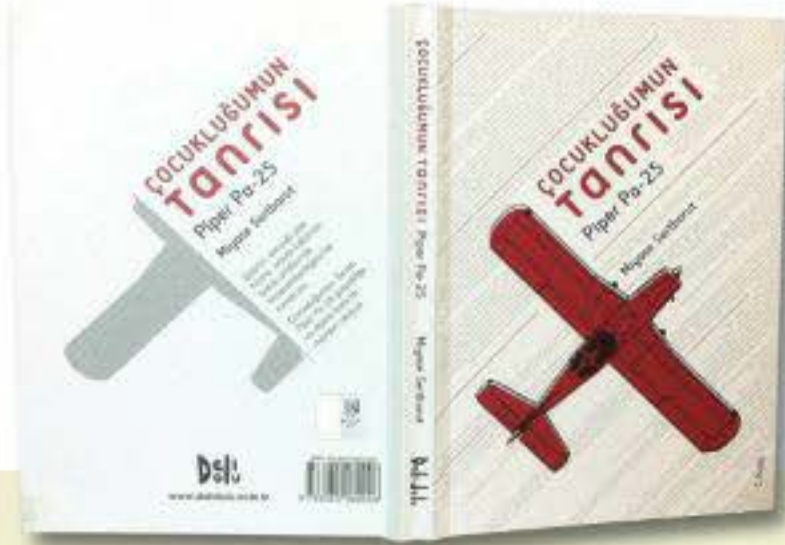
yayınevinin kapatılmasının orantısız olduğu ve demokratik bir gereklilik olmadığından, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 10. Maddesinin ihlal edildiğine karar verdi.

- Bir PKK'liye kitap götürdüğü öne sürülen kaçakçı ile kitapları satın aldığı Mülkiye Demir Kılınc'a verilen ceza Yargıtay tarafından onandı. Kılınc, ikiz bebekleriyle birlikte cezaevine girecek. Van'da, PKK'ye yönelik soruşturma kapsamında örgüt üyesi olduğu ileri sürülen "Sekban" kod adlı kişinin takibe alınan telefon görüşmelerine göre, kaçakçı Erhan Akkara'dan bir miktar kitap istediği anlaşıldı. Bunun üzerine Erhan Akkara, İstanbul'daki Mezopotamya Kültür Merkezi'nde (MKM) çalışan Mülkiye Demir Kılınc'ı aradı ve daha sonra ondan aldığı kitapları "Sekban" kod adlı PKK'liye götürürken yakalanınca; kaçakçıyla birlikte, kitapları satın aldığı Kılınc'a da dava açıldı. Yargılama sonunda kitapların "örgütsel nitelikte" olduğuna karar veren mahkeme, "Ha örgüte peynir ekmek götürmüştün, ha kitap," diyerek Akkara'ya örgüt üyeliği suçundan altı yıl üç ay, Kılınc'a da örgüte yardım suçundan iki yıl bir ay ceza verdi. Ceza Yargıtay tarafından onandı. 4 ay sonra ikizleriyle birlikte cezaevine girecek olan Kılınc, 18.5 ay hapisteye kalacak.
 - Hrant Dink'in 7. ölüm yıldönümünde Agos gazetesinin internet sitesi "Serberus" tarafından saldırıya uğradı. Sayfaya "Serberus" mahlaslı saldırgan tarafından "Dünyada Tek Bir Türk Kalsa Bile Sizlerin Peşinde Olacaktır" mesajı bırakıldı. Site yayına devam ederken sayfanın üzerinde Mustafa Kemal Atatürk'ün resminin olduğu "Hacked by Serberus" yazısı bir süre yayında kaldı. Agos'un Genel Yayın Yönetmeni Rober Koptaş ise twitter hesabından şunları yazdı: "Ne bu saldırıların ilki ne de katillere övgü düzmelerin. Türkiye'nin onlardan ibaret olmadığını bilerek çalışmaya devam."
- KAYNAKLAR: Antenna, Birgün, Cumhuriyet, Radikal, T24

**ÇİN EDEBİYATININ EN POPÜLER YAZARI MAI JIA'NIN
5 MİLYON KOPYADAN FAZLA SATILAN KİTABI.**

**AKIL HER ŞEYİ YARATACAK KADAR MUCİZEVİ
HER ŞEYİ YIKACAK KADAR DA TEHLİKELİDİR**

ÇOCUKLUĞUMUN TANRISI PİPER PA-25

Miye Sertbarut

Deli Dolu Yayınları (13,4 cm X 19,5 cm)

BASKI

Kısaca; özensiz bir iç baskı, katlama ve kapak takma.

KAPAK TASARIMI

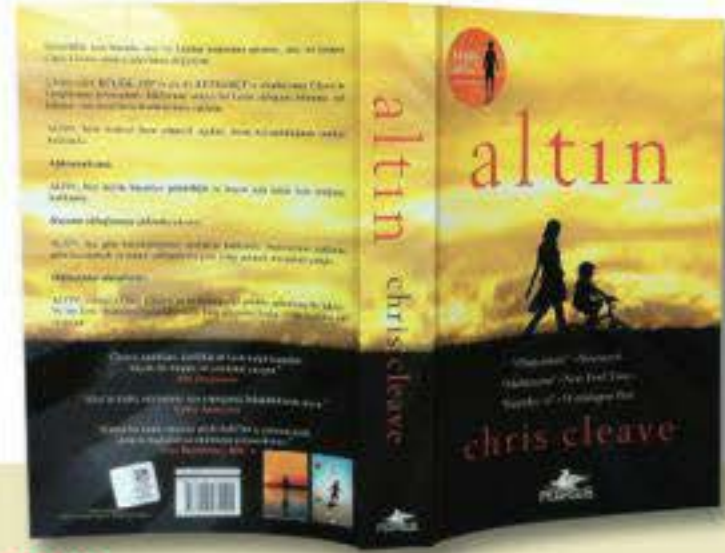
Benzer türde kitaplarla aynı raflarda bulunmayacağı varsayımıyla, yani bir model uçak kitabıyla karıştırılma riskini bir yana koyarsak, ilgi çekici ve rafta fark yaratan bir kapak... Beyaz üzerine kırmızının yarattığı karşıtlık ile 45 derecelik açıyla kullanılan başlık, yazar adı bloğu ve uçak figürünün sürpriz etkisi birleşince ortaya fark edilir bir kapak çıkmış. Ancak kapağın bir fikir içermediğini, kitabın kahramanı bir figürü öne çıkartmaktan ibaret bir görseelliği yeğlediğini belirtelim. Zemine yedirilen yazılarda kullanılan yazıtipi pek okunaklı değil ama zaten o kadar küçültülmüş ki, daha çok bir duygu yaratmanın hedeflendiği belli; dolayısıyla bu tercihi eleştiriden muaf tutuyoruz!

Arka kapakta, başlığın ve yazar adı bloğunun kapaktaki büyüklükte olacak şekilde tekrarının, kısa tanıtım metnini baskı altına alarak görünürlüğünü kısıtladığından, pek isabetli bir karar olduğunu düşünmüyoruz.

İÇ SAYFA TASARIMI

Neredeyse başlangıç ve bitiş sayfaları olmayan bir kitap -bu durumun forma hesabından kaynaklandığını tahmin ediyoruz- ama iyi bir his yaratmıyor. Ara başlık yazıtipleri ile uyumsuzluğunu saymazsak, iç sayfalar için seçilen tırnaklı yazıtipi isabetli. Ancak bu yazıtipinin görece okunaklılığı satır araları biraz sıkışık bırakılarak zorlanmış. Sayfa alt ve üstlerinde bırakılan boşluk bize gereğinden fazla gibi geldi. Oysa bu boşluklar azaltılıp satır araları açılarak kazanılan alanda, aynı hacimde daha rahat okunabilen bir sayfa oluşturulabilirdi. Sağa dayalı ve ortalı bloklama açısından kararsız kalınması yüzünden biçimsel olarak dağınık olduğunu düşündüğümüz künyesinin ayrıntılı ve yeterli olduğunu söylemeliyiz.

ALTIN

Chris Cleave

Pegasus Yayınları, Çeviren: İrem Sağlamer (13,5 cm X 21 cm)

BASKI

Ön ve arka baskı ya da formalar arasındaki ayarsızlığı azaltmak için sadece kağıdı düzgün tıraşlamak bile yetebilir. Baskıda boya dengesiz, kimi sayfalar okumayı zorlaştıracak kadar silik, kimi sayfalarda da yazılarda çiftleme var. Frezeyi biraz derin tutmaksa sırtta katlama sorunlarını gizler. Sırt tutkalı düzensiz ve temiz değil.

KAPAK TASARIMI

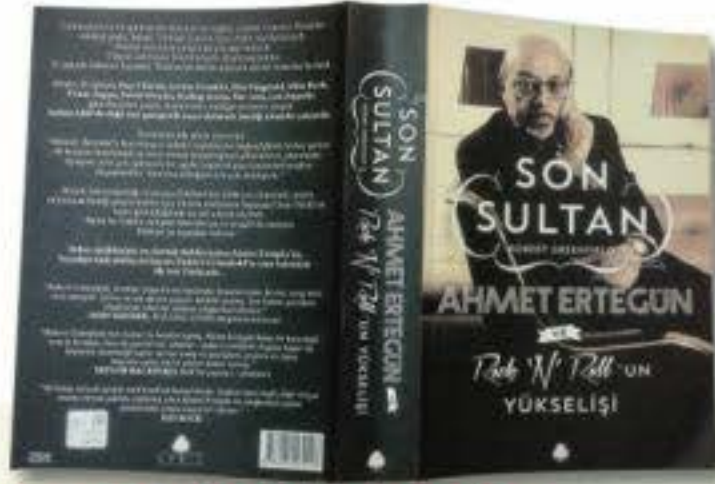
Kitap öyle mi bilemiyoruz ama sarı-siyahın karşıtlığı ve ışık gölge ilişkisinden yararlanarak tasarlanan bu kapak, alelade bir çoksatar kapağı olmuş. Kısmi lakla sağlanan güneş etkisi de tasarımı kurtarmaya yetmiyor. Haksızlık ettiğimiz düşünülmesin diye, yurtdışında basılan edisyonların kapaklarını da bu sayfaya alıyoruz.

İÇ SAYFA TASARIMI

İç sayfalar için tırnaklı bir yazı tipi seçilmiş. Keşke satır ve paragraf araları da okunaklı sayılabilecek bu yazıtipini destekleyecek biçimde kullanılsaymış. Kenar ve alt-üst boşluklarda bir sorun yok. Ancak sayfa üstünde kullanılan kitap ve yazar adının ana metinle aynı büyüklükte yazılması ile alttaki sayfa numaralarının iki yanına yerleştirilen noktalar gereksiz titreşimler yaratmaktan başka bir işe yaramıyor. Bölüm girişlerinde ve zaman zaman akış içinde durum raporu ve mekân tanımlamak için kullanılan giriş satırlarını sadece kalın yazmak fark yaratmaya yetmemiş. Söz hakkımız olsaydı, bold ve yatık italik kullanılmasını tavsiye ederdik. Kitabın sonundaki dipnotlar olması gerektiği ve alıştığımız gibi. Künyesi de ayrıntılı ve yeterli.

SON SULTAN AHMET ERTEGÜN

Robert Greenfield

April Yayıncılık, Çeviren: Dilek Berilgen Cenkiler (14 cm X 21 cm)

BASKI

Tutkal sürme ve sıyırma disklerinin bakımsızlığı sırt tutkalında düzensizliğe yol açar, frezenin yüzeyselliliği de kitabın sırtını bozar. Baskı makinesinin merdaneleri arada bir sıkıca temizlenerek yüzey parlaması yok edilmelidir. Yani boya düzensiz, sırt iyi değil, bıçak kör...

KAPAK TASARIMI

Kitabın kahramanının fotoğrafı üzerine kurulu bir kapak, diye söze başlamak iyi olurdu ama Ertegün'ün sureti üzerine epey bir bezeme yapılmış. Tipografik çeşitlilik ve bezemelerin kapakta kapladığı hacme bakılırsa kitap kapağı alanı içine sıkıştırılmış bir poster tasarımı ile karşı karşıyayız. Poster, zamanın ruhuna uygun tasarlanmış. Yani hiç de kötü değil. Tipografik çeşitliliğin yarattığı karışıklığı saymazsak, sırt işlevsel. Kapak ve sırtta kullanılan kabartma ve bazı yazıların üzerine basılarak etkisi artırılan kısmi lak kullanımı isabetli. Alıntıların adeta "tıkıştırıldığı" arka kapağa ise tam bir karışıklık ve tasarlan(a)mamışlık hâkim. Ancak tasarımcının hakkını yemeyelim. En azından ön kapaktaki kargaşanın altından kalkabildiği için bir tebriği hak ediyor.

İÇ SAYFA TASARIMI

İç sayfalarda okunaklılık açısından güçlü bir tırnaklı yazı tipi kullanılmış ve oldukça iyi tasarlanmış. Satır araları biraz daha açık olsa daha iyi olabilirdi. Temelde yazı tipinin okunaklılığını, yazı karakterlerinin çıkış ve inişlerinin gövde boyundan kısa olması ve gövdesinin hacimsel olarak güçlü olması sağlıyor. Sayfa boşlukları, sağ ve sol üstte sayfa numaralarının hemen yanında kullanılan kitap ve bölüm isimleri ve tüm bu unsurların arasındaki ilişki tertemiz bir kurguya sahip. İnceliği yüzünden arka veriyor ve rengi biraz griye çalıyor olsa da kullanılan kağıdın dokusu güzel. Kapak içinde ve yan kağıtta kullanılan rock'n roll gruplarının "logotayp"larından oluşan zemin, tasarıma güç katmış. Kağıt seçiminden kıldığımız 0,5 yıldızı, az rastlanan doğru kararlar hatrına geri vererek, bu sayfa tasarımlarına hak ettiği 5 tam yıldızı veriyoruz.

**Gazeteci - Yazar
Tolga Akyıldız'dan
kurgusu ve derinliğiyle
müthiş bir ilk kitap!**

**"Bu kitapta; çok sevmiş,
sevdiğinde kalbini ardına kadar açmış,
becerebildiği kadarıyla
kendini sevdiği kadının yerine koymuş,
bu nedenle çok yara almış
ama yine de sevmekten yılmamış
bir adamın hikâyesini okuyacaksınız."**

esenkitap.

MERT FIRAT ÖNERİYOR: BÉLA: OSMANLI'DA BİR VAMPİR

Sevgili Mert Fırat, Sabit Fikir okurları bu ay hangi kitabı keşfetsin?

OSMANLI'DA BİR VAMPİR
BÉLA
MEHMET BİLAL DEDE

Başka hangi kitaplar vardı aklında?
Bu sanslı kitabın rakiplerini öğ-
renmek isteriz.

ŞEREM İŞİGÜZEL "VENÜS"

BÉLA: OSMANLI'DA
BİR VAMPİR
Mehmet Bilâl
Nar Kitap

Hangi müzik esli
şimdi bu kitabı?

MAX RICHTER
"24 POSTCARDS"

Peki neden bu kitabı
Seçtin?

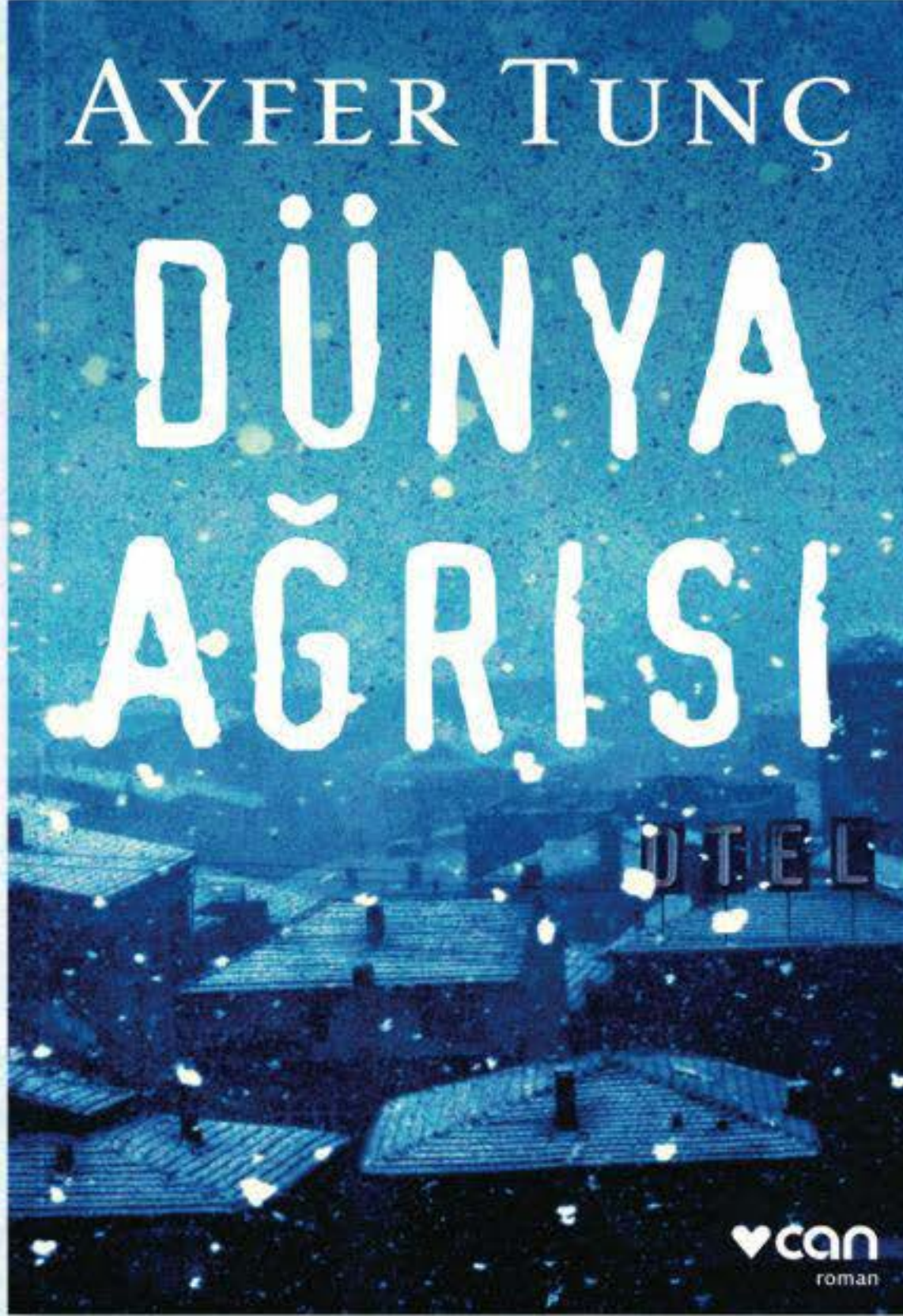
UZUN ZAMANDIR ÇIKMASINI
BEKLEDİĞİM BİR KİTAP
VAMPİR HİKAYELERİNİ
SEVİYORUM AMA BU KİTAP
ÖZELLİKLE ÖNEMLİ
OSMANLI DÖNEMİNDEN
BİR VAMPİR GÜNÜMÜZDEN
REFERANSLAR VAR
HARİKA KARAKTERLERLE
TANILIYORSUNUZ.

Bize kitaptan tadımlık bir
cümle yazar mısın?

KONAĞIN ALT KATINDAKİ
ODAMDA TABUTUMDAN
ÇIKMIŞ KENDİMİ BİR AN
ÖNCE DIŞARI ÇIKAR
İÇİN HAZIRLANIYORDUM

Teşekkür ederiz!

“Hikâyeler insanı kendi kuyusundan çıkarır, başkasının kuyusuna atar...”

Türkçe edebiyatın sözünü sakınmayan kalemi Ayfer Tunç, yazarlık hayatının 25. yılında sarsıcı bir romanla karşımızda.

Dünya Ağrısı kelimelerle sıkılmış bir yumruk.

MUHTEŞEM ANI YAKALAMAK

“Bu yıl !f’te, altısı yeni olmak üzere yedi edebiyat uyarlaması yer alıyor!”

Yılın en güzel zamanlarından !f İstanbul, 13 Şubat’ta 13. kez yola çıkıyor. “O kadar oldu mu!”, “Sakin kaçıрма!”, “Bu sene en çok merak ettiğim...” muhabbetleri arasında gelip geçecek festivalin programında bir hayli heyecan verici film var. Her daim bizi kendine hayran bırakmayı beceren Christoffer Boe’nun son filmi *Sex, Drugs & Taxation*, Michel Gondry belgeseli *Is the Man Who Is Tall Happy?: An Animated Conversation with Noam Chomsky*, Hayao Miyazaki’nin sinemaya vedası olduğu söylenen *The Wind Rises*, bol ödüllü *Short Term* 12 bunlardan birkaçı... Kısacası “Galalar”, “Keşif”, “Oyun”, “Sanat Hayat İçindir”, “!f Music”, “!f Kült”, “Karanlık & Köşeli”, “Gökkuşluğu” ve “Ev” başlıklı bölümlerin içinde kaybolmak serbest.

Festivalin edebiyat uyarlamalarına gelirse; bu yıl !f’te, altısı yeni olmak üzere yedi uyarlama yer alıyor. Önce gerçek bir klasikle başlayalım; “!f Kült”te gösterilecek Charles Laughton’ın 1955 tarihli *The Night of the Hunter*’ını (*Caniler Avcısı*) yenilenmiş kopyasıyla perdede izleyecek olmak, gerçekten büyük şans.

Üçü çocuk beş kişiyi öldürme suçundan idam edilen Harry Powers’ın gerçek hikayesine dayanan ve Davis Grubb’un aynı adlı kitabının uyarlaması, kendisine vaiz süsü veren bir psikopatın, hapisanede öğrendiği bir gerçekle bankadan soyulmuş paraların peşine düşmesini anlatıyor. Laughton’ın yönettiği tek film olan *Caniler Avcısı*, hiç eskimeyen gerçek bir hazine!

ÖTEKİ

Yenilerden ilki, *Submarine*’den beri yolunu

“!f Kült”te gösterilecek Charles Laughton’ın 1955 tarihli *The Night of the Hunter*’ını (*Caniler Avcısı*) yenilenmiş kopyasıyla perdede izleyecek olmak, gerçekten büyük şans.

gözlediğimiz Richard Ayoade’nin *The Double*’ı. Jesse Eisenberg ile Mia Wasikowska’nın başrolünde olduğu film, “kaybeden adam” motifini merkezine alırken ikili yaşam/öteki hayatlar meselesine de göz kırıyor. Dostoyevski’nin *Öteki*’sinin uyarlaması olan *The Double*, şimdiye kadar özellikle mizah anlayışıyla övgüler topladı. Göz atıldığında fragmanından da anlaşılacağı gibi film, Ayoade’nin ürkütücü ve tuhaf bir dünya yarattığını müjdeliyor.

Filmde, utangaç bir adam olan Simon, işyerinde silik bir şekilde dolaşır, annesi tarafından küçümsenir ve rüyalarının kadını tarafından bir türlü fark edilmez. Dışlanmışlığını ve dünyanın ona kayıtsızlığını değiştirmek içinse elinden pek bir şey gelmez. Ta ki, işyerine ona tıpatıp benzeyen James gelene kadar. James onun fiziksel olarak ikizi, karakter olarak tam zıttıdır. James, kendine güveni, karizması ve kadınlarla iyi geçinebilmesiyle bir anda herkesin gözdesi olur. Ve yavaş yavaş, Simon’ın bütün yaşamını ele geçirmeye başlar.

ŞU AN MUHTEŞEM

The Spectacular Now (Şu An Muhteşem) ise festivalin "Galalar" bölümünde... "Mutlaka görmelisin" listelerinin gediklisi *Aşkın 500 Günü'nün* (500 Days of Summer) senaristleri Scott Neustadter ve Michael Weber'in, Tim Tharp'ın aynı adlı romanından uyarladıkları film, taşrada sıradan bir büyüme hikayesi anlatıyor gibi gözükse de hayatları kesişen iki ergen karakterin ilişkisinden sıçrayıp başkarakterin dünyasına odaklanan anlatımıyla bambaşka bir seyir vaat ediyor.

Yönetmen James Ponsoldt, senaryodaki beklenmedik hamlelerin hakkını kamerasını serbest bir şekilde kullanarak vermeyi beceriyor. Filmin başkarakterinin aksine, sıradanlığın muhteşem anlarını yakalayan bir film!

DERİNİN ALTINDA

En son 2004 yılında *Birth*'ü çeken Jonathan Glazer'in, Michel Faber'in aynı adlı romanından uyarladığı *Under the Skin* (Derinin Altında - kitap bizde Sel Yayıncılık tarafından yayımlandı) David Lynch'i fazlasıyla hatırlatan karanlık ve huzursuz edici görüntüleriyle fazlasıyla merak uyandırıyor.

Femme-fatale görüntüsü altında, erkekleri avlayan tehlikeli bir uzaylının (filmin tuhaflığını tahmin etmek için bu cümleyi 10'la çarpabilirsiniz) hikayesini anlatan film, gösterildiği festivallerde "insan olmaya dair zihin açıcı bir deneyim" olarak nitelendirildi.

KÖSTEBEK ŞARKISI: GİZLİ AJAN REIJI

Tuhaflıklardan söz açılmışken, Takashi Miike'nin son filminden bahsetmenin zamanıdır. 90'ın üzerinde televizyon, sinema ve video işine imza atan Miike, If'in daimi üyelerinden. Daha önce *Katakurilerin Mutluluğu*, *Aşkın 4.6 Milyar Yılı* ve *Dava Vekili* ile festivale konuk olan Miike'nin son filmi *The Mole Song: Undercover Agent Reiji* (Köstebek Şarkısı: Gizli Ajan Reiji) 35 kitaplık bir manga serisinin ilk bölümü.

Festivalin "Karanlık & Köşeli" bölümünde gösterilecek aksiyon-komedi türündeki film, Japonya'nın köklü Yakuza çetelerine köstebek olarak sokulan beceriksiz ama hevesli polis memuru Reiji'nin maceralarını anlatıyor.

PİSLİK

90'larda *Trainspotting* ve *The Acid House* kitapları sinemaya uyarlanan Irvine Welsh'in 1988 tarihli romanından Jon S. Baird'in uyarladığı (Jon S. Baird

Tam olarak bir uyarılma olmasa da, Clio Barnard'ın, Oscar Wilde'in aynı adlı öyküsünden esinlenerek yazdığı ve yönettiği *The Selfish Giant* da bu seçkiye dahil edilebilir. Filmle ilgili şu ana kadar kulağımıza çok güzel şeyler geldi. If'te kaçınılmaması gereken filmlerin başında geliyor, bizden söylemesi!

Yılın en güzel zamanlarından If İstanbul, 13 Şubat'ta 13. kez yola çıkıyor.

filmin senaryosunu yazmasının yanı sıra yönetmenliğini ve yapımcılığını da yaptı) *Filth* (Pislik), psikopat, seks düşkünü, alkolik ve uyuşturucu bağımlısı bir polisin hem işinde tutunmaya, terfi almaya hem de ailesini geri kazanmaya çalışmasını anlatıyor.

Yeni bir *Trainspotting* gelir mi bilemiyoruz ancak Welsh, filmle ilgili yaptığı açıklamada politik davranarak, *Filth*'i çok sevdiğini fakat iki filmin kıyaslanması doğru olmadığını söylemiş. Bakalım, kitabı kadar cesur bir film izleyebilecek miyiz?

KURTULUŞ ORDUSU

Ve programdaki son edebiyat uyarlaması; ilk filmini yöneten Abdellah Taïa'nın kendi romanından uyarladığı, otobiyografik bir büyüme hikayesi olan *Salvation Army* (Kurtuluş Ordusu), "Keşif" bölümünde seyirciyle buluşacak.

Taïa'nın Venedik ve Toronto'da gösterilen filmi, gay bir çocuğun Arap toplumunda büyüme sancılarını anlatıyor. Kendi romanını uyarlayarak farklı bir işe kalkışan Taïa'nın keskin gözlemleri birçok eleştirmen tarafından övüldü. Şiirselliği ve korkusuz anlatımı hakkında çok iyi eleştiriler aldı... ■

Derleyen: Hasan Cömert

CLEMENTINE'İN KELEBEK ÖMRÜ

İki karakterin de çizimleri alışıldık biçimde güzel değil.

Julie Maroh'nun çizgi romanından uyarlanan, orijinal adıyla *La Vie d'Adèle* ("Adèle'in Yaşamı"), namı diğer *Mavi En Sıcak Renktir* (*Blue is the Warmest Color*) filmi, yönetmeni Abdelatif Kechiche'e büyük başarı getirdi. Cannes'da hakkında çokça konuşuldu, genel olarak da hakkında çokça yazıldı ama biz burada, işin çizgi kısmındayız.

Çizgi roman, Maroh henüz 23 yaşındayken Fransa'da yayımlandığında, zengin bir çizgi roman kültürü olan bu ülkede pek de dikkat çekmemişti. Gencecik bir yazarın, kendisi gibi genç lezbiyenleri anlattığı melankolik aşk kitabı, sonsuza dek çizgi roman dükkanlarının bir köşesinde kalabilirdi. Ancak kitap, yıllar içinde küçük bir hit çizgi roman oldu ve 2013'te de "Mavi Melek" (*Blue Angel*) adıyla İngilizce olarak ABD'de yayımlandı.

MAVİNİN SOĞUĞU VE SICAĞI

Bu güzeller güzeli aşk hikayesi; kemikleri sayılan, soğuk ve keskin başkarakteri Emma ile sevgilisi dolgun dudaklı, dağınık saçlı, alıp bağrınıza basmak isteyeceğiniz Clementine (filmdeki adı Adèle) arasında geçiyor. Çizgi roman, Clementine'in ölümüyle başlıyor. Clementine'in kendisine miras bıraktığı günlüklerini alan Emma, günlükler eşliğinde lise yıllarında başlayan aşklarına dönüyor. Uzun yıllar birlikte yaşayan Emma ile Clementine eşcinsel kimlik edinme süreçlerini birlikte yaşıyorlar, aynı zamanda toplumdaki yerlerini, sosyal konumlarını da sürekli tartışmaya açık tutuyorlar. Çizgi romanın sonunda, Clementine'in Emma'yı aldatması üzerine ayrılıyorlar. Ancak

“Fransa'daki kitapçıların ‘marjinal’ çizgi roman raflarından çıkıp dükkanların başköşesine yerleşen bu kitap, umuyoruz ki, en kısa zamanda Türkçede de yayımlanır.”

birbirlerine hâlâ âşık. Daha kırılgan olan Clementine, bu aşk acısına dayanamayıp uyuşturucu bağımlısı oluyor. Bu durumu çok geç öğrenenen, hastanede son anında onu kurtaramayan Emma da pişmanlık içinde hayatına devam ediyor...

Çizimler, kitap boyunca, siyah ve beyazın tüm tonlarında yumuşakça dağılıyor. Sertçe kullanılan renkse, Emma'nın masmavi saçları. Mavi renk, doğada hep uzak olan gökyüzünü, denizi çağrıştırdığından, insana da uzak gelir, soğuğu hatırlatır. Oysa kitap, bu adeta dünya dışı rengi ikilinin arasındaki aşkın rengi kılarak sıcak ilan ediyor ve dünyanın dışına bir itilip bir çekilen bu iki âşık üzerinden okurları da uzaklık ve yakınlık meseleleri üzerine düşündürüyor. İki karakterin de çizimleri alışıldık biçimde güzel değil. Çoğu çizgi romanda göz doyuran iri memeler yok, hatta çoğu çizerin atlayıverdiği göbek kıvrımlarına dahi yer açmış Maroh. Çizgiler çocuksu, kimi zaman çizmeye yeni başlamış birinin amatörliğini de barındıran bu haliyle "ergen" bir hava katıyor kitaba.

ZEHİR ZEMBEKİK AÇIKLAMALAR

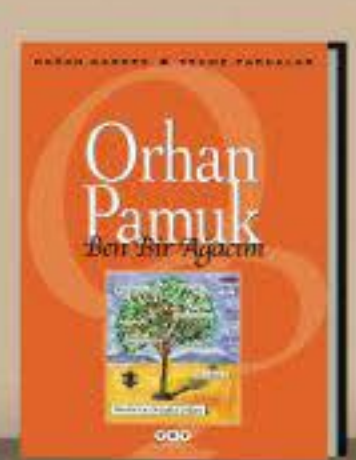
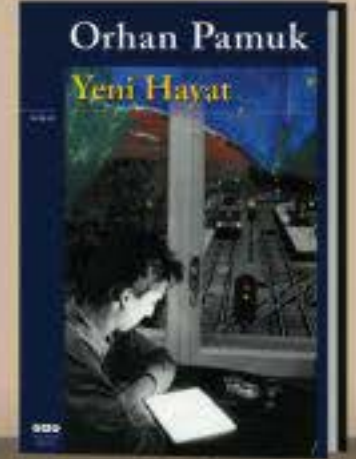
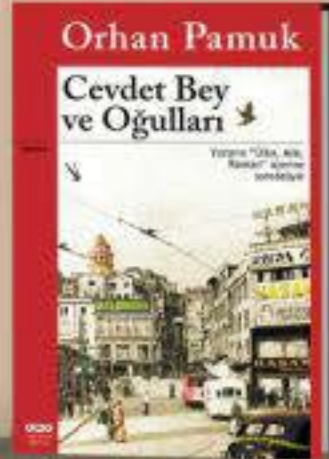
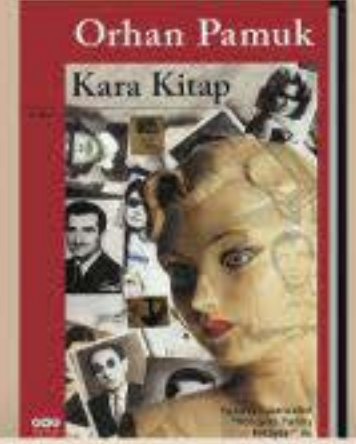
Genç ve bıçkın çizerimiz Maroh, zehir zemberek açıklamalarla eleştirdi filmi:

"Filmde bayağı önemli bir şey eksikti: lezbiyenlik. (Yönetmeni kastederek) O lezbiyenlikten ne anlar ki? Her ikisi de heteroseksüel olan iki oyuncunun lezbiyen bir aşk sahnesini canlandırmaları, fantezinin ötesine geçebilir mi?" Yine de film, çizgi romanın popülerliğini kat ve kat artırdı. Fransa'daki kitapçıların "marjinal" çizgi roman raflarından çıkıp vitrinlerinin başköşesine yerleşen kitabın, en kısa zamanda Türkçede de yayımlanmasını temenni ediyoruz. ■

Her biri bir başyapıt Bütün eserleriyle **Orhan Pamuk**

Romanları altmış dile çevrilen ve yüzden fazla ülkede yayımlanan, 2006 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Orhan Pamuk, bütün eserleriyle Yapı Kredi Yayınları'nda.

Yapı Kredi Yayınları

www.ykykultur.com.tr
[ykykultur.com.tr](https://www.facebook.com/ykykultur) [YKYHaber](https://www.instagram.com/ykykultur)

YapıKredi

Kültür Sanat Yayıncılık

ŞAİR BURADA MEZARA SESLENİYOR

“Jim Morrison’ı bunalıma iten şu ikilemdi: Bebek yüzlü, ikonik bir rock yıldızı olmak ya da kendi halinde, blues söylemeyi seven bohem bir şair olmak...”

Jef (Kitaptan)

Şiirleriyle hep kendi ölümüne seslenmiş Morrison.

Bundan yıllar önce, Paris’in ünlü mezarlığı Père-Lachaise’de bir mezarın başındayken, yanıma bir polis arabası yanaştı. Mavi üniformalı polis araçtan indi, ellerini arkasında kavuşturdu ve mezardan uzaklaşana kadar başımda bekledi. Mezara zarar verebileceğimi, mezar taşının bir parçasını koparıp cebime atabileceğimi ya da bir slogan yazabileceğimi düşünmüş olsa gerek; beni orada yalnız bırakmadı. Mezara dokunmak mümkün değildi zaten. Yüksek bir bariyerle çevriliydi. Bariyerin ya da polisin görünmediği bir kare fotoğraf için bile uygun açıyı özellikle arayıp bulmak gerekiyordu. Bunca önlemin tek bir sebebi vardı elbette;

o mezarda Jim Morrison yatıyordu...

Frederic Bertocchini’nin yazdığı ve Jef’in çizdiği *Jim Morrison: Kaosun Şairi* çizgi romanı, yukarıda söz ettiğim mezarda sonlanan 27 yıllık bir ömrün öyküsünü anlatıyor. Jim Morrison’ın hayatıyla ilgili bir eserin “Kaosun Şairi” adını taşıması, herhalde en başta Morrison’ı mutlu ederd; o hep “şair” olarak tanımlıyordu kendisini. Morrison, grubu The Doors ile beş yıla yakın bir zamana sığdırılan altı stüdyo albümü ve günümüzde hâlâ arşivlerin dibinden çıkarılıp bize ulaştırılan sayısız konser kaydıyla, öncelikle bir müzisyendi elbette. Ne var ki, Jim Morrison’ı bunalıma iten, kişiliğinde bölünmelere yol açan da bu ikilemdi: Kadın hayranlarla çevrili, bebek yüzlü, ikonik bir rock yıldızı olmak ya da sakalı ve göbeğiyle kendi halinde, blues söylemeyi seven bohem bir şair olmak... Los Angeles’tan Paris’e doğru kırılan rotanın eksenini de buydu aslında. Ne de olsa Morrison, genç yaştan itibaren Fransız şairleri ve sürrealistleri hep özenerek okumuştur.

Morrison’ın son günlerinden başlayıp zamanda geriye sıçramalarla The Doors’un kuruluş günlerine ve hatta Jim Morrison’ın çocukluğuna ve ilköğrenliğine kadar uzanan bu çizgi romanda grubun olaylı New Haven konseri de yer alıyor. Yine mavi üniformalı polisler ve Morrison karşı

karşıya bu sahnede. Konser sırasında, kuliste gözlerine gaz sıkılan polisten bahseden Morrison’ın yaka paça götürüldüğü zamanlara dönüyoruz. Ardından tekrar 1971’e, Paris’e yolculuk yapıyoruz. Sevgilisi Pam ile geçirdiği son anlara, pişmanlık ile özlem arasında sıkışan bir rock yıldızının kaybolmuşluğuna uzanıyoruz.

Jim Morrison: Kaosun Şairi, ince bir çizgi roman olsa da, şairin yaşamına damga vuran bütün anları bize yeniden hatırlatmaya çalışıyor. Finalde de Morrison’ın çocukluğunda yaşadığı ve bir Amerikan yerlisinin ruhunun kendisine geçtiğini iddia ettiği simgesel sahneye dönüyoruz. Bu şamanik vurgu, elbette Morrison’ın şair tarafını öne çıkarıyor. Şarkılarında, özellikle konserlerdeki canlı performanslarda sadece

şarkı söylüyor olmasının ötesinde bir deneyim yaşattığı hep anlatılan Morrison'ın, çocukluğundan itibaren bir saman ruhu taşıyor olduğuna inanmak da efsanenin bize kalan parçasını oluşturuyor.

ŞARKICILIKTAN ŞAIRLİĞE

Çizimleri ve diyalogları şaşırtıcı bir çizgi roman bu. Bazı kareleri aslında Morrison'ın ünlü fotoğraflarından hatırlıyoruz, bazı sahneler ise Jef'in yaratıcılığının ürünü; tıpkı bazı diyalogların hayali, bazılarının ise kaydedilmiş konuşmalardan alınmış olması gibi. Konser karelerindeki şarkı sözleri, yerinde bir tercihle Türkçeye çevrilmemiş. Sonuçta, metinden ziyade çizgilerin öne çıktığı bir çalışma çıkmış Bertocchini ve Jef'in elinden.

Kaosun Şairi sadece sahnedeki deri pantolonlu şarkıcıyı değil, "yeraltındaki" şairi de gösteriyor bize.

Jim Morrison: Kaosun Şairi, şarkıcılıktan şairliğe evrilen bir Morrison portresi çiziyor. Bu anlamda Oliver Stone'un *The Doors* filmine yakın, Johnny Depp'in seslendirdiği *When You're Strange* adlı belgesele uzak bir eser bu. Sadece sahnedeki deri pantolonlu şarkıcıyı değil, "yeraltındaki" şairi de bize gösteren, Morrison'ı karanlık tarafıyla da resmeden bir eser...

ÇILGIN KALABALIKTAN UZAKTA

Ölüm ve ölümlü olma bilinci, Morrison'ın kaos istenci kadar güçlü bir temadır şiirlerinde. Genellikle Rimbaud, Blake, Huxley ve Nietzsche göndermesi

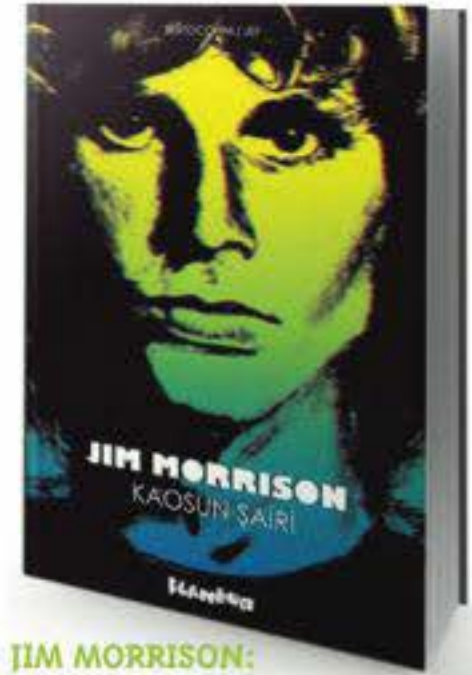
yapılır Morrison'dan bahsederken, ancak delikanlılığındaki Flaubert'in, İspanya'nın Rimbaud'su olarak anılan F.F. Casanova'nın da paylaştığı entelektüel bir kaostan ve ölüm düşüncesinin izlerini Morrison'da sürmenin zevkine de varılabilir. Bu çizgi romanın gölgeleri ve çizgileriyle hep aklımıza kazıdığı bir şey var: Şiirleriyle hep kendi ölümüne seslenmiş Morrison.

Morrison'ın Paris'te son birkaç ayını geçirdiği evin hemen karşı çaprazında, Victor Hugo'nun bugün

bir müze olan evi bulunuyordu. Sık sık oraya gider ve çevredeki restoranlarda gündüzlerini geçirirdi. Paris'teki gezilerinin duraklarından biri de Père-Lachaise Mezarlığı'ydı, ancak tarihin şöhretleriyle dolu bu dev mezarlık, aynı zamanda onun son durağı da olacaktı.

Morrison 1971'de öldüğünde, cenazesine bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıda insan katılmıştı, hem de ölümünden dört gün sonra defnedilmesine rağmen. Yıllarca öldüğüne bile inanılmadı, hatta ailesi bile emin olamamıştı. Acaba, şarkılarında da vurgu yaptığı gibi, Afrika'nın ücra köşelerinde şiir yazmaya devam ediyor olabilir miydi? Birkaç yıl önce, 3 Temmuz 2011'de, şairin ölümünün kırkıncı yıl dönümünde, The Doors'tan Ray Manzarek ve Robby Krieger Paris'te bir konser verdi. O gün mezarlıkta yüzlerce kişi vardı. Daha mezarlığa yaklaşırken bile duyulan, hep bir ağızdan söylenen Doors şarkıları eşliğinde, dünyanın dört bir yanından insan akın etmişti Paris'e. Mezarın Amerika'ya taşınmasını tercih etmeyen Birleşik Devletler'in yıllar sonra kemiklerini bile almaktan çekindiği bu adamın öldüğü ev, artık bisikletli Amerikan turistlerin güzergahları üzerindeki noktalardan biriydi, tıpkı Eifel ya da Louvre gibi.

Jim Morrison, Amerika'da doğdu ve kitleleri sürükleyen bir müzisyen oldu, ama Paris'te öldüğünde, bir şair gibi, çılgın kalabalıktan uzakta gömüldü. Sadece Père-Lachaise Mezarlığı'na değil, adının geçtiği ve ilhamının değdiği her yere; her şiire, her şarkıya bir kaos bıraktı. Kimilerine göre genç ölen asi bir şarkıcıydı, tıpkı Jimi Hendrix ve Janis Joplin gibi. Kimiyse Morrison'ı bu dünyayı genç yaşta terk eden romantik şairlerle beraber andı; tıpkı Shelley ve Keats gibi. Şarkıcı adı Jim Morrison, şair adı James Douglas Morrison'dı. Bugün mezar taşında bunlardan ikincisi yazıyor. ■

JIM MORRISON:
KAOSUN ŞAIRİ
Yazan: Frederix Bertocchini
Çizen: Jef
Flaneur Comics
Çeviren: Melis Oflar

Şarkıcı adı Jim Morrison, şair adı James Douglas Morrison'dı. Bugün mezar taşında bunlardan ikincisi yazıyor.

ÇALINTI MI, ESİNLENME Mİ?

İNTİHALLE İMTİHAN

“Zamyatin’in Biz’i olmasaydı George Orwell bu kadar Orwell olacak mıydı? Peki bu soru Orwell’in hafızalarımızdaki yerini sarstı mı? Belki de asıl soru bu. Ama bitmedi, Otomatik Piyano’yu Huxley’nin Cesur Yeni Dünya’sından etkilenererek yazdığını söyleyen Kurt Vonnegut da var işin içinde. Bir tür ilham zincirlemesi. Vonnegut’u bir yana koyarsak Orwell’i düpedüz hırsızlıkla suçlayabilir miyiz? En azından Zamyatin o döneme yetişseydi böyle der miydi?”

BURCU ARMAN

beyazkadin@catanillil@gmail.com

Kitabı okuyabilmek için uzun zamandır çevrilmesini bekliyordu. Hakkında çok şey duymuştu ve daha okumadan bile yazarın onun için bir ilham perisi olacağını biliyordu sanki. Nihayet kitabı okumayı bitirdiğinde ise onda kalan iki şey vardı: Kitabı beklerken gerçekten de heyecanlanmakta haklıydı ve o daha okumadan başkaları bu kitaptan “esinlenmişti” bile... George Orwell, 1946’da Yevgeni Zamyatin’in Biz’ini okuduğunda aşağı yukarı bunları hissetmiş olsa gerek ki, *Tribune*’e yazdığı eleştiride kitapla ilgili duygularını apaçık ortaya koyarken Aldous Huxley’nin *Cesur Yeni Dünya*’sının kısmen Biz’den çıktığını söyler. Benzerliklerinden yakınır. Ve o zaman için yazıyı okuyanlara tuhaf gelebilecek bir eleştiride bulunur; Biz’deki baskıcı rejim, insanları kontrol altında tutmak için onları camdan duvarlara sahip saydam evlerde yaşamaya zorlamaktadır, Orwell’e göre Zamyatin hikayeyi bu şekilde kurgulamıştır çünkü kitabın yazıldığı dönemde televizyon henüz ortalarda yoktur.

Orwell’in böylesi bir eleştiride bulunmasının sebebi, üç yıl sonra yayımlayacağı 1984 romanındaki “ekranların” Biz’i okurken aklına düşmesi olabilir mi? Belki de. Biz’in sivri kenarlı camdan binaları 1984’te nasıl “renkli kutular”a dönüşmüşse; Biz’deki

mutsuzluğu ortadan kaldırmak için mutluluk-özgürlük kavramının yasaklanması durumu, 1984’te Büyük Birader’in sloganı “Özgürlük Köleliktir” haline gelecekti, yine Biz’deki günlük konuşmaları kaydeden Koruyucular Bürosu da 1984’te Düşünce Polisi’ne...

Biz’i 1923 yılında yazan Zamyatin, Orwell onun kitabını Fransızcadan okuyup bu eleştiriyi yazmadan dokuz yıl önce hayatını kaybetmişti. Neredeyse bir asra yakın bir süredir aynı soruyu aklımızda bırakarak: Biz olmasaydı Orwell bu kadar Orwell olacak mıydı? Peki bu soru Orwell’in hafızalarımızdaki yerini sarstı mı? Belki de asıl soru bu. Ama bitmedi, *Otomatik Piyano*’yu Huxley’nin *Cesur Yeni Dünya*’sından etkilenererek yazdığını söyleyen Kurt Vonnegut da var işin içinde. Bir tür ilham zincirlemesi. Vonnegut’u bir yana koyarsak Orwell’i düpedüz hırsızlıkla suçlayabilir miyiz? En azından Zamyatin o döneme yetişseydi böyle der miydi?

Konunun özüne bakarsak, intihal, kelime itibarıyla edebi hırsızlığın edebiyata yaraşır bir naifliğe bürünmüş hali değil midir? İşte bu noktada gündeme dönmekte fayda var.

İntihal elbette yalnızca edebiyat için geçerli bir tanım değil. Özellikle akademisyenlerin, belli bir statüye gelmek için günler ve geceler ve hatta belki

Orwell'in böylesi bir eleştiride bulunmasının sebebi, üç yıl sonra yayımlayacağı 1984 romanındaki "ekranların" Biz'i okurken aklına düşmesi olabilir mi?

Selçuk Ören

aylarca üzerinde çalıştıkları makalelerin başkaları tarafından kaynak gösterilmeden alıntılanması, alınması (net olarak çalınması) Danıştay İdare Dava Daireleri Kurulu tarafından suç olmaktan çıkarıldı. Bu ne demek? Daha çok çalışan mı, daha çok çalan mı kazanacak artık bilmiyoruz demek...

Öyle ya da böyle, kesin olan bir şey var ki, intihal edebiyatla ilgili olduğu zaman dilimizde bitmek tükenmek bilmeyen bir savaşa dönüyor. İntihal yapan

hayata yeni atılmış bir üniversite öğrencisi değilse hele. İntihalle suçlanan ilk kitabını yazmış bir acemi değilse elbette ki hafifletici sebeplerden nasibini alamıyor. Yıllardır özellikle çeviri intihalleri üzerine savaştan çevirmen Sabri Gürses: "Bu tip işleri fikirlerin, üslup ve metinlerin birbirine benzeyebileceğini söyleyerek normal göstermeye çalışanlar var; yani her roman karakteri öyle konuşabilir, diyorlar, her çeviri birbirine benzer, diyorlar, her makale üç aşağı beş yukarı aynı

şeyi söyleyebilir, diyorlar. Hatta bunu postmodern üslup olarak savunanlar da var, ama işin aslı, bir şeyi çalmak mümkün olduğu zaman, insanlar başarı ya da para elde etmek için intihal yapıyorlar," diye açıklıyor intihali. Postmodern kısmına birazdan geleceğiz elbette ama çalmak mümkün olduğu zaman çalışıyor muyuz gerçekten?

Hem dünya hem de Türk edebiyatı tarihinde intihal tartışmalarına neden olacak onlarca vaka var. Reşat Nuri Güntekin'in *Çalikuşu*'nu Leon Frapye'nin *Taşra Muallimesi* romanından çaldığını söyleyen Peyami Safa'nın, zamanında intihaller için bir defter tuttuğu söylenir. Ve bizzat kendisinin de *Sözde Kızlar* kitabında intihal yaptığı da... İlk olarak Uğur Mumcu'nun bahsettiği, İhsan Doğramacı'nın *Annenin El Kitabı*'nın intihal olduğu tartışması yıllarca sürenlerden biriydi. Orhan Pamuk'un *Beyaz Kale*'siyle ilgili olan da... Ya da Ahmet Altan'ın *Aldatma* kitabının Artur Hailey'nin *Tekerlekler* kitabından "aşırıldığı." Ve son zamanlarda kitaplarının yanı sıra intihal tartışmalarında da adını en çok duyduğumuz Elif Şafak.

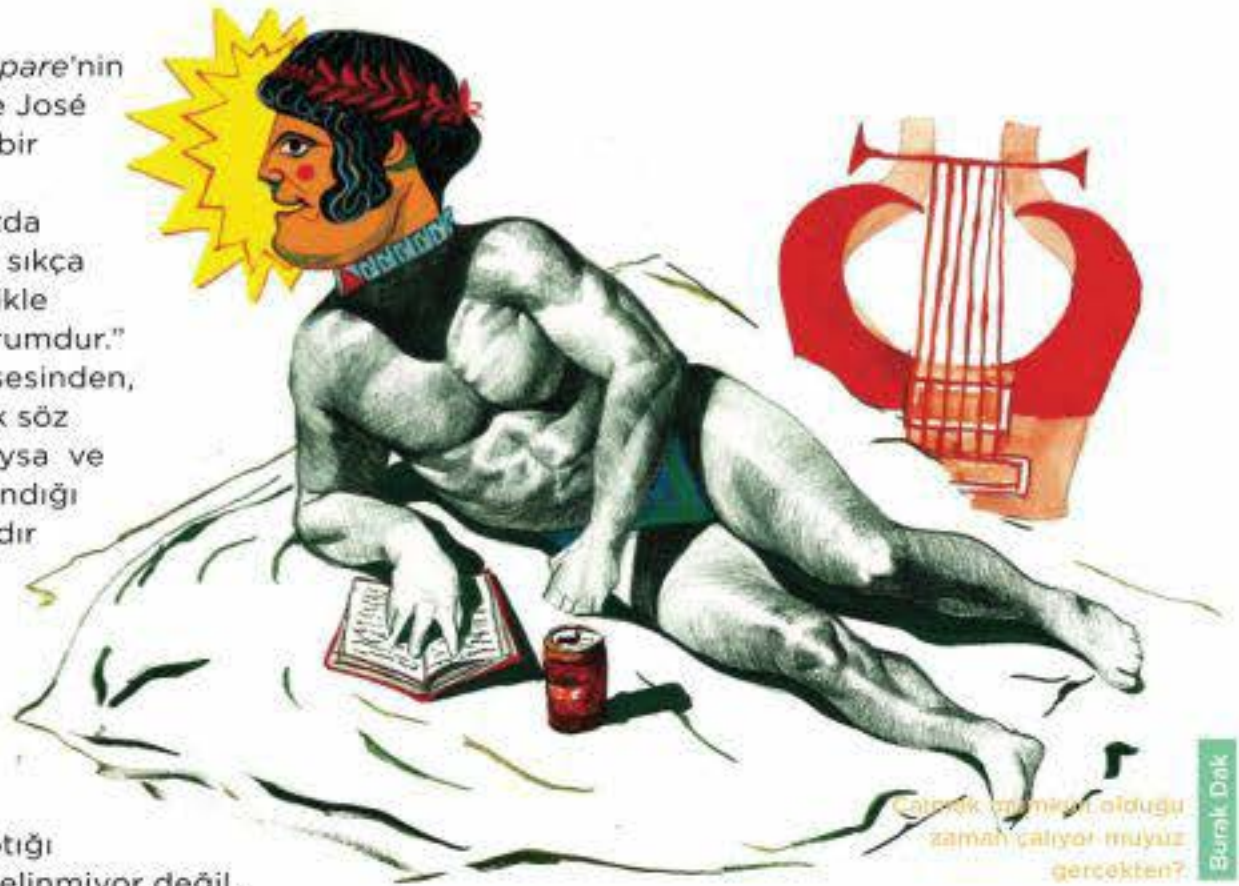

Ethem Onur Bilgic

Daha çok çalışan mı, daha çok çalan mı kazanacak artık bilmiyoruz.

İskender kitabının ardından *Şemspare*'nin çok konuşulan kapağı ve şimdi de José Saramago'nun *Filin Yolculuğu* ile bir arada anılan *Ustam ve Ben*.

İntihalin anlamını araştırdığınızda karşınıza şu cümle ve türevlerinin sıkça çıkacağı bir gerçek: "İntihal, özellikle edebiyatta sıkça rastlanan bir durumdur." Peki neden? Gerçekten de, en klişesinden, gökkubbenin altında söylenmedik söz kalmadığı için mi? Eğer bu doğruysa ve intihalin Shakespeare'e kadar uzandığı düşünülürse, aslında uzun zamandır söylenecek sözümüz yok. Yani elimizde birkaç kalıp var ve tüm cümleler o kalıpların etrafında biraz biraz değişerek önümüze sunuluyor... T. S. Elliot'ın kendi kişisel tarihi boyunca birçok intihalle anılması ve İlhan Berk'in de şiirlerinde Elliot'tan intihal yaptığı iddiasını düşününce insanın aklı çelinmiyor değil. Ama elbette bu yalnızca bir örnek. Ve gerçekten her şey söylendiyse, o zaman son on yıldır ilk kitaplarını yazmış onlarca yazarı "mucit" olarak kabul etmeliyiz. Hoş bütün kültürün aslında bir intihal olduğunu söyleyenler de yok değil (üzgünüm şahsen bu kadar karamsar olamayacağım). Başka bir grupsa, intihalden modernite yaratanlar elbette. O zaman soru şu: Postmodern edebiyatta intihal mübah mıdır? Sorunun cevabı için birkaç örneğe yakından bakalım.

Bundan dört yıl önce 17 yaşındaki Helene Hegemann'ın kitabı *Axolotl Roadkill*, *Der Spiegel*'in çoksatar listesine girmişken intihal tartışmalarının odağı oldu. Böyle bir haberin ardından -bulunduğu yaşın da duygusallığıyla- özür dileyip hata yaptığını itiraf etmesini beklemek elbette naif bir istek olurdu; ki Hegemann da zaten bunun yerine yaptığının hırsızlık olmadığını, eserinin bu "kes-yapıştır dünya"nın içinde yaşayan bizlerin artık kabul etmesi gereken

Sabri Gürses: "İntihal, hırsızlığın kibar adı"

İntihal, kısaca, edebi hırsızlığı kibarca ifade etmek için kullanılan bir terim. Diyelim, psikolog bir roman karakteri yarattınız; onun konuşmasını internetteki bir yazıdan olduğu gibi alarak oluşturmak, eğer bir yerde bu kaynağı, referansı belirtmemişseniz bir intihaldir. Bir eski çeviriyi alıp birkaç sözcüğünü değiştirerek kendi imzanızla yayımladıysanız, bu da intihaldir. Bir şiirin, mesela iki dizesini yazarından izin almadan biraz değiştirerek reklamı sloganı yapmak da intihaldir.

Doğrudan yayınevinin sorumluluğunda

Su anda çeviri intihali piyasası şu durumda: Bir tarafta eski çevirileri intihal edip takma isimle basan yayınevleri var, diğer tarafta eski çevirileri intihal edip kendi isimle yayınevlerine teslim edenler var. Bazısı bunu yayınevinin bilgisi dahilinde, bazısı ona söylemeden yapıyor; bir de kendi çevirilerini tanıdıklarına, öğrencilerine bilerek intihal ettiren, bunları yayınevlerine gönderenler var. Yayınevinin haberdar olamayacağı durum sayısı az kanımca. Nereden bakarsanız bakın, intihal çeviri yayımlamak doğrudan yayınevinin sorumluluğunda.

Kitap Çevirmenleri Birliği cesur ve bağımsız olsaydı...

En büyük çeviri intihallerinden birini, bir gazete kampanyasını, ilk kez bir *Ölü Canlar* örneğiyle dile getirdim 2006 yılında. Gidip bu kitapların kitapçılarda yığın halinde, 1 liradan satılmasına engel oluruz sanmıştım. Böyle bir şey yapılmadı, intihalciler cesaret kazandı. Kitap Çevirmenleri Birliği daha cesur ve yayıncılardan bağımsız hareket etseydi, iyi bir sonuç alabilirdik. Şimdi intihalciler normal yayıncılara dönüşüyor, bize de sakatlanan çeviri klasikleri kütüphanelerden, piyasalardan toplatmak kaldı. Bunun için çeviribilimci Mehmet Şahin ve Derya Duman'la birlikte bilgisayar destekli bir metin analiz modeli geliştiriyoruz.

Gerçekten her şey söylendiyse, o zaman son on yıldır ilk kitaplarını yazmış onlarca yazarı "mocit" olarak kabul etmeliyiz.

bir "harman" olduğunu açıkladı. Hegemann, *Strobo* adlı bir kitaptan bir sayfayı olduğu gibi almıştı. Ama intihalin ortaya çıktığı aynı hafta Leipzig Kitap Fuarı vardı ve 20 bin dolarlık ödüllü roman kategorisinde finale kalan isim *Strobo* değil, Hegemann'ın kitabı oldu. Jüri üyelerinden biri, "Tamamen saf olmadığı belli ama bu benim metin üzerindeki değerlendirmemi etkilemeyecek," açıklamasında bulunmuştu! Peki bu haliyle Hegemann'ın söylediği gibi "harman" diyebilir

miyiz gerçekten de? Ya da postmodern edebiyat oldu mu şimdi?

İşi biraz daha karıştıralım; Seth Grahame-Smith'in 2009'da *Aşk ve Gurur ve Zombiler* kitabı yayımladığında kıyamet kopmadı. (Kopmadı ama bir kısmımızın içi hayallerimizdeki Bay Darcy'nin aldığı kanlı darbeyle sarsıldı.) Bu Austen'a yapılmış bir hakaret miydi, yoksa artık kabul etmemiz gereken postmodern edebiyatın bir hamlesi mi? "Austen hayatta olsa nasıl tepki verirdi?" sorusuna, Grahame, "Bence gülümserdi... Sonra da bana bir milyar dolarlık tazminat davası açardı," diye cevap veriyor. Harmanlanmış bir roman bu; bir yanıyla da eğlencelik (yazarının tepkileri de bunu gösterir nitelikte). Bir de *fan fiction* var ki, işte ilham ile intihal arasındaki ince sınırdaki dans eden ama bunu bile bile yapan bir gruba ait. Bilinen bir romana ait öğeleri, çoğunlukla karakterlerini kullanarak başka hikayeler yaratan bir tür *fan fiction*. Şimdilik çoksatar raflarında değiller çünkü daha çok amatörce internette yayılan, Türkiye'ye ise henüz tam gelememiş ama hatırı sayılır takipçisi olan yazarlardan oluşuyor... Ama göstere göstere olmasa da çoktan raflarda yerini almış olanlar arasında *fan fiction* örnekleri de vardır belki. Zira fısıltı gazetesinin yaydığı edebi söylentiler arasında, *Grinin Elli Tonu*'nun *Alacakaranlık*'ın *fan fiction*'i olduğu vardı. Dahası (evet dahası) yine bir zincirleme içine giriyoruz; çünkü *Alacakaranlık* için üniversite yıllarında Stephenie Meyer'ın oda arkadaşı Heidi Stanton, birlikte yazdıkları bir kısa öyküden esinlendiği açıklaması yaparak onu resmen intihalle suçlamıştı. Üzerine bir de Jordan Scott'ın *The Nocturne*'ünden aşırıldığı söylentilerini de eklersek sıkı bir intihal zinciri iddiası çıkıyor karşımıza.

Aşk ve Gurur ve Zombiler kitabı Austen'a yapılmış bir hakaret miydi, yoksa artık kabul etmemiz gereken postmodern edebiyatın bir hamlesi mi?

Fan fiction aslında çok da yoktan var edilmiş bir tarz değil. Esinlenmenin abartılmış hali olsa olsa. Kafka'nın, "Gregor Samsa bir sabah bunaltıcı düşlerden uyandığında, kendini yatağında dev bir böceğe dönüşmüş olarak buldu," cümlesinin ne kadar çok yazara ilham verdiğini hatırlarsak... Ya da J. D. Salinger'ın şarkılara dahi ilham veren *Çavdar Tarlasında Çocuklar*'ını, Holden Caulfield'ı... Ya da Borges'i, Carver'ı, Tolstoy'u... Esinlenmenin bitip de intihalin başladığı o görünmez hat, yaratıcılığın şahaneliğiyle sahip olmanın yırtıcı tutkusunun arasındaki o ince çizgi

SIRADIŞI CANLILAR

Dünyanın En İlginç Hayvanlarından Bazıları Hakkında Bilgiler

Bu sıradışı canlıların, hayali yaratıklar değil de gerçek hayvanlar olduğuna inanamayacaksınız!

Dev Kırmızı Denizanası

Maskeli Ayılatı
Sarıboğazlı

Cam Kurbağa

Boynuzlu
Teksas Iguanası

www.redhouse.com.tr

www.facebook.com/RedhouseYayinlari
www.facebook.com/RedhouseKidz
twitter.com/RedhouseKitap
twitter.com/RedhouseKidz

Esinlenmenin bitip de intihalin başladığı o görünmez hat, yaratıcılığın şahaneliğiyle sahip olmanın yirtici tutkusunun arasındaki o ince çizgi öyle belirsiz ki...

öyle belirsiz ki... Diğer tarafa geçtiğinde bir bağımlılığa sahip olanlar da yok değil.

Quentin Rowan örneğin. Pek edebiyatın içinden bir örnek sayılamaz belki ama yine de hatırlamaya değer. Yazdığı *Assassin of Secrets* adlı roman, *James Bond* intihalleriyle dolu olunca Bond hayranlarının gözünden kaçmadı elbette. Rowan'sa buna karşılık belki de tarihe geçecek kadar tuhaf bir açıklamada bulundu: "Ben intihal bağımlısıyım!" İşin özü, sigarayı bırakıp çekirdeğe başlayanlar gibi, Rowan da alkol ve uyuşturucu bağımlılığından kendini kurtarmaya çalışırken intihale tutulmuş. Bu pek de bilimsel bir örnek olmadı sanırım ama yakın zamanda çıkan bir kitabın, *Hallucinations*'ın yazarı nörolog Oliver Sacks'in, tam Türkçesi "tevarüt" olan "kendiliğinden intihal" için bilimsel açıklamaları var. Sacks, beynin en büyük yalanının "doğru hissettirmek" olduğunu söylüyor. Beynin bir kayıt cihazı gibi işlemediğini hatırlatan Sacks, başkasının anlattığı anıları bile üzerinden belli bir zaman geçtikten sonra kendimiz yaşamış gibi hissetmemizi de bu mucizevi organın oyunlarından biri olduğunu söylüyor. Belki de *Gülün Adı*'nın Émile Henriot'un romanından intihal olduğu

konuşulduğu zamanlarda bibliyofil yazar Umberto Eco, böyle bir romanın varlığında bile haberdar olmadığını altını çizmişti.

Ama bazen de T. S. Elliot gibi bir isim çıkar ve "Olgunlaşmamış şair taklit eder, olgunlaşmış şairse çalar," deyip işin içinden çıkıverir! Peki o zaman ne olur? Haksızsa, bu zamana kadar nasıl gelmiş olabilir? Haklıysa, hırsızlığı meşru kılmak doğru mu sayılıyor? Hepsi bir yana, tarihi intihal vakalarının çoğuna baktığımızda, eğer ortaya çıkan gerçekten bir eserse tartışmaların pek de uzamadığı kesin. Ama insan eğer bir Saramago olamayacaksa bu tartışmaların içinde boşuna adı geçsin de istemez herhalde... ■

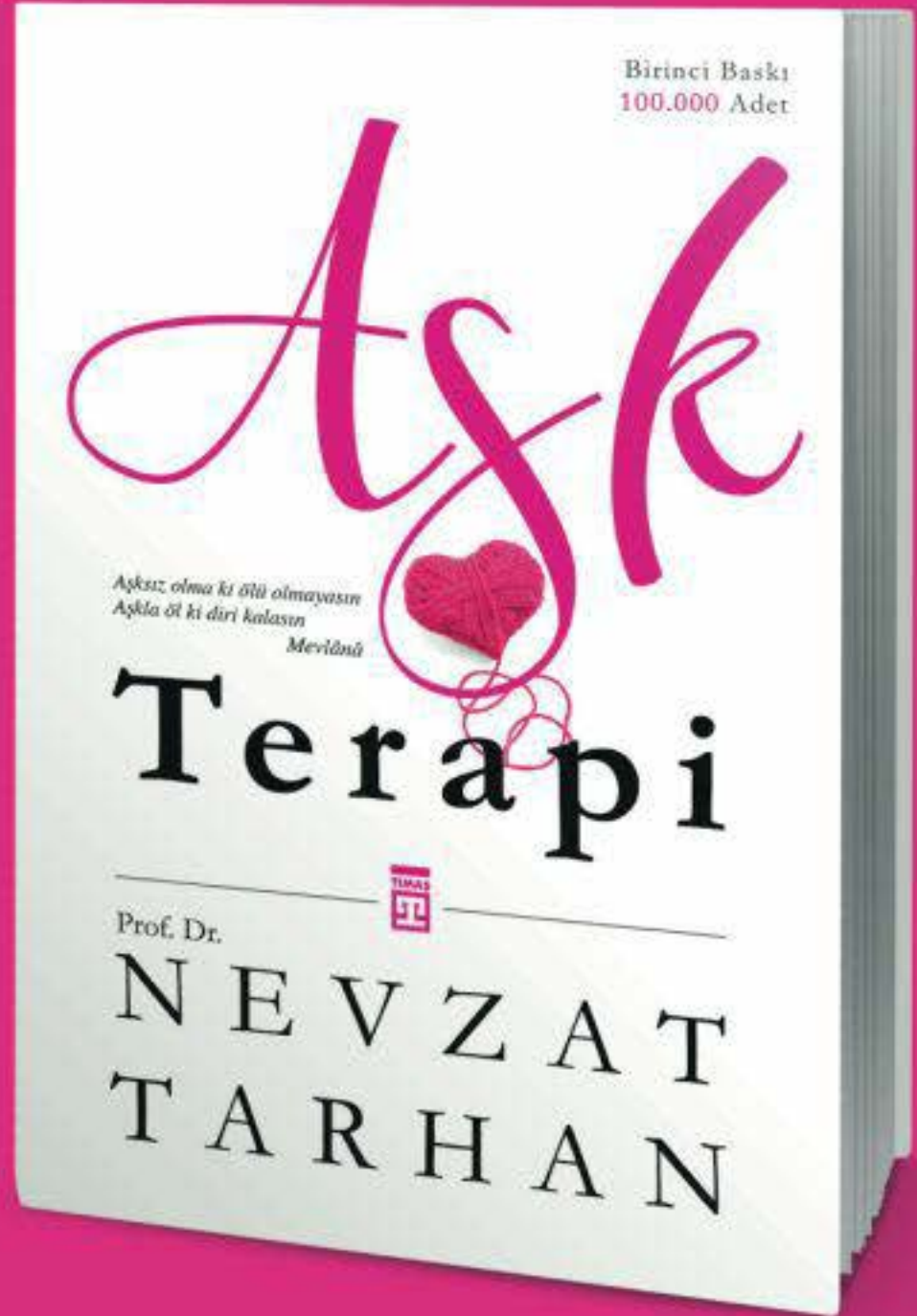
İnsan eğer bir Saramago olamayacaksa bu tartışmaların içinde boşuna adı geçsin de istemez herhalde...

AŞK YAKAR

**DERT OLUR, DERMAN OLUR.
BAŞI SONU YOKTUR. SONSUZDUR.
SEVDADIR AŞK. KARANIN EN KARASI.
TEK KİŞİLİKTİR. TEKLİKTİR. BİRLİKTİR AŞK. AŞK HAYRETTİR.
GAYRETTİR. MUHABBETTİR. AŞK SADELİK, SAFLIK, BEYAZLIK,
BELALIKTIR. BAŞI SONU OLMAYAN YOLCULUKTUR. AŞK, TUTULMAKTIR.**

**Prof. Dr. Nevzat Tarhan,
Mesnevi Terapi ve
Yunus Terapi'den sonra,
Aşk Terapi ile, aşka teslim
olmanın ipuçlarını yazdı...**

- * Leyla ile Mecnun bugün yaşasa psikologlar ne derdi?
- * Aşkın 10 kadim sırrı
- * Kuantum aşk ve platonik aşk arasındaki farklar...
- * Ego ve aşk ilişkisi...
- * Merhamet, şefkat ve aşk üçgeni
- * Eski aşklar yalnızca masal mı?
- * Aşkın en doğru hali...
- * Evlilikte aşkı devam ettirmek...
- * Aşk sarhoşluğu tehlikesi
- * Aşkın sermayesi...
- * Aşk öğrenilebilir mi?

iyi ki kitaplar var...

#AŞKBENCE

   [/timas.com.tr](https://www.timas.com.tr)
[/timasyayingrubu](https://www.timasyayingrubu)

ZEYNEP ŞARLAK İLE SÖYLEŞİ: BİR HAYATTA KALMA STRATEJİSİ OLARAK YOLSUZLUK

Richard Hamilton

Ufak yolsuzlukları yolsuzluk gibi görmüyoruz bile. Öte yandan asıl sorun büyük, siyasi yolsuzluklar.

Zeynep Şarlak, uzun yıllar boyunca Türkiye'de yolsuzluğun hangi ilişki biçimlerinde ortaya çıktığı ve nasıl algılandığı konusunda yapılan araştırma projelerinde yer aldı. Yolsuzluk araştırması konusunda engin bir alan bilgisi edindi. Yazdığı yazılarda, katıldığı uluslararası toplantılarda Türkiye'de büyük bir problem olan yolsuzluğun neden öncelikli bir siyasi gündeme dönüşemediğini sorguladı. İntihal, hırsızlık derken araya yolsuzluğu da katıp memleketin bu konulardaki etik kodlarını tartıştık birlikte. Enteresan bir manzara çıktı ortaya...

Yolsuzluğu, "Kurumsal düzeyde yapılan hırsızlık" diye tanımlamak mümkün mü?

Hırsızlık ve yolsuzluk kavramları arasında doğrudan bir ilişki var ama, çok önemli ayrımlar da var. Hırsızlık dediğin zaman benim aklıma ilk olarak baklava çalan çocuklar geliyor. Bu yüzden klasik bir yolsuzluk tanımı yaparak başlayalım: Sana tevdi edilen gücü kişisel çıkarın için kullanmaktır yolsuzluk.

"Bir dönem intihal.com diye bir site açmak istedim. Sonra bir arkadaşşıma danıştım, bu işleri iyi bilen bir adam. Dedi ki, "Canını yakarlar, mahvederler seni. Başın belaya girer."

Bir toplumun ortaklaşa ürettiği kurumlarda yolsuzlukların artması, o toplum hakkında ne söyler?

Kurumların toplumlar tarafından inşa edildiğini düşünüyorum. Eğer beraber inşa etseydik ortak bir fayda üzerine inşa ederdik. İnsanlar bir şeyi beraber yapınca

"Kurallara uyalım, çünkü hepimiz için iyi," diye düşünür. Ama beraber inşa edilmemiş bir kurumsal yapı var Türkiye'de.

O yüzden mi bu kadar çok yolsuzluk var?

Kuralları ve kaideleri toplum tarafından belirlenmemiş, tepeden inmeci bir yapı giydiriliyor toplumun üzerine. İyi de kontrol edilmiyor zaten. Kontrol edilmemesi bir şekilde yapının işlevselliğini sağlıyor. Bilinçli olarak bırakılan boşluklar var. Mesela vergi meselesi.

Kurallı kuralsızlık geniş bir hareket alanı sağlıyor yani.

Çok büyük hareket alanı sağlıyor. Bu yüzden yolsuzluğu sistem sorunu olarak görüyorum. Siyaset, yolsuzluğun ortadan kaldırılmasından sorumlu ama yolsuzluğun üretilmesinden sorumlu değil. Sokaktaki adam da yolsuzluğa açık. Çünkü güvensiz. "İlk benim işim görülsün," diyor. Çünkü karşısındakine güveni ve saygısı yok.

Bir de kendisine sıra geleceğinden emin değil aslında.

Sistemin çalışmadığını biliyor ve sistemi çalıştırmamanın bir yolunu buluyor. Trafiği ele alalım. Boş buldum mu sağdan fırlayıp geçiyorum. Adam kızıyor. Haklı, ben de kızıyorum bana yapıldığında. Ama başka türlü bu kadar hızlı gidemeyeceğimi biliyorum.

Yolsuzluğun tohumlarını kamuda aramaktan ziyade, gündelik hayatta da aramak lazım.

Çözümüne geçmeden ilgisizmiş gibi görünen bir sorum daha var. Yenilerde intihal nedeniyle cezalandırılan bir akademisyenin açtığı dava sonucu intihalin suç olmadığı ortaya çıktı Türkiye’de. Şimdi artık üniversite hakkında ne düşünmeli?

Türkiye’de sahici üniversitelerin sayısı bir elin parmaklarını geçmez. 12 Eylül’den başla, bunun öncesinde çok büyük üniversiteler, çok baba kadrolar yok oldu. Önemli akademisyenler ve iyi bir akademik anlayış vardı bu ülkede. Şimdi durum vahim. Bu kadrolar tamamen yok edildi. 12 Eylül’den sonra “Üniversitelere kendimizden profesör sokalım,” diye başladılar çürütmeye. Beş dakikada profesör yaptılar bir sürü insanı. Oradan buradan çalıp cırpan bir nesil akademisyen çıktı ortaya. Onlar da başka akademisyenler yetistirdiler.

Hırsızlık gibi başlayan şey, kurumsal kabullenişle büyük bir yolsuzluğa dönüşmüş oldu.

Aynen öyle. İntihal yaptığını bildiğim adamı koyar mısın oraya? Koyuyorsun senden biri olsun diye. Bir dönem intihal.com diye bir site açmak istedim. Sonra bir arkadaşıma danıştım, bu işleri iyi bilen bir adam. Dedi ki, “Canını yakarlar, mahvederler seni. Başın belaya girer.”

“BİR TÜRLÜ VATANDAŞ OLAMIYORUZ”

Peki nasıl mücadele edilebilir yolsuzlukla?

Türkiye’de siyasi partiler kanunu değişmedikçe yolsuzluğun azalması mümkün değil. Çünkü siyasete girmenin maliyeti çok yüksek. Bu maliyetle girdiğin zaman amortismanı dert ediyorsun doğal olarak. 4-5 sene sonra seçilmeyeceksin, çünkü bizde meclis üyelerinin değişme oranı yüzde 50-60 civarında. O süre içinde koyduğun kadar parayı ve bir miktar fazlasını kazanman lazım.

Siyasi parti yasalarının değişmesi için de bir toplumsal baskı olması lazım değil mi? Siyasi partiler bu kadar balını, kaymağını yedikleri bir şeyi niye değiştirsinler ki?

Toplumdan hiçbir konuda bir baskı gelmiyor. O kadar büyük bir güvensizlik var ki insanlarda.

Herkes birbirine kapanmış durumda. Kimse kimseye güvenmiyor. Böyle olunca bir türlü vatandaş olamıyoruz. Gezi’de gördük, belirli bir kentli nüfus var artık, oluşmaya başladı. Özgüvenli ve ne istediği konusunda daha gelişkin bir fikre sahip. Böyle bir nesil şimdi şimdi gelecek. Ama bu kentli nüfusa da siyasette yer yok...

Peki yolsuzlukla mücadele yasalar eliyle yapılabilir mi?

Yolsuzluk karşıtı yeni yasalar yapmaktansa, sistemde yolsuzluğa yol açan yasalar değiştirilirse belki olur. Yolsuzluğun tohumlarını kamuda aramaktan ziyade, gündelik hayatta da aramak lazım. Doktora gidiyorsun görüyor, bademciklerin şişmiş. Ama senden 4-5 tane test istiyor. Çünkü sistem, senin parandan komisyon alması üzerine kurulmuş. Bu da bir yolsuzluk ama bunu yolsuzluk olarak ifade edemiyorsun. Klasik yolsuzluk karşıtı reçeteler bu noktaları görmezden gelme riskine sahip. Yolsuzluğun hangi ilişki biçimlerinde ortaya çıktığını tespit etmek önemli.

Bal tutan, parmağını yalar, “atasözü”nü bir tür vizyon olarak görmek mümkün mü? Ama nihilist bir vizyon...

Mesele şu: Toplum yolsuzluğu birincil bir sorun olarak görmüyor. 2007 seçimlerinden önce CHP’nin binlerce sayıda basıp dağıttığı bir yolsuzluk kitapçığı vardı. Ciddi iddialar söz konusuydu, deliller ortada. Yolsuzluk olduğu söylenen illerdeki AKP oyları arttı. Bunun sebebi şu olabilir: AKP yolsuzluk yapıyor ya da yapmıyor, önemli değil. CHP’den o kadar nefret ediyor ki seçmen. Bu nefret ve güvensizlik, benden olan olsun, kol kırılır yen içinde kalır bakışı... Hakikaten çok güvensiz bir toplum. Biraz da manik depresif bir haleti ruhiye söz konusu tabii.

Ergenliği aşamayan bir iktidar gibi toplum...

Çok güzel, ergenliği aşamıyor. İlkeler çerçevesinde düşünmüyoruz. Kendi araştırmamda yolsuzluktan o kadar da hoşnutsuz olmadığımızı gördüm. Hz. Muhammed’e referans verildi bununla ilgili. “Hediye alıp veriniz,” demiş peygamber. Ufak yolsuzlukları yolsuzluk gibi görmüyoruz bile. Öte yandan bunlar bir şekilde çözülüyor sanki. Asıl sorun büyük, siyasi yolsuzluklar. ■

Zeynep Şarлак, yolsuzluk araştırması konusunda engin bir alan bilgisine sahip.

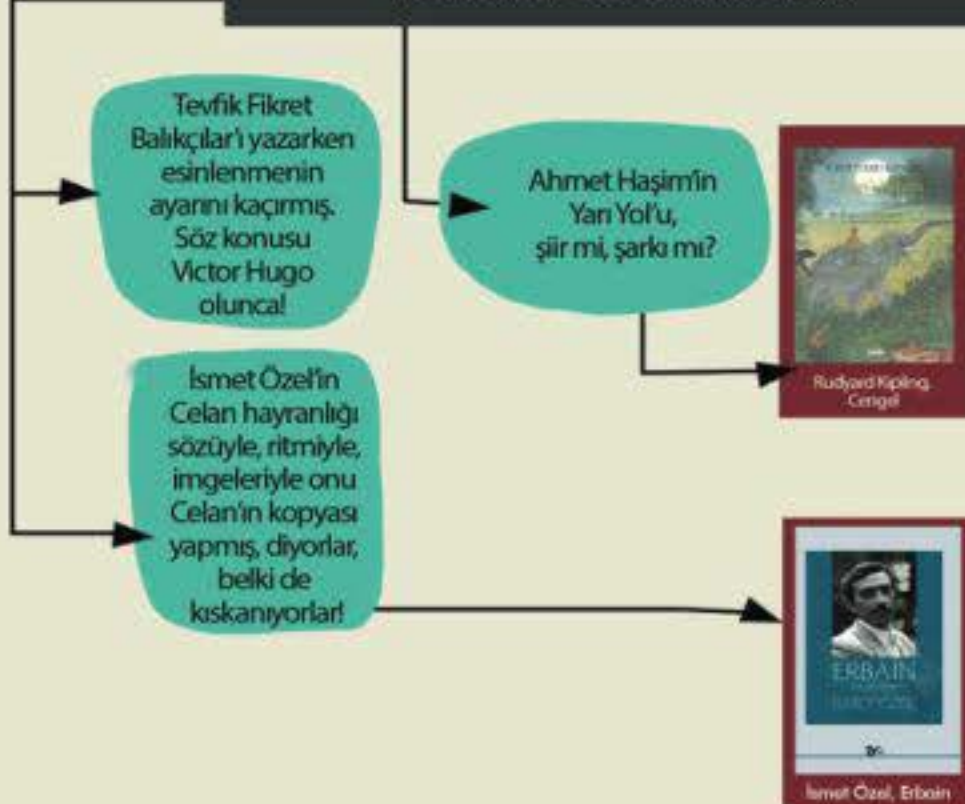
Esin perisi dedim, intihal dediler!

Papağanlardan ne farkımız var ki? Dil dediğin koskocaman bir taklit sistemi; hepimizin her an içinde olduğu, yeniden yeniden yaratıp tekrarladığı. Hal böyle olunca edebiyat da dil içindeki kocaman bir taklit havuzudur diyebiliriz pekala; yazarın içinden çekip çıkardığı balıklarla başka başka yemekler pişirdiği... Gelin görün ki bu yemekler kimi zaman başkalarının yaptığına çok benzer, hem de fena halde benzer. İşte biz bu fena halde benzemeye literatürde intihal diyoruz, öztürkçesiyle de söylemek gerekirse düpedüz çalıntı... Lakin burada konunun ortasına çalıntı kadar çirkin olmayan hatta bilakis çok güzel olan başka bir kelime girer: Esin. Evet bu perili kelime meselenin doğasını değiştirir, kelimenin yanında dolaşan peri, edebiyatın büyülü varoluşunun eşlikçisidir çünkü. Fakat heyhat, esinle çalıntı arasında çok ince bir çizgi vardır. İşin, en azından okur için eğlencesi, oyunu da biraz burada gibidir.

Masaldır herkes başka anlatır

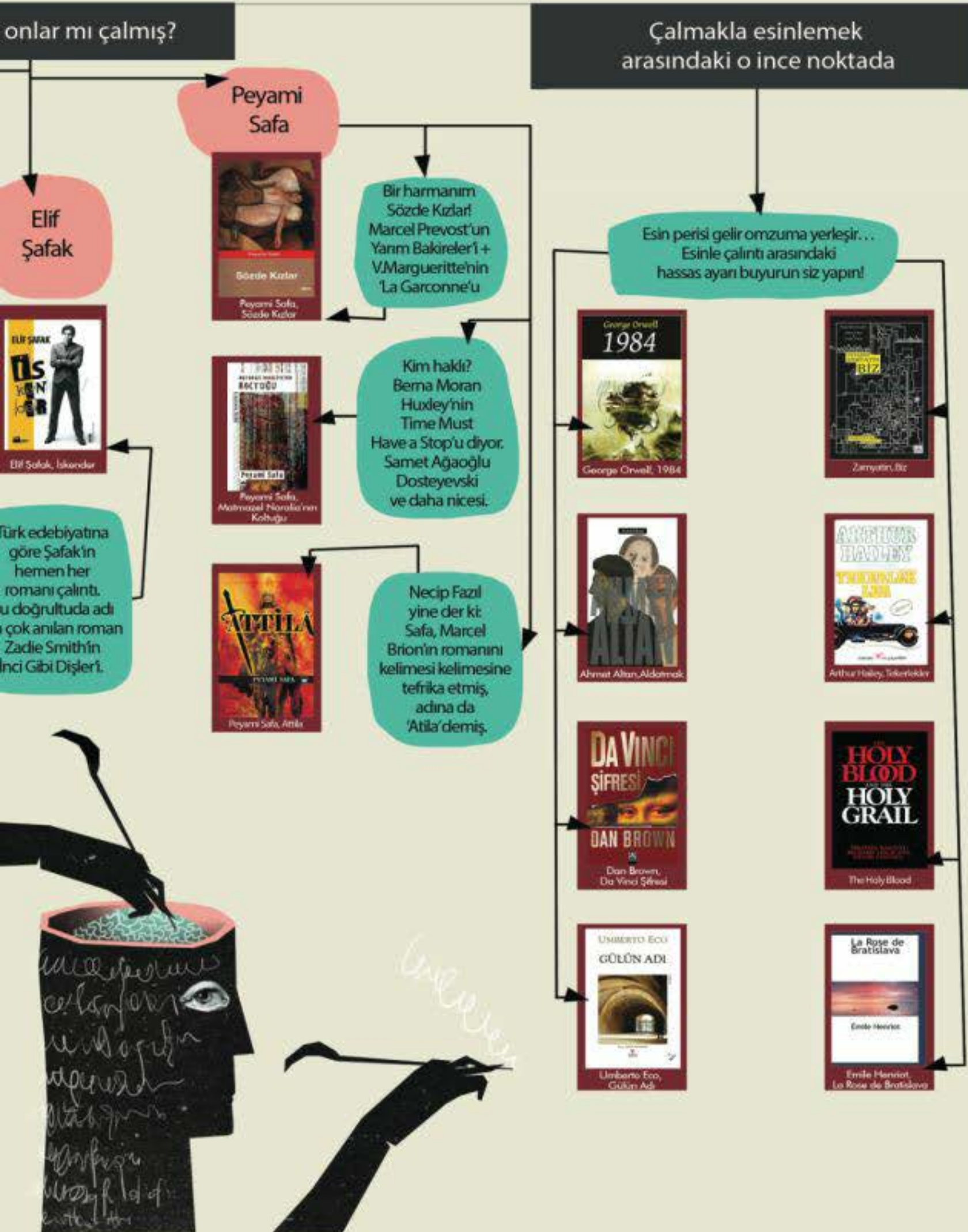
Halkların ortak malıdır şiir

En çok

sinlenme mi, intihal mi? Ya da ne kadar öyle, ne kadar böyle? Kimisinde koca koca paragraflar, cümleler; kimisinde imgeler; kimisinde aşılı başına kurgunun kendisi ya da kahramanların hali pür melali benzetilir, karşılaştırılır. Ve tartışmalar uzar gider. O kadar çok yazar eser vardır ki bu tartışmaların içinde, edebiyat tarihine intihal gözüyle bakacak olursanız, yazılı kültürün başladığı yerden günümüze elmeye ömrümüz yetmez. Dünya edebiyatına damgasını vuran nice nice eser intihal suçlamalarından başını alamamıştır. Sonuçta ise ister intihal olsun, ister bir parça ayarı kaçmış esinlenme, iyi olanın, kalplere seslenenin hep kazandığını görürüz. Okları takip edin, inizi vicdanınıza koyup yüreğinizin sesini dinleyin!

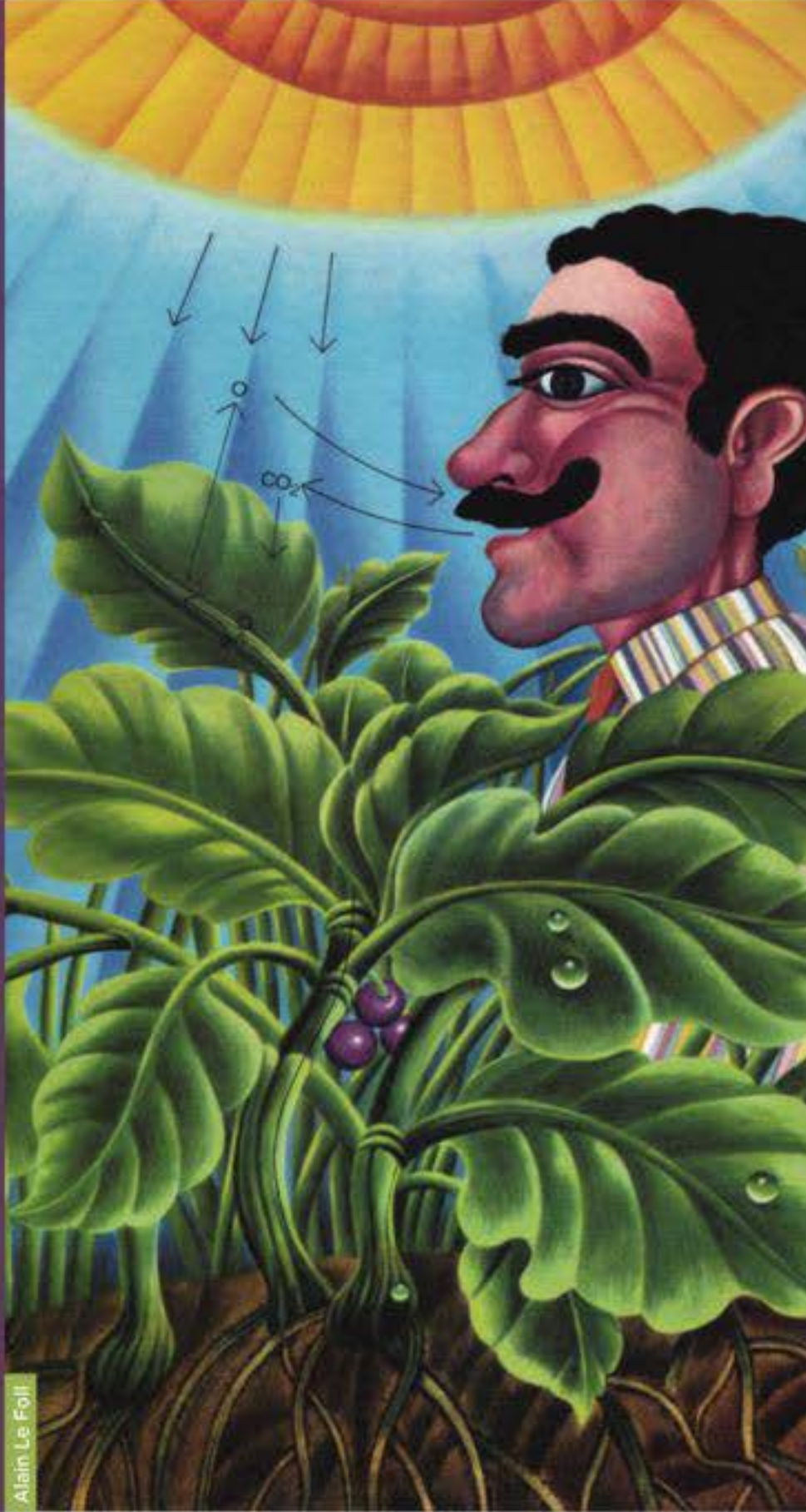
HER ŞEYİ, EN KÜÇÜCÜK ŞEYİ GÖRÜRLER DE BENİ GÖRMEZLER

“ *Ralph Ellison’ın şahane romanı Görülmeyen Adam’ı yeni bir edisyonla yayımlamak için herhalde bundan daha uygun bir vakit, daha uygun bir memleket, daha uygun bir “ruh iklimi” olamazdı.*

“Görülmeyen adam”ı biz Türkiye’de çok gördük. Yalnızca erkek değil, kadın olanını da. Esmer tenli olduğunu, adabımuâşeret dediğimiz şeye istediğimiz gibi uymadığını ya da yolda yürümeyi bilmediğini söyleyerek ona isimler taktık. Başörtülü kadını temizlikçi, tespih çeken amcayı kapıcı, pos bıyıklı adamı minibüs şoförü olarak istihdam ettik ve onları üniversiteye sokmayı tabu, kamusal meslekleri icra ederken görmeyi dünyanın sonu saydık. Görülmeyen adamlar ve kadınlarla konuşurken ses tonumuzu yeniden ayarladık ve en aydınlanmış ve şefkatli halimizi takındık ki, içten içe onlara ne kadar acıdığımızı hissetmesinler.

Velakin görülmeyenler görülür oldu ve bu defa onları görmez olanlar kendilerini görülmez hissetmeye başladı. Nasılmış, diye bir fısıltı duyar olduk hatta. Bir kültürü görünür ve egemen, diğer kültürlerin hepsini görülmez ve silik kılmanın sonuçlarını bu defa başkaları idrak eder oldu. Ralph Ellison’ın şahane romanı *Görülmeyen Adam*’ı yeni bir edisyonla yayımlamak için de herhalde bundan daha uygun bir vakit, daha uygun bir memleket, daha uygun bir “ruh iklimi” olamazdı. İyi bir hatip, yakışıklı bir erkek, hırslı ve zıpkın gibi bir düşünür olan anlatıcımız, hikayenin başında hikayesinin en sonundaki haliyle karşılıyor bizi. Her başlangıç bir son, her son bir başlangıçtır, demeye getirmiş Ellison ve bizi anlatıcısının büyük umutların peşinden üniversite yolu tuttuğu gençlik yıllarına götürmüş.

Burslu okuması hasebiyle kahramanımız kelle koltukta yaşamak zorunda. Ne de olsa

“Görülmeyen adam”ı biz Türkiye’de çok gördük. Esmer tenli olduğunu, adabımuâşeret dediğimiz şeye istediğimiz gibi uymadığını söyleyerek ona isimler taktık.

*SEL YAYINCILIK

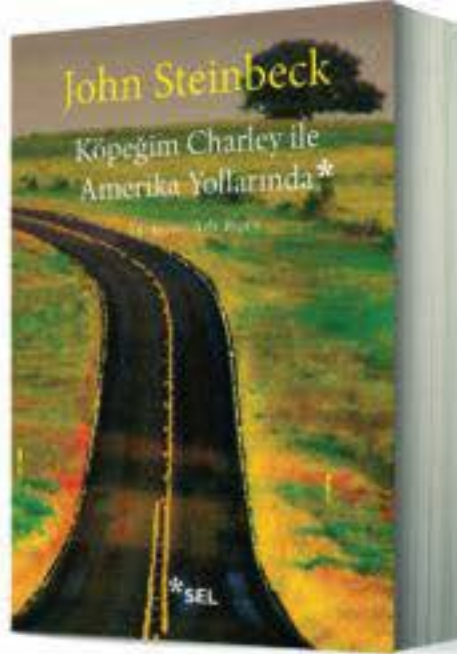
halklailiskiler@selyayincilik.com | www.selyayincilik.com

Hayvanlar Üzerine Elias Canetti

Türkçesi: Levent Konca

Canetti hayatı boyunca hayvanlara, ama en çok da insanlarla aralarındaki hiyerarşik ilişkiye dair tuttuğu notlar, aforizmalar, otobiyografik öğeler taşıyan, kısa ancak çarpıcı öykülerle "türçülüğün" kalbine bıçak saplıyor. Ve tahakküme dayalı ilişkileri tersyüz ederek adeta bir kıyamet sonrası atmosferi yaratıyor.

Köpeğim Charley ile Amerika Yollarında

John Steinbeck - Türkçesi: Aslı Bıçen

Her kitabı klasikleşmiş Steinbeck, romanlarında tüm incelikleriyle yansıttığı ancak artık tanıyamadığı Amerika'yı, 'toprağa köklerini salma' kaygısıyla yeniden 'keşfediyor'. Gezi edebiyatının en güzel örneklerinden olan bu önemli eseri Türkçede ilk kez okur karşısında...

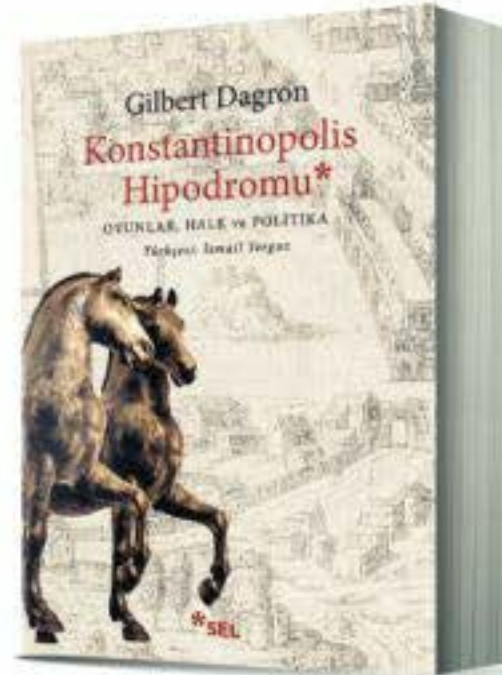
Atları Bağlayın, Geceyi Burada Geçireceğiz Melisa Kesmez

Melisa Kesmez üzerimize haddinden fazla gelen ancak bir türlü vazgeçemediğimiz "modern dünyamızın" tüm inceliklerine heyecanlı ve mütevazı kalemıyla dokunuyor; yalın ama nüktedan, naif ama kararlı bir sesle fısıldıyor kulaklara: *Atları Bağlayın, Geceyi Burada Geçireceğiz*.

Kimlikli Bedenler Sanat, Kimlik, Cinsiyet Ahu Antmen

Ahu Antmen, bedenin kimlik etrafındaki kültürel örüntülerini incelerken, sanatın ve tarihinin kimlik olgusunun kurgulanma sürecinde oynadığı ideolojik işlevi sorguluyor; günümüzde kimlik politikalarıyla ilgilenen sanatçıların, geçmişin yapıtlarından bugüne taşınan stereotipik temsilleri nasıl alt ettiğini irdeliyor.

Konstantinopolis Hipodromu Oyunlar, Halk ve Politika Gilbert Dagron - Türkçesi: İsmail Yergüz

Hipodrom, yalnızca bir mekânın büyüteç altına alınması değil; bir toplumun, bir yaşam biçiminin anatomisi. Gezi olaylarından "Çarşı"ya, kırdan kente göçün yola çıktığı nüfus patlamasından stadyum taşkınlıklarına, binbeşyüz yıl önce Bizans başkentinde yaşananlar Tarih'in çarkının tekrarlarla döndüğünü kanıtıyor.

Her başlangıç bir son, her son bir başlangıçtır, demeye getirmiş Ellison.

Üniversite bir "ayrıcalık" yapmış, seçkin bir aileye mensup olmamasına rağmen onu buyur etmiş. Bir bedeli olacak tabii: Anlatıcımızın kendini bir siyah olarak değil, ideal bir siyah olarak takdim etmesi gerekiyor. Bembeyaz bir siyah diyelim de daha iyi anlaşılabilir.

Memleketinin yoksul bir köşesinden gelmiş biri olarak hep minnettar olduğunu, kendisine çizilen sınırlar içinde davranacağını teslim etmesi, günde beş vakit "beyazistan beyazlarıdır" demesi isteniyor kendisinden. Ayrıca şoförlük yapmasını, okulun müteveli heyetinden Bay Norton'u kampus çevresinde gezdirmesini istiyorlar. Böylece anlatıcımız kendisine biçilen rolü oynamak konusundaki ilk başarısızlığını tatmış oluyor. İki kadeh içki içebileceği bir yere gitmek isteyen Bay Norton'u midesini bulandıracak kadar tuhaf ortamlara sokuyor: Marlow'a Kurtz'un gösterdiği türden Lacancı bir "hakikat"le tanıştırıyor ihtiyar adamı. Kendini aydınlanmış bir liberal olarak görmekten hoşlanan Bay Norton, savaşta akli dengeleri perişan olmuş eski askerleri, onların takıldığı ortamları görünce bir nevi panik atak geçiriyor. Ona hakikati göstermesinin bedeli olarak da anlatıcımızın ayrıcalıkları elinden alınıyor ve kendini New York yollarında buluyor.

KENDİMİZİ ONUN YERİNE KOYARAK OKUYALIM

Ellison'ı bir orkestraya koysak, herhalde ya tenor saksofon çalardı ya da davul. Empvizasyon kabiliyeti

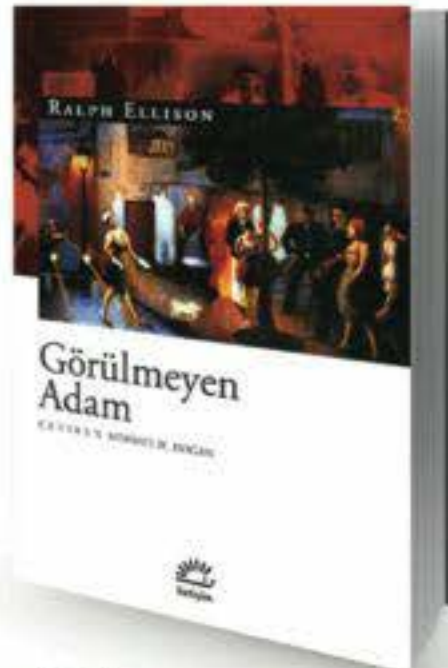
yüksek bir arkadaşmış; farklı sesleri, söylemleri kullanmayı, bunlar arasında geçişler yapmayı seviyor. Hitabet yeteneği de kuvvetli. Aynı biçimde hikayeyi baştan sona okutma işinin altından da başarıyla kalkıyor. Adım adım kahramanımızın New York'taki iş bulma serüvenlerini, Harlem'deki gözlemlerini, bir fabrikadaki deneyimlerini ve kendini devrimci hareketin içinde nasıl buluverdiğini izliyoruz.

Devrimci hareket ona hem bir kardeşlik hissi sağlayan bir yer hem de onu bir ideal doğrultusunda yaşamaya yönlendiren gizemli bir güç. Burada devrimci hareketin önde gelen isimleriyle fikir telakisi yapıyor kahramanımız ve kısa sürede teşkilattaki fikir ayrılıklarının ayırdına varıyor. Örneğin Ras isimli bir devrimci, maksimalistin maksimalisti talepleriyle ona devrimciliğin beyazları dünyadan silmeyi hedefleyen radikal bir yanı da olduğunu ve bu yanın pekala ırkçı beyazların söylemiyle kardeş olabileceğini gösteriyor.

Hitabet kabiliyeti evvela bir hayranlık, sonrasında ise bir kıskançlık vesilesine dönüşen görülmeyen adamı Harlem'e, "kadın meselesi" üzerine konuşmalar yapmak üzere gönderiyorlar. Adamımız bu defa da devrimci cümlelerinin kadınlar üzerinde yarattığı erotik gücün farkına varıyor. Mesela kocası iş gezisine çıkmış bir devrimci kadın, devrimin geleceğini konuşmak üzere onu evine çağırıp kendisini yatak odasına götürüyor ve geceliğini hop diye çıkarıveriyor. İlk başlarda utangaç olan kahramanımızın daha sonra Makyavelci bir pozisyonu benimsediğini, devrimci örgütü içten çökertme amacını gerçekleştirmek için hayatta en büyük fantezisinin siyah bir erkeğin kendisine tecavüz etmesi olduğunu söyleyen Sybil adlı kadınla birlikte olduğunu okuyoruz. Başlardaki saf, idealist adamımız böylece bir stratejist haline geliyor.

T.S. Eliot şiirlerinin etkileri de var bu kitapta, meşhur karakteri Stephen Dedalus'a referanslar yapılan "büyük düzenci" James Joyce'un modernizminin de. Ama son kısımlarındaki didaktik bölümler Ellison'ın kitabını onların yapıtlarından biraz daha farklı bir yere koyuyor bence. *Görülmeyen Adam*'ın roman biçimiyle yazılmış bir deneme şeklinde de okunabileceğini idrak ediyoruz ayrıca. Ellison bize Harlem, devrimci hareket, cinselliğin politikası gibi mevzular hakkında bir sürü şey söylemek istiyor ve bunu saf bir form kullanarak değil, elindeki bütün formları birleştirerek yapıyor.

H.G. Wells'in meşhur *Görünmez Adam*'ının başlığında bir "definite article" kullanılmıştır (*The Invisible Man*); "Görünmez Adam"ın kim olduğu, belli bir adam olduğu bellidir. Ellison ise kahramanının kimliğini belirsiz bırakmış, yalnızca "Invisible Man" olduğunu söylemiş. Kitabın başındaki şu satırlar da, adını hiç öğrenemediğimiz anlatıcımızı değil de, egemen kültürün görmemeyi seçtiği herhangi bir Amerikalıyı, herhangi bir Türkiyeliyi anlatıyor olabilirdi pekala. Yüksek sesle, kendimizi onun yerine koyarak okuyalım: "Görülmeyen bir adamım ben... Maddesi, eti-kemiği, lifleri, sıvıları olan bir insanım; hatta bir aklım olduğu da söylenebilir. Görülmezim, anlıyor musunuz, sırf insanlar beni görmek istemedikleri için görülmezim. Tıpkı sirklerde gördüğünüz bedensiz başlar gibi, sert, çarpıtıcı camdan yapılmış aynalar çevirmiş sanki etrafımı. Bana yaklaştıklarında yalnızca çevremdekileri, yani kendilerini, ya da hayallerinde uydurdukları şeyi görürler; her şeyi, en küçücük şeyi görürler de beni görmezler..." ■

GÖRÜLMEYEN ADAM Ralph Ellison

Çeviren: Mehmet H. Doğan
İletişim Yayınları

Dracula'nın yazarı Bram Stoker'ın kayıp günlüğü bulundu!

Bram Stoker'ın Kayıp Günlüğü, İthaki Yayınları'nın yeni dizisi Kalem ve Yaşam'ın ilk kitabı. Sizi, *Dracula*'nın yazarı Bram Stoker'ın odasına davet ediyoruz.

Vampirin Jonathan Harker'a söylediği gibi, "Özgürce, kendi iradenizle girin!"

İTHAKI > KURAM

Bu eserin büyüklüğü, bizzat düşüncede olduğu kadar toplumsal gerçeklikte de her türden ölçülemezliği gün yüzüne çıkarıp kavramsal olarak açığa vurmak için para formunu sürekli ve farklı şekillerde kullanmasında yatıyor.

FREDRIC JAMESON

PARANIN FELSEFESİ

GEORG SIMMEL

"Bu, gerçekten *benim* kitabım."

İTHAKI > KURAM

www.ithaki.com.tr | İnternet satış: www.ilknokta.com

twitter.com/ithakiyayinlari

facebook.com/ithakiyayin

Genel Dağıtım

PUNT

GEÇMİŞ İLE BUGÜN ARASINDA SIKIŞMIŞ KADINLAR

“Melisa Kesmez, sıradan bireylerin yaşamlarına dair yalın, naif ve çarpıcı anlatımıyla adını daha çokça duyacağımız bir yazar...”

Ruhun kanayan yaralarının mürekkebe karıştığı sürecin romantik sancılara, bu satırları okuyacak kadar mezkûr illetten mustarip herkes aşağı yukarı aşinadır.

Kimi zaman hüznümüze kimi zaman da öfkemize yaslanarak, sepya ışığın aydınlattığı saman kağıdın gölgesine, geceler boyu insan olmanın kederinden

mütevellit laneti karalarız. Bu cümleler kağıda döküldüklerinde ister bir ucube olsun isterse birer mucize, bir annenin doğurduğu çocuklar gibidir bizim için... Hele ki benliğimizden sıyrılıp topluma katacağımız ilk çocuk ise söz konusu olan, ona biçtiğimiz anlam çoğu zaman kutsal ve eşsizdir. Tüm bu yaratım süreci ve ona içkin yüce duygular göz önüne alındığında, bir yazarın ilk kitabına eleştiri yazmak, yazan kişi için öteki yazılarına kıyasla şüphesiz daha sancılı bir süreç. Kendisini kısaca okuyucuya tanıtmamız gerekirse; bu ay bu sancılı süreçten geçmeme sebep olan yazar, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyoloji mezunu olan ve kendisine çeşitli dergi ve gazetelerdeki yazı ile söyleşilerinden aşina olduğumuz Melisa Kesmez. Kesmez'in ilk kitabı olan *Atları Bağlayın, Geceyi Burada Geçireceğiz* geçtiğimiz günlerde okuyucunun beğenisine sunuldu.

Yazarın kısa öyküleri çerçevesinde öne çıkan portreler; tüketim toplumunu beslemek adına üretim yapan

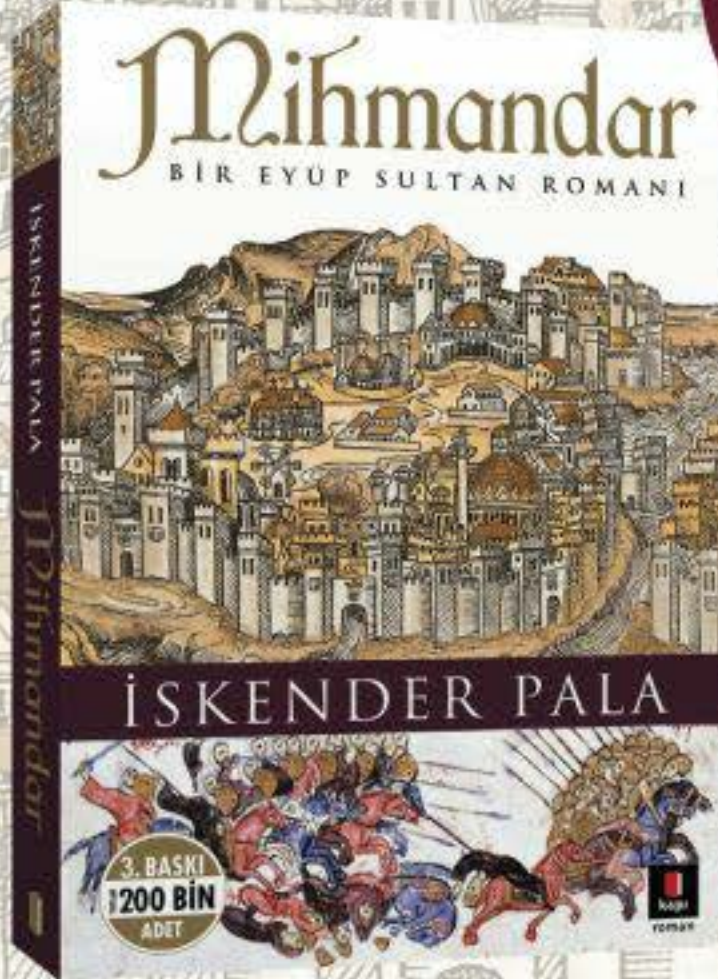

Olga Müstecaplıoğlu

Hikayelerin çoğunlukla bir kadının duygu ve tecrübe penceresinden anlatıldığı ve bu hissiyatın metinden bir an bile eksik olmadığını belirtmek gerek.

GÖNÜL KUŞATMASI GENİŞLİYOR!..

3 GÜNDE
BASKIYLA
200.000
OKUYUCUYLA
BULUŞTU!

İSKENDER PALA

Hayatının ve ruhunun bütün çizgileriyle gönülleri kuşatan bir kahraman: EYÜP SULTAN...

Bizanslılar, Emeviler, efsanevi Rum Ateşi Mihmandar'da!

İskender Pala, bu romanda Eyüp Sultan semtinde bütün maneviyatıyla yatan bir büyük kahramanın ruh haritalarını ve yüce idealini sunuyor.

www.kapiyayinlari.com
bilgi@kapiyayinlari.com

ATLARI BAĞLAYIN, GECEYİ BURDA GEÇİRECEĞİZ

Melisa Kesmez
Sel Yayıncılık

plazaların içinde ruhlarını tüketen, bu tükenmişlik güdüsüyle çareyi uzak diyarlara kaçışta arayan ve zihni geçmiş ile bugün arasında sıkışmış kadınlardan mütevellit. Hikayelerin çoğunlukla bir kadının duygu ve tecrübe penceresinden anlatıldığı ve bu hissiyatın metinden bir an bile eksik olmadığını belirtmek gerek. Birkaç öyküde yer alan erkek karakterlerin de zayıf kalarak "karakterleşememeleri" sebebiyle, öncelikle erkek okurları, bu eserin kendilerini pek de kucaklamadığı

hususunda uyarmak yerinde olur.

Bu durum hikayelerin kapsayıcılığını daraltmasına ve birçok yerde belirli tecrübe ve hissiyatların farklı hikayelerde kendini tekrarlamasıyla bir ilgi kaybına sebep olmakla birlikte, Kesmez'in kendine biçtiği bu çerçevenin hakkını da -kullandığı yalın ve keskin anlatımla- vermediğini söylemek haksızlık olur. Örneğin "Balık Kraker" hikayesinde bir kız çocuğunun, ebeveynlerinin ayrılığıyla bütünlüğünü yitiren dünyasındaki kırıkların, babasına dair imgelemine nasıl kestiği çarpıcılıkla betimleniyor: "Babamın bir kahraman değil de sıradan bir adam olduğunu fark ettiğim ilk an, onca hüznü hatıramız arasında, sanırım o andan başkası değil. Karşımda kılıcını yere indiriyor usulca babam, pelerinini çıkarıp sandalyenin üzerine atıyor. Sokakta gördüğüm sıradan adamlardan biri şimdi. Kara gözlerindeki ışıklar sönmüş. Sigaradan sararmış bıyığını yakalıyor alt dudağıyla, omuzları önde, yere bakıyor." (s. 10)

GIRTLAKTA KALMIŞ BİR NEFES GİBİ...

Psikoloji ve imgelemlere dair bu dikkat çekici nokta atışlarını bir yana bırakırsak, göze çarpan problemlerden biri de, "Karpuz Dilimleri", "O Yaz" ve "Şubat" gibi öykülerin yeterince olgunlaşmadan (hikayenin meramı ve ruhu henüz okuyucunun nezdinde tamamına eremedi) sonlanmaları... Örneğin bu durumu "Arif" gibi fevkalade derinlemesine bir duygusallıkla işlenmiş, lakin hızla kesilmiş bir başka hikayede irdelemek mümkün: "Çok değil birkaç yıl kadar önce memlekete geldi, eski dostları son bir ziyaretmiş demek, o zaman anlamadık tabii hiçbirimiz. Sormuş soruşturmuş, buldu beni. Mecidiyeköy'de bir simitçide buluştuk. Bir çay içip kalktık. Konuşacak şey bulamadık. Kalkarken telefonunu verdi bana, 'Ararsan sevinirim,' dedi. Hiç

Melisa Kesmez kişilerarası ilişkiler ve insana dair unsurlardan öylesine berrak ve çarpıcı kesitler sunuyor ki, yeni öyküleri için yapacağı birtakım iyileştirmelerle eminiz ki gelecekte öykü dünyamıza çok şey katacaktır.

aramadım. Mektup da yazmadım bir daha. Onu son görüşümmüş meğer. İzin istedim, 'Ben gideyim artık sizi de çok yordum.' Ayaklandım." Yaşlı bir kadının geçmiş yıllarına dair en dramatik hikayesini anlatırken, hem de o hikayenin kahramanı o gün ebediyete intikal etmişken, diyalogun kesilip bir paragraf sonra da hikayenin sonlanması, gırtlakta kalmış bir nefes gibi...

Bunun yanı sıra, "Karton Koliler" gibi öykülerde hikayenin işleniş kurguya bağlı bir yaşanıştan ziyade anlatıma sıkışıp zaman zaman yüzeyselliğe hapsoluyor: "Oysa tanıdığım diğer kadınlar böyle değildi hiç. Sonsuza kadar orada kalacak sanki, o mahallede, o evde, o adamın yanında, nasıl da rahat. Bir güzel yaslanıyorlardı arkalarına, sahipleniyorlardı her bir şeyi. Gitmek düşmüyordu akıllarına hiç. Yıllarca aynı yatakta uyuyorlardı misal. Mahalle bakkalıyla ahbap olmuşlar. Manav iki gün görmese, 'Ooo nerelerdesiniz? Yoksunuz kaç gündür' diye sitem ediyor. Her sabah sektirmeden uğradıkları gazete bayii 'Kilo mu aldınız siz biraz?' deyiveriyor. (...) Ama ben? Sürekli değişti adresim. Ait hissetmedim hiçbir yere." (s. 113) Kişinin bir şekilde kendini ötekilerden farklı olduğuna inandırarak şımartması ve bu yolla "seri üretim dünyasında" akıl sağlığını koruması örneğinde olduğu gibi, bireyin psikolojisine içkin bu tür paragraflar, düz bir anlatım yerine hikayelere olaylar ya da diyaloglarla yedirilebilirdi.

Yalnız bu sorunlar sizi eserin niteliklerine dair yanılgıya düşürmesin. Melisa Kesmez, ülkenin her alanında olduğu gibi, edebiyatta da "bizim oğlan-bizim kız" anlayışının hüküm sürdüğü ve daha kitaplar yazılmadan dahi ödül sahiplerinin belli olduğu kısır bir dönemde sıradan bireylerin yaşamlarına dair yalın, naif ve çarpıcı anlatımıyla adını daha çokça duyacağımız bir yazar... Açıkça ifade etmek gerekirse, kitaptaki bazı öyküler eğer bir başka yazarın elinden çıksaydı, birtakım teorik temellerden yola çıkarak tatsız bir yazı yazıyor olurduk; fakat Melisa Kesmez, kişilerarası ilişkiler ve insana dair unsurlardan öylesine berrak ve çarpıcı kesitler sunuyor ki, yeni öyküleri için yapacağı birtakım iyileştirmelerle eminiz ki gelecekte öykü dünyamıza çok şey katacaktır. ■

SON SULTAN

ROBERT GREENFIELD

AHMET ERTEGÜN

VE

Rock 'N' Roll 'UN
YÜKSELİŞİ

NEDEN KENARDA?

“ André Kertész’in 1972 tarihli bir New York fotoğrafına iki Türkçe kitapta rastlamıştık; Tomris Uyar’ın *Yaz Düşleri Düş Kışları*’nda ve Ayhan Geçgin’in *Kenarda*’sında.

André Kertész’in 1954 tarihli bu karlı fotoğrafı, New York’ta yer alan Washington Meydanı’ndaki bir anı ölümsüzleştirmiştir.

Roland Barthes, fotoğraf üzerine düşüncelerine yer verdiği *Camera Lucida* isimli kitabında -fotoğraf sanatının en büyük isimlerinden biri olarak kabul edilen- André Kertész ile ilgili şöyle bir anekdot aktarır: “*Life*’in editörleri 1937’de ABD’ye gelen Kertész’in fotoğraflarını geri çevirmişler, neden olarak da bunların ‘çok fazla konuştuğunu’ söylemişlerdi; bu fotoğraflar bizim düşünmemizi sağladılar, bir anlam -bire bir olandan farklı bir anlam- önerdiler.” (çev. Reha Akçakaya, Altıkkırkbeş Yayın, s. 54) Bu reddedişi olumsuz olarak algılayamayız, *Life* dergisinin editörleri belli ki -sanatsal bakıştan uzak- farklı bir kaygı taşıyorlardı ve bir yönden de haklılardı; çünkü gerçekten de düşündürücüdür André Kertész’in fotoğrafları. Karşımızdaki karelerle ilgili hemen bir yargıya varmak ya da hemen “bir şeyi” temsil ettiğini söylemek pek kolay değildir. İşte bu “riski”

göze alamamış olabilir *Life* editörleri, ancak anlaşılan bu durum, yayınevlerinin gözünü pek korkutmamış!

Don DeLillo’nun *Underworld* kitabının Amerika’daki ve İngiltere’deki kimi baskılarının kapağında André Kertész’in bir fotoğrafı kullanılmış. 1972 tarihli bir New York fotoğrafı... Sanatçının bir başka New York fotoğrafı da, Lorrie Moore’un *Like Life* isimli bir öykü kitabının kapağında yer alıyor. Her iki yazarın da Türkçede yayımlanmış kitapları var ama “André Kertész’li kitapları” henüz çevrilmiş değil. Yine de ilk bakışta bile Lorrie Moore’un kitabı daha aşına gelebilir, çünkü söz konusu kapak fotoğrafına iki Türkçe kitapta da rastlamıştık; Tomris Uyar’ın *Yaz Düşleri Düş Kışları*’nda ve Ayhan Geçgin’in *Kenarda*’sında...

André Kertész’in 1954 tarihli bu karlı fotoğrafı, New York’ta yer alan Washington Meydanı’ndaki bir anı

ölümsüzleştirmiştir. André Kertész fotoğraflarının tipik özelliklerini bu karede de görürüz; yine siyah-beyazdır, yine geometrik formlar dikkat çekmektedir ve yine "çok fazla konuşmaktadır." Fotoğrafın merkezine yakın bir konumda o yalnız yürüyen adam, sol üst köşeden kadrja giren -uzun paltosunun etek kısmı havalanmış- o kadın, kar üstündeki belli belirsiz izler, çıplak ağaçlar, boş banklar... Aslında bu fotoğrafın bir seriye ait olduğunu söyleyebiliriz. André Kertész, belli ki o günün akşamında da, aynı noktadan bir fotoğraf daha çekmiş. Bu sefer kimse yok etrafta, banklar yine boş, sokak lambaları yanmış ve kar üstünde de daha belirgin bir iz var; o yalnız yürüyen adam akşam saatlerinde aynı yoldan geri dönmüş olabilir mi?

HANGİSİNE DAHA ÇOK YAKIŞMIŞ...

Kuşkusuz kapakta kullanılacak görseller vd unsurlar, normalde kitaptan yola çıkılarak seçilir; burada ise, yayınevlerinin yönteminin aksine, kapaktaki görselden yola çıkarak yorumlayacağız kitapları. Madem aynı fotoğraf kullanılmış, bu fotoğrafın hangi kitaba daha çok "yakıştığının" cevabını bulmaya çalışacağız...

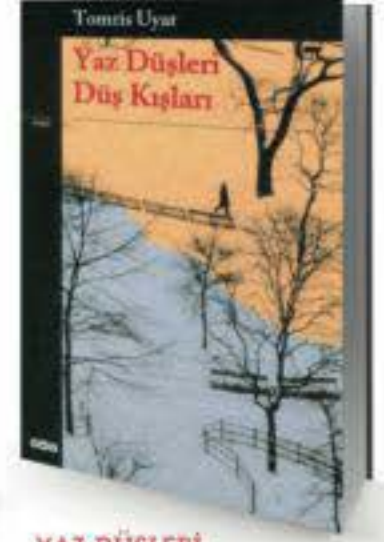
Örneğin Tomris Uyar'ın kitabındaki ilk öykünün karlı bir manzarayla açılması, kapak fotoğrafıyla ilk teması da sağlıyor. "Öfff... Kış!.. Yaşlı kadın, pencereden bakarken, bir an, beyaz kolalı perdeyi rastgele tutmuştu." Sanki o yaşlı kadının penceresinden bakarken gördüğüdür kapaktaki fotoğraf. Ama fark edileceği gibi üzerinde biraz oynanmış fotoğrafın; yönü değiştirilmiş mesela ve amorf bir "sarılık" eklenmiş. Anlaşılan o ki, kitabın adındaki "mevsimsel geçiş"e uyumlu hale getirilmeye çalışılmış. Gerçekten de yalnızca kış manzaraları eşlik etmiyor Tomris Uyar'ın bu kitabındaki öykülere. İlk öyküde, dışarıda el değmemiş bir kış hüküm sürüyor olabilir ama yaz başında bir ikindide, bir bahar gecesinde ya da bir bahar sabahında ya da boğucu bir yaz gününde geçen öyküler de okuyoruz *Yaz Düşleri Düş Kışları*'nda. Fotoğraflar da var kitapta, hatta fotoğraf "okumaları" da; ama...

Bir sokak fotoğrafçısı olan André Kertész'in fotoğrafı, kahramanı sürekli sokaklarda dolaşan bir romanın, *Kenarda*'nın kapağına daha çok yakışmış galiba...

Ayhan Geçgin ilk kitabı olan *Kenarda*'nın kapağında ise, olduğu gibi kullanılmış fotoğraf. Kadraj orijinal fotoğraftan daha dar ama *Yaz Düşleri Düş Kışları*'ndakinden daha geniş. Anlatılan hikayeye uygun olarak o yalnız adama yaklaşılmış biraz. Oysaki, Tomris Uyar'ın gerçek ile düş arasında gidip gelen öykülerindeki gibi, Ayhan Geçgin'in romanında da belirgin bir çerçeveden söz etmek mümkün değil. "Sıkıntılı bir ruhun başdönme dolaşması" şeklinde bir

KENARDA
Ayhan Geçgin
Metis Yayınları

**YAZ DÜŞLERİ
DÜŞ KIŞLARI**
Tomris Uyar
YKY

"muğlaklık"la tanımlanmıştı roman ama bu sayfalar için en uygun sözleri, zamanında Asuman Kafaoğlu-Büke etmişti: "Ayhan Geçgin'in ilk romanı *Kenarda* için bir roman denemesi demek daha doğru olur, çünkü klasik romandan uzak bir roman anlayışıyla yazılmış. İlk sayfalar boyunca kitaba konsantre olup anlamakta epey güçlük çektim. Sanki açık bırakılmış bir kamera her şeyin görüntüsünü kaydetmiş ve bir şekilde sözcüklere dökmüş okura aktarıyor hissine kapıldım. Hiçbir kahramanın olmadığı, sadece sokak görüntülerinin aktarıldığı uzun bölümler boyunca sürüyor roman. Romanın kahramanı sandığımız kişinin gittiği, bulunduğu mekânları en ince ayrıntılarına kadar öğreniyoruz oysa kahramanın kim olduğunu, neden buralarda gezdiğini roman bittiğinde bile hâlâ bilmediğimizi anlıyoruz. Neden *Kenarda*?" (*Cumhuriyet Kitap*, 2 Ekim 2003)

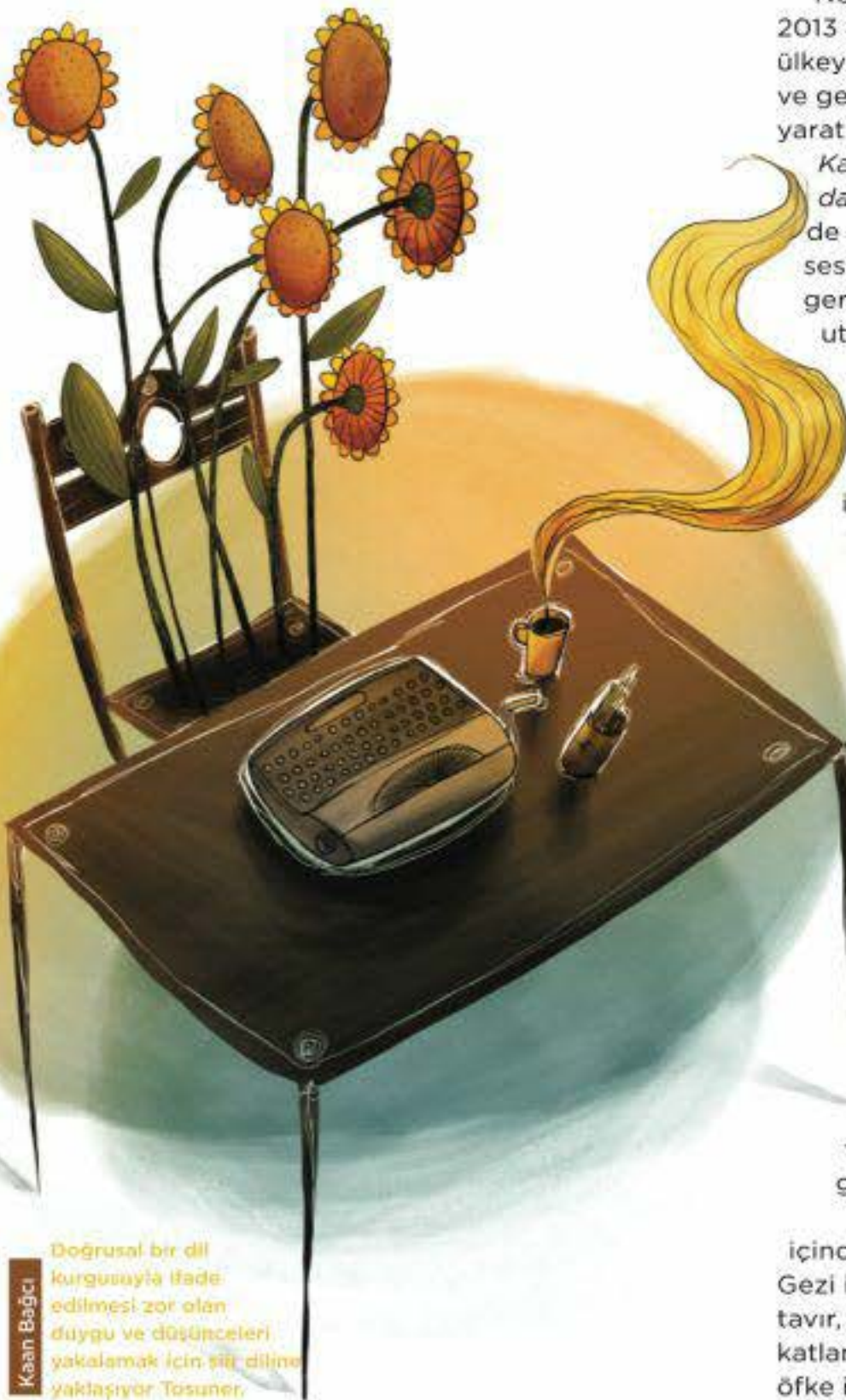
"Neden *Kenarda*"nın cevabını burada araştırmaya girmeyeceğiz ama bu roman için neden Kertész'in bu fotoğrafının kullanıldığını açıkça anlayabiliyoruz. Asuman Kafaoğlu-Büke'nin cümlelerin yanı sıra, romandaki şu cümleler örneğin: "Yürüyordu. Her zaman yaptığı bir şeydi bu, şimdiye kadar dünyanın çevresini birkaç kez kat edecek kadar yürümüşü. Sanki tüm yaşamı boyunca yürümüşü. Yürümek için değil ama başka bir şey yapamadığından, yapabileceği tek şey bu olduğundan yürüyordu." Fotoğraftaki o adamı hatırlıyoruz ister istemez. Hatta şu cümleler de, sanki aynı fotoğrafın gece çekilmiş hali için yazılmış: "Gece sakin bir biçimde uzanıyordu. Sakindi ama içinde daha şimdiden başka bir şey deviniyordu. Durgun, yumuşak, kıpırtısız yüzeyinde sessiz girdaplar oluşuyordu. Usulca yüzeye çarpıp ileriye atılan, sonra sönen dalgalar içinde gelecek bir gecenin varlığını bildiriyor, bağrında ışığın yokluğuna kavuşacağı yoğun gecenin vahşi tedirginliğini yaşıyordu."

Sonuç olarak; bir sokak fotoğrafçısının, fotoğraf için sokakları arşınlayan André Kertész'in fotoğrafı, kahramanı sürekli sokaklarda dolaşan bir romanın kapağına daha çok yakışmış galiba...

"DURDUK YERDE İNSANLAR ÖLDÜRÜLÜYOR BU YAZ"

“Hikaye anlatmıyor Tosuner; kendisiyle kavgalı, dış dünyaya öfkeli, karamsar ve bunalımlı bir bireyin iç monologları ve biliç akışıyla 21. yüzyıl Türkiye'sine bakıyor.

Doğrusal bir dil kurgusuyla ifade edilmesi zor olan duygu ve düşünceleri yakalamak için şiir diline yaklaşıyor Tosuner.

Necati Tosuner'in yeni romanı *Korkağın Türküsü*, 2013 yazında Gezi Parkı direnişi ile başlayıp bütün ülkeye yayılan toplumsal olayların, devlet şiddetinin ve gencecik ölümlerin bireyin zihninde/ruhunda yarattığı çağrışımları sergiliyor. Aynı zamanda yazarın *Kasırganın Gözü* (2008) ile başlayıp *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı!* (2013) ile sürdürdüğü üçlemenin de sonuncusu... Her üç romanda da aynı anlatıcının sesini duyuyoruz. Yaşlı değil ama gençlik yıllarını geride bırakmış, çok şey görmüş, gördüklerinden utanmış, utandıkça öfkelenmiş, artık yorulmuş bir adamın sesidir bu. Görmüş ve çaresizliğe düşmüş... "Çaresizliklerim geçiyor aklımdan. Çalışmaz oluyor belleğimdeki silecek. Çaresizliklerim solduruyor yüzümü. Solgun ve iyice asık bir yüzle bakıyorum, -gözlerimde yaş yok."

Böyle bir düzende, vicdan ve adalet duygusundan yoksun iktidar sahiplerinin yönetimde ve olup bitenlere seyirci kalan bir toplumda yaşamak tüketmiş anlatıcının umudunu ve yaşama sevincini. Direniş bir soluk aldırsa da, ardından gelen ölümlerle, "yazdan güne geçişte, umutsuzluğun yoğun gölgesi" düşmüş ruhuna.

Oysa ne kadar da güzel başlamıştı 2013 Haziran'ı. Ortak bir hayalle, güzel bir gelecek hayaliyle alanları doldurmuştu insanlar. Anlatıcı da görmüştür onları, aklı ve yüreğiyle onların yanındadır: "Adım adım yürüdüler./ Kulaç kulaç yüzdüler./ Toprak onların toprağı, umut onların./ Deniz onların denizi, dalga onların./ (...) Acı çekenlerin, sakat kalanların,/ ölüp gidenlerin.. tüm o ocakları çökenlerin/ bir dileği vardı./ Bir gelecek..."

Hepimizin tanıklık ettiği, birçoğumuzun içinde yer aldığı, katılmasa da heyecanını paylaştığı Gezi isyanında başbakan ve çevresinin sergilediği tavır, demokratik bir ülke için kabul edilmez ve katlanılmazdı. Anlatıcının duyguları bu tavra duyduğu öfke ile isyanın yarattığı heyecan arasında gidip

Korkağın Türküsü, 2013
yazında Gezi Parkı direnişi
ile başlayan toplumsal
olayların bireyin zihninde ve
ruhunda yarattığı çağrışımları
sergiliyor.

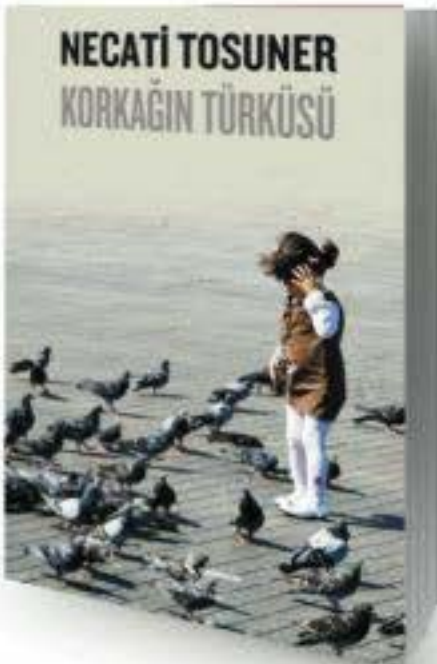
geliyor. İktidarın ceberutluğuna, dinden, imandan, doğrudan, güzelden, iyiden habersiz, cahil ve mağrur firavuna duyulan öfkeyi seslendiriyor *Korkağın Türküsü*: "Kendi kendini hiç sorgulamayan!/ Niçin kendini hiç sorgulamadığını da hiç sorgulamayan./ Aklından bile geçirmeyen.../ Bilmeyen./ Kendini sorgulamasını bilmeyen./ Kendinin cahili.// Ölenlere de aldırmayan./ Kadınlara ve çocuklara da aldırmayan./ Bebeklere de.../ Hiç bile aldırmayan!/ Kendini kandıran kendine yalancı./ Herkese yalancı."

"DİRENÇ BU"

Necati Tosuner öykülerinde bu türden kırılganlıklara, öfkeler, umutsuzluklara sıkça rastlanır. Ancak burada direncin yükseldiği, isyanın hayatı dönüştüreceğine dair bir umudun varlığı da söz konusu: "Direnc bu. Sessizmiş gibi görünüyor ama direnc bu. Sessizden sessize çoğalan direnc. Derinden derine güçlenen... (...) Direnc bu. Yeraltı suları gibi var ile yok arası. Gürüldemeden akan. Kibirlenmeye karşı dayanıklı direnc. (...) Direnc bu. Duruşu simgeliyor gelişi. Çatırdama düşüncesinden güç kazanarak... Ve hiç çatırdamadan direnc kazanıyor direnc. Umut oluyor... Dayanıklılık sınavını geçiyor ülke."

Kasırganın Gözü, Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı! ve Korkağın Türküsü üçlüsü gerek biçim gerekse tematik açıdan birbirini tamamlayan romanlar. Dili, kurgusu, anlatım tekniği, anlatıcısı ile romanlar arasında organik bir bağ sağlanmış. Bu üçleme -aynı zamanda- Necati Tosuner'in yazarlık anlayışını ve ustalığını da sergiliyor.

Birbirini tamamlamaktan kastım, belli bir hikayenin başlayıp nihayete erdirilmesi

KORKAĞIN TÜRKÜSÜ
Necati Tosuner
İş Bankası Kültür Yayınları

İktidarın ceberutluğuna, dinden, imandan, doğrudan, güzelden, iyiden habersiz, cahil ve mağrur firavuna duyulan öfkeyi seslendiriyor *Korkağın Türküsü*.

değil. Hikaye anlatmıyor Tosuner; kendisiyle kavgalı, dış dünyaya öfkeli, karamsar ve bunalımlı bir bireyin iç monologları ve bilic akışıyla 21. yüzyıl Türkiye'sine bakıyor. Bilincin kayganlığıyla zaman zaman tarih içinde gidip gelmeler de söz konusu. Hayatın içinden rastgele bir "an"ı seçiyor; bazen gecenin karanlığının, bazen yağmurun, bazen açan güneşin, bazen bir haberin -*Korkağın Türküsü*'nde toplumsal olayların- çağrışımlarıyla yola çıkıyor. Çağrışımlar imge yüklü; az sözcükle çok şey anlatan, okuyanda yeni çağrışımlar, yeni algılar yaratacak türden imgeler. Başlangıçta sadece anlatıcıda karşılığı olan imgeler, sayfalar ilerledikçe okuyucuda da karşılık bulmaya başlayacak ve işte o zaman anlatıcının gördükleri okuyucunun gördüklerine, anlatıcının algıları okuyucu algılarına, sonuçta anlatıcının duyguları okuyucunun duygularına karışacak. Ama hiçbir şekilde arınma ve rahatlama sağlamayacak, tersine yeni bir sorgulamanın belki bir yüzleşmenin kapılarını açacak...

Duygularla düşünceler arasındaki bağlantıları imgelerle dokuyan Tosuner böylesi bir anlatımla bireyin duygu ve düşünce dünyasını kuşatıyor. Söz konusu öfke, umutsuzluk ve bunalım kişisel bir maraz olmaktan çıkmış toplumsal bir derinlik kazanmış.

Yazar üçleme boyunca dinmeyen hesaplaşma, öfke ve karamasarlığı aydınlatmak vazifesini dile, dilin parıltısına yüklemiş. Doğrusal bir dil kurgusuyla ifade edilmesi zor olan duygu ve düşünceleri yakalamak için şiir diline yaklaşıyor. Özenle seçilmiş sözcüklerle, tekrarlarla, yarım bırakılmış cümleleriyle, kesik kesik anlatımıyla duygu ve düşüncelerin vurgusunu güçlendiriyor. Ve çoğu kez okuyucunun duygu ve düşüncelerinin tercümanı oluyor: "Bu filmin sonunu görmeye ömrüm yetsin isterim." ■

HADI EVİMİZE GİDELİM

NW, hiç unutamamak da hayatımıza devam etmek için hep bastırdığımız büyük meseleyi sorgularken de hem çok mahir hem çok müşfik. Derdimizi iyi anlıyor ama yargılamıyor.

Ezgi Bıçakçı

“ Bir iki istisna dışında herkesin alt sınıfa ait olduğu kitapta, orta sınıf hayaller niye herkesin harcı olmak zorunda sorusuyla boğuşuyoruz.

Yürünerek gidilen ilkokul ve ortaokul maceralarından sonra, ta *karşıda* bir liseye yazılmışım. Boğaz'ı her gün, günde iki kez, bir o yakaya, bir bu yakaya kat ediyordum. Maceranın bu kısmı şüphesiz çok güzeldi. Kötü günlerde bile güzeldi. Şehir hatları vapuru gibisi yoktu; hep aynı vapurda (7:45) sınıf arkadaşlarıyla kıkırdemek, sosisli ekmeğine tost, on dakikalık vapurda sınava hazırlanmalar... Bir de tabii flört, flört, flört! Bu kadar değildi ama yer değiştirmeyi hayatın kaçınılmaz gerçeği yapan büyükşehir hayatı dedikleri. Bunun, dün akşamki simidi "Taze çıktı, çıttıır," diye satan simitçisi, ayakkabını boyat diye açıktan tehdit eden genç irisi boyacısı, otobüsten attıramadığınız fortçusu vardı. Yetişkinlerin işi daha kolaydı. Ben daha on dört yaşındaydım.

Okulun ikinci haftası Beşiktaş iskelesine doğru yürürken, yaşlıca bir kadın gördüm. "Kızım, bir şey sorabilir miyim," diye üzgün, mahcup yanıma yaklaştı.

Hastaymış, İzmit'ten buraya hastaneye gelmiş, doktor, ilaç derken dönüş parası kalmamış, biraz yardım edersem bir otobüse binip gidecekmış. Üzüldüm haline, evine gidemiyor (ben de seferi hayata geçtim ya, anlıyorum artık eve dönüş hasretini), küçük bir miktar para verdim. Vapur iskeleden uzaklaşırken tatlı bir huzur vardı içimde, aman da ne iyi bir şey yapmışım.

Sadece üç gün sonra kadını tam olarak aynı yerde ve tam olarak aynı cümleyi sarf ederek koluma dokunur bulunca nasıl da sinirlenmişim. Hikayesine inandığım yardıma muhtaç kadının aslında bir "dilenci" olduğunu keşfetmişim. Kendim bile şaşırarak bağırdım kadına, "Yalancı, yalan! Her gün hastaneye mi geliyorsun, hep aynı yerde mi paran bitiyor!" Beni kızdıran neydi? "Para isteyen bir kadın"la "dilenci bir kadın" arasındaki fark niye bu kadar büyüktü ki?

Zadie Smith'in enfes romanı *NW Londra*, böyle bir ikilemi çok sade bir olay örgüsüyle deşiyor. Bir iki

Ekonomik açıdan belli bir yere gelseniz bile cinsel kimliğiniz, teninizin rengi, saçınızın dalgası, aksanınız, doğum yeriniz, isminiz peşinizi bırakmıyor. Bunları seçemiyoruz, bunları silemiyoruz.

İstisna dışında herkesin alt sınıfa ait olduğu kitapta, orta sınıf hayaller -yani eğitim, yükselmek, kariyer yapmak, aile kurmak, bahçeli hayatlar- niye herkesin harcı olmak zorunda sorusuyla boğuşuyoruz. Leah ve Keisha, aynı mahalle okuluna gitmiş iki iyi arkadaşır ve okuldaki herkes gibi onların da aileleri fakirdir. Fakat bir şekilde üniversiteye kabul alırlar, ardından orta sınıf işler bulurlar ve bir açıdan sınıf atlarlar. Sosyal sınıfıyla birlikte ismini de değiştirecek olan Keisha (Natalie), Leah'dan çok daha hırslıdır ve yukarıda söz ettiğim tüm sınıfsal hayalleri -evinin bahçesinde mükemmel bardaklara konmuş, ideal soğuklukta prosecco dahil- gerçek olur. Leah'nın okul aşkı Nathan dahil diğer tüm arkadaşları dilenci, torbacı, hırsız, katil, *junkie* olmuşken bu kadınların aradan sıyrılması nasıl açıklanabilir? Ya da ortada "yırtmış" bir iki kişi var diye diğerlerinin sefaletini kişisel bir mesele gibi mi algılamak zorundayız?

CİNSEL KİMLİĞİNİZ, TENİNİZİN RENGİ, AKSANINIZ, DOĞUM YERİNİZ...

Roman, genel duygusu itibarıyla ama kesinlikle insanın gözüne sokmadan hep bu aşağıda olma durumunu tartışıyor. Büyük bir incelikle. Ekonomik açıdan belli bir yere gelseniz bile cinsel kimliğiniz, teninizin rengi, saçınızın dalgası, aksanınız, doğum yeriniz, isminiz peşinizi bırakmıyor. Bunları seçemiyoruz, bunları silemiyoruz. Göz gördüğü müddetçe tasnif ediyoruz, isim koyuyoruz, kader biçiyoruz. Felix'ten, tanıdık tanımadık herkesin esrar istemesi tesadüf değil. Lanet stereotipler! İki yıldır "temiz" de olsanız millet mal satın almaya çalışır, kendi babanız bile dürüst bir şekilde para kazandığınıza inanmaz.

NW, hiç unutamazsak da hayatımıza

devam etmek için hep bastırduğumuz büyük meseleyi sorgularken de hem çok mahir hem çok müşfik. Derdimizi iyi anlıyor ama yargılamıyor. Tüm farklılıklarımıza rağmen herkesin aynı "mükemmel hayat"ı kurması yönündeki baskı neden bitmiyor? Üniversiteye gidin, iş bulun, zengin olun, evlenin, harika bir ev sahibi olun, çocuk yapın. Sonra arkadaşlarınızı evinize çağırın, mükemmel hayatınızı onlara da gösterin. Birinde tökezlerseniz, örneğin Leah gibi

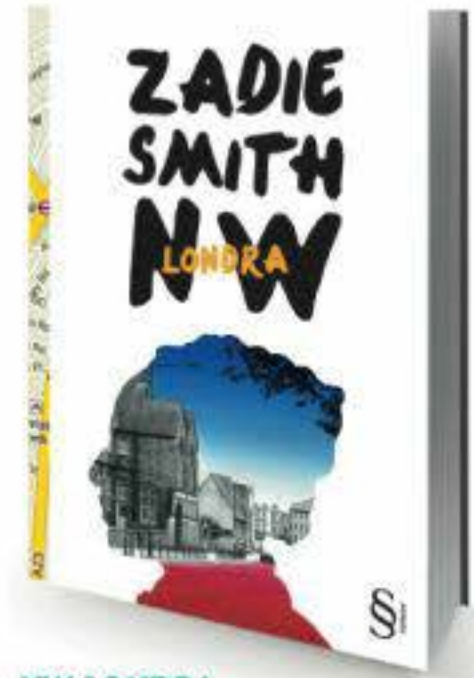
birini, hatta birkaçını istemiyorsanız işiniz zor.

Sistem ve çoğunluk bunlardan herhangi birine talip olmamayı hesaba katmadığı için, tercihiniz irrasyonel oluyor. Dürüstçe kendinizi savunamıyorsunuz. İstemiyorum diyemediğiniz için istemeden bir şeye yazılmış bulunuyorsunuz, hayatınız bir "mış gibi"ye dönüşüyor. Alın size üç eve yetecek kadar can sıkıntısı!

Çok değil, bir kuşak önce Felix'in babası gibi bir sürü insan squat'larda yaşar, evlenmez, kariyer yapmaz, çocuklarına müşterek bakarken, bugün bu ihtimaller "ah o yetmişler" nostaljisine dönüşmüş durumda. Seksenlerin uzun ömürlü sağ siyaseti ve neoliberal ekonomi politikaları hayatımızın gerçeği. Sabah yediden akşam dokuza çalışalım, ayrıca hafta sonu, gece, romantik yemek demeden cep telefonumuzdaki tüm iş mailerini saniye kaybetmeden cevaplayalım, devlet ve patron izinlerimizi, sağlık sigortamızı, öğlen yemeklerimizi her fırsatta tıraşlayıp dursun, parasız eğitim yalan olduğu için çocukların okuluna dünya para dökelim, üç kuruş paramızla borsadan medet umalım, hayatımızın en büyük enerji, zaman ve para yatırımını ah o şahane yegane(!) düğünümüzü planlamaya dökelim. Çılgınlık yapmak icap ederse, bir on yıl filan para biriktirip Brezilya'ya gidebilir insan...

Matt Blease

Zadie Smith enfas romanı NW Londra'da bir ikilemi çok sade bir olay örgüsüyle ediyor.

NW LONDRA

Zadie Smith

Everest Yayınları

Çeviren: Özlem Gayretli Sevim

DÜNYA, AĞRITIR

“Ayfer Tunç yazarlığının 25. yılında edebiyatımıza, insan ruhundan gökyüzüne yükselen bir ah emanet ediyor.”

Mürşit ve Madenci'yi birbirine bağlayan, onları konuşturan ve hikayeyi önümüze açan şey, suç ve kötülük.

Hangimiz bilmiyoruz ki aslında hayatın ah'la başlayıp ah'la biten bir şey olduğunu. Ama varoluşun, neşeyi ümitle bekleyen o kederden ibaret sancının, onun bizi anbean yoklayan soğuk elini unutarak, unutmaya çalışarak yaşamaktan başka bir çaremiz olmadığını da biliyoruz. Peki ya bir gün gelir de kendi kendimize uydurduğumuz çareden vazgeçersek, kendimizi varoluş sancısının ah'ına ve zaten sebepsiz kederine her şeyimizle teslim edersek ne olur? Koca bir ah'tan başka ne yükselir ki içimizden gökyüzüne doğru? Ayfer Tunç, yazarlığının 25. yılında edebiyatımıza, insan ruhundan gökyüzüne yükselen bir ah emanet ediyor. Sıkıntısını taşradan; geçiciliğini salaş bir otel lobisinden; kötülüğünü, çiğ süt emmişliğini insan ruhundan; gerçeğini rüyalardan; yalanını ve vazgeçmişliğini hayatın, toplumun kendisinden alan bir

ah. Kutlu olsun...

Adı *Dünya Ağrısı*. Kasabadan hallice bir taşra şehrinde, eski güzel günlerini yitirmiş bir otelin sahibi kahramanımız Mürşit. Otelin döküntülüğü Mürşit'in döküntülüğüyle, hayattan vazgeçmişliğiyle yaşıt. Mürşit bize neden değil, nasıl vazgeçtiğini anlatıyor. Vazgeçmenin, mutluluk, haz peşinde koşmamanın, gündelik "sözde" değerlere sahip çıkmamanın da belki bir direniş biçimi olduğunu bize düşündürerek, edebiyatımızda daha önce de şahane örneklerini okuyup tattığımız, kaybedişe kendini bırakma, tutunamama izleğinin bir başka şahane örneğini önümüze koyuyor. "Nasıl bir inatsa bu yaşamak," diyor Mürşit aracılığıyla Tunç. "Hikayeler insanı kendi kuyusundan çıkarır, başkalarının kuyusuna atar," diyor. "Hafızası insanın düşmanıdır," diyor...

Yusuf Atılgan'ın *Aylak Adam*'ı gibi Ayfer Tunç'un *Mürşit*'i de bu dünyada hem anlaşılamamaktan mustarip hem de anlaşılmayı zaten istemiyor ve beklemiyor.

İnsan birisine anlatmadıkça derdinin dert, kederinin keder olduğunu bile bilmez, kendine dahi söylemez ya; söylemez de, sözden bile korkar ya... Otelin daimi müşterisi Madenci'yle konuştuğunda açılıyor Mürşit'in de dert kapısı, kendi içine doğru açılıyor. Öyle öğreniyoruz Mürşit'e olan biten her şeyi. Çünkü Mürşit o kadar vazgeçmiş ki, artık sözden bile korkmuyor; ne kendisiyle ne de başka birisiyle konuşmaktan artık korkmuyor: "Madenci gelene kadar beyninde dönüp duran kelimelerin çoğu ağızdan çıkmış değildi. Nasıl çıksın ki? Beni böyle ağır ağır bitiren şey, hamurumdaki melaldir dese mesela, kim anlayacak ki onu? Ya da hayat ve ölüm iki ucundan ateşe verilmiş bir ip gibi karşıt yönlerden yola çıkarlar ve karşılaştıkları yerde macera sona erer dese, kim karşılık verir? Zaten dinlemek istemezler. Buralılar en çok durgun huzurlarının bozulmasından korkarlar."

Olmuşu konuşan, soyut olasılıklarla ilgilenmeyen, konuşmayan ve zaten anlamayan, anlamayacak olan bir taşra anlatıyor bize Tunç. Burada bir nefes alıp ister istemez Yusuf Atılgan'ı hatırlıyoruz. *Aylak Adam*'ı, "biliyordu; anlamazlardı..." diye bitiren Atılgan'ın *Aylak Adam*'ı gibi Ayfer Tunç'un *Mürşit*'i de bu dünyada hem anlaşılamamaktan mustarip hem de anlaşılmayı zaten istemiyor ve beklemiyor. Ama bize onun hikayesini anlatan Tunç'un tıpkı Atılgan gibi, bunu yazıyorsa eğer, içinde bir ümit beslediğini, içine gömdüğü bir acı beklentisi olduğunu da hissediyoruz elbette. Bu ülkede zaman geçiyor ve bazı edebiyatçılarımız hâlâ, ne mutlu ki bir acı bekleyişten, bir saklı ümidi beslemekten vazgeçmiyor.

Ümit ister istemez isyandan geliyor elbette. Mürşit ve Madenci'yi birbirine bağlayan, onları konuşturan ve hikayeyi önümüze açan şey, suç ve kötülük. Her ikisinin de ayrı ayrı sebep olduğu kötülük, onlarda bir duygudaşlık yaratıyor. Mürşit'i ve Madenci'yi bu dünyadan ayıran şey ise işledikleri suçun, kötülüğün diğerleri tarafından suç olarak, kötülük olarak algılanmaması, kabul edilmemesi. Tam

bu noktada toplumun geneline yayılan duygusal körlük, hatta ahlaksızlık üzerine gidiyor Tunç. Ahlakını ve vicdanını kaybetmiş bir toplumla yüzleşiyor, ona direniyor, sözünü ona söylüyor.

Söz gelimi, Mürşit'in toplumsal değerlerle gencecik yaşından itibaren uzlaşmış olan oğlu, Mürşit'in deyimiyle, daha olmadan çürümüş oğlu, ait olduğu, kendini ait hissettiği toplumla, onun değerleriyle birlikte hareket ediyor. Tek hedefi var, babasını sembolik de olsa öldürüp yerine geçmek. Onun uzlaşmazlığını silmek, direnişini kırmak. Romanın başından sonuna hem insan ruhunun hem de içinde yaşadığımız toplumun karanlığını tertemiz bir sayfa gibi önümüze seren Tunç, bir yandan da nefis bir "babasını öldürmek isteyen oğul" alegorisi çıkarıyor.

Ayfer Tunç'un başlangıcından bugüne içimizdeki eril yanı, erkek kahramanlar aracılığıyla ne kadar başarılı bir şekilde anlattığını hepimiz biliyoruz. *Dünya Ağrısı*'nda da bu değişmiyor. Ancak Mürşit'in karısını, Mürşit'in gözünden de olsa aktardığı bölüm o kadar kuvvetli ki, Şükran'ın gece uyurken "ah," dediği yer o kadar sarsıcı ki... Bir kadın yazardan beklediğimiz kadın hikayesini romanın içinde birkaç sayfada bize verip kenara çekilebiliyor yazar.

Ve gelelim hafızaya, unutmaya, unutamamaya. Mürşit'i ve genç Madenci'yi herkesten, hayattan ayıran şey unutamamak. Ne yaşanırsa yaşansın, tüm acıları ısrarla hafızasından silen, zaten dikkate almayan bir ülkenin insanları içinde pişmanlıkla, suçluluk duygusuyla, unutamamakla yaşamak, bir yaşamak olmuyor işte. Ağrı oluyor, dünya ağrısı, dünyanın ağrısı oluyor... Ve Ayfer Tunç, bir edebiyatçı olarak, 25. yılında yeniden doğuyor, tekrar kutlu olsun. ■

Toplumun geneline yayılan duygusal körlük, hatta ahlaksızlık üzerine gidiyor Tunç.

DÜNYA AĞRISI

Ayfer Tunç

Can Yayınları

Ali Çetinkaya

**HÜÜÜÜÜÜÜÜÜÜÜÜÜÜÜÜP!
TTTTTTTTTTTTTTT! NAH-HA!**

İhsan Oktay Anar hem çok sayıda hayranı olan, hem de kült bir yazarın tutkun okurlarına sahip bir yazar.

Dunya Atay

“İhsan Oktay Anar kelimeleri kuyumcu gibi işliyor, dokuyor, havaya atıp tutuyor. O nefis Osmanlıca hâkimiyeti, Türkçe bilgisi ve benzersiz üslubuyla bizi mest ve meftun ediyor.

İhsan Oktay Anar'ın yeni kitabı *Galiz Kahraman*, unutulmaz kahramanı İdris Âmil Efendi Hazretleri ile karşımızda... Hem çok sayıda hayranı olan, hem de kült bir yazarın tutkun okurlarına sahip İhsan Oktay Anar, iki yıllık bir aradan sonra *Galiz Kahraman* ile hasret gideriyor. Bizim kuşaktan kalanlar bilir ama diğerleri için "galiz" in anlamını TDK Sözlüğü'nden naklen bildirelim: "Kaba ve çirkin, iğrenç."

Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde de "Zayıf, cılız" olarak geçiyormuş ki, eyvallah, kabulümüzdür. Zaten yaratana kurban olduğumuz İdris Âmil Efendimiz de, mübarek fakat çirkindir, boyu da hayli kısadır.

İdris Âmil Hazretleri, anasının babasının bir kuzusu.

Yazımızın başlığı olan zarif ve latif nida da ona ait. Doğuştan sünnetli olan hazret, "Mâderinin sütü bol bereketli olduğu için" dört yaşına kadar emzirilmiş. Gerçi boyu bir hayli kısa ama, Efendimiz kendini öyle bir beğeniyordu ki, böyle şeylere ehemmiyet vermiyor. Hatta, "Leonardo nâm bir sanatkârın daire içine çizdiği, kollarını bacaklarını açmış o sözüm ona mükemmel insan bedeni"ne, onunkine benzemiyor diye kusur bulmuş; dahası sanatçıyı, elips yerine daire kullandığı için suçlamış. Elbet, çünkü İdris Âmil Efendimiz, kainatın güneşi. Âdemoğlunun da onu model alıp doğru yolu secmesi gerekiyor...

Böyle kolaycılıkları sevmesem de ve aslında arka kapak yazılarının alıntılanacak kadar mükemmel olması

ÇOCUK VE KİTABI: BİRAZ EĞLENCE ZAMANI

“Hem görsel eğitim hem de okuma alışkanlığı açısından çok değerli olan Saftirik serisinin belki de en önemli özelliği, günlük tarzında olması nedeniyle çocukları günlük tutmaya, yani yazmaya da yöneltmesi.

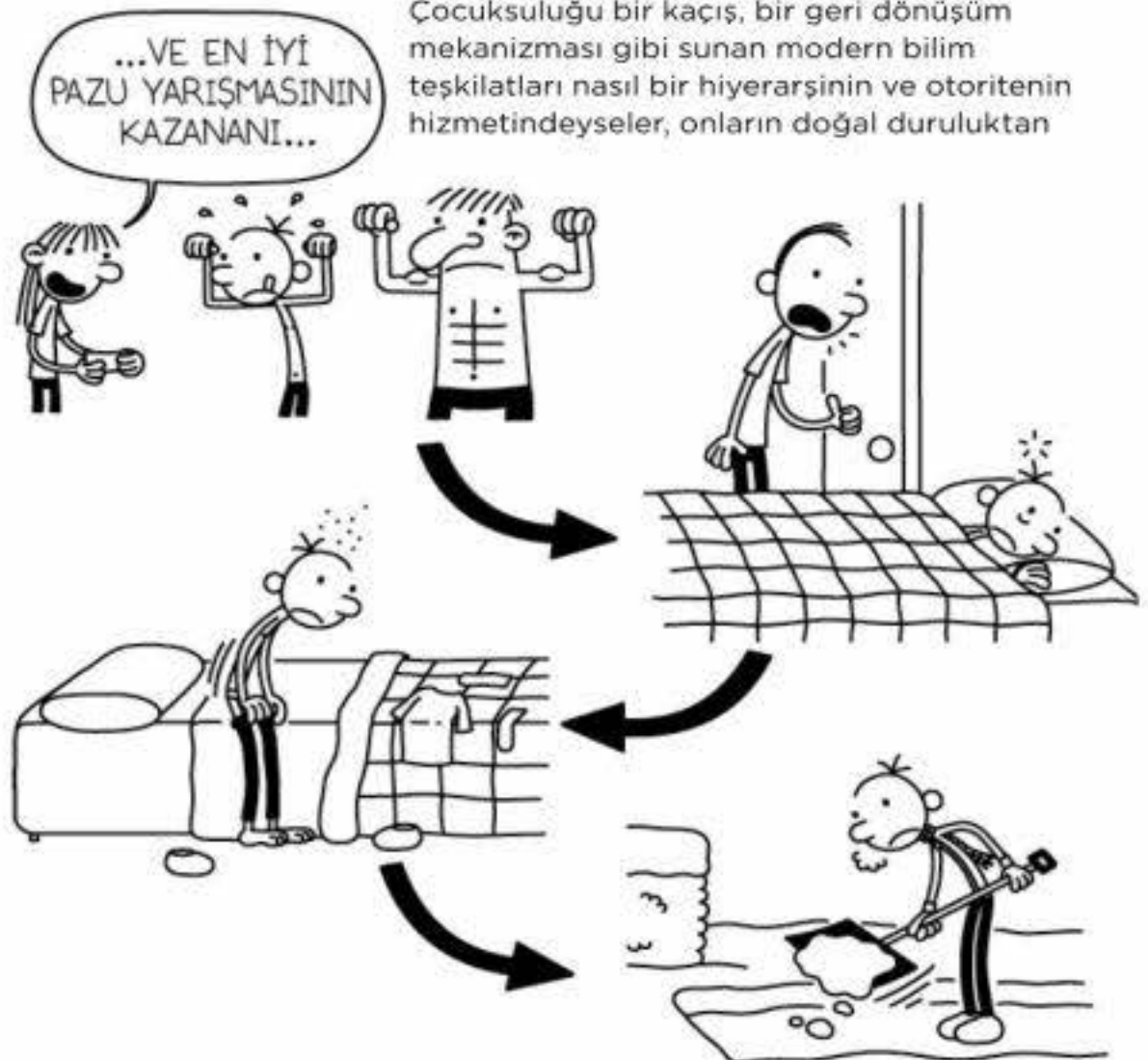
Çocuk ile hayal gücü arasında nasıl bir arkadaşlık olabilir: Basit bir söyleyişle, çocuk zaten hayal gücünün sonucu değil midir? Yani çocuk, hayal gücünün merkezinden gelmiştir dünyaya ve hayal ile güç arasında bir denge unsurudur. Güce dayanan hayalin sadece çocuğa teslim edildiği tek gezegen dünyadır. Zaten onu alabilmek, güçlü hayallerin evrimleriyle zenginleşmek, her şeye katlanabilmek için önce onları anlamak gerektiğini fark ettiğinden akli kullanma yetisini geliştirmek uğrunadır tüm bu çaba. Büyümek, hayal gücünü zayıflatacaktır ne yazık ki. Çünkü insan büyüdükçe çocukluğuna ihanet eder. Hayallerine ulaşmak ile hayal etmek arasındaki ciddi kopukluğu hiçe sayar ve ikisini de aynı sanmayı seçer. Oysa hayallere ulaşmak meselesindeki hayal, hayal değil, bildiğimiz hedeftir. Belli stratejiler, planlar, uğraş ve biraz da kurnazlık gerektirir oraya ulaşmak. Maddi bir gerçekliği, maddi bir karşılığı vardır. Hayal etmek ise “boş gezenin boş kalfası” diye alay edilerek samimiyetle dışlanan bir masal kahramanının temsilciliğini üstlendiği bir ruh çarkıdır. Ruh çarkı döndükçe önünüzde evren açılır, hikayeler açılır, olağanüstülük vücut bulur. Adeta sanal bir canlıya dönüşüp astral yolculuğa çıkmak, tanrıya dokunabilme şansını yakalamak, acıyı bertaraf etmek ve hijyenik bir mutlu sonla karşılaşmak için hayal etmek, ruh çarkını çevirmek bu ilahi oyuna katılmak yeterlidir. Size dayatılan, hiçbir amaca hizmet etmeyen sorumlulukları reddetmek hayalin kapısına aralar. Artık sadece varsınızdır.

Hayal ile ahlaki değerler ya da hayal ile sosyal pozisyon müsabakalarında bir galibin

olmaması bazen aranan bir koşuldur; hayalin toplumsal yaşamla çatışması bireyin yalnızlaşmasına neden olabilir çünkü. O zaman hayaller ister istemez halüsinasyona doğru yanlış bir rota izler ve bireyi kendi sonsuzluğunda kaybedebiliriz. Oysa kimsenin yok olmayacağını tasavvur ettiğimiz bir yerde yaşamaktayızdır.

Hayal, bir çocuğun özlediği şeylerde güzeli keşfidir. Hayal, bir çocuğun özlediği şeylerde eşitliği, paylaşımı ve özgürlüğü adlandırma olanağıdır. Hayal, bir çocuğun özlediği şeylerde doğruyu, iyiyi tanıma pratiğidir. Bırakın, yetişkinler “kirli emeller”inde huzuru bir araç, sevinçli bir zavallılık görsün; çocuk, hayal ederek direnebilmeyi daima hak edecektir.

Çocuksuluğu bir kaçış, bir geri dönüşüm mekanizması gibi sunan modern bilim teşkilatları nasıl bir hiyerarşinin ve otoritenin hizmetindeyseler, onların doğal duruluktan

2. Yılımızda 50. Kitabımız! Teşekkürler Okurlar!

İlköğretim öğrencileri için kaçırılmaz tatta kitaplar.

anladıkları kozmetik sanayidir topu topu. Oysa çocuk ve hayal, bir saflık belirtisi değildir. Tam tersine, araştırmacı, meraklı, girişken, cesur ve pervasız olmanın kazanımlarıyla dayatılan gerçekliğe karşı bilgi harici bir varoluş mekanizmasıdır. Onların algılarında seks, ideoloji belirleyiciliğini hissettirmez; bu nedenle de daha berraktırlar. Saflıktan kasıt da budur: Berraklık ve beraberindeki şeffaflık. Üstelik yetişkinler ve kendisini yetiştiren sanan ergenlerle mücadele etmek, onların arasında yer alma mecburiyeti ve elindekini koruma içgüdüleriyle çatışmak korkunç olduğu kadar eğlencelidir de. Biz buna kara mizah da diyebiliriz.

SEZDİRMEYEN SİZ DE OKUYUN

Yazar ve illüstratör Jeff Kinney'in kaleminden çıkan böyle bir karakter var: Greg. Namıdiğer Saftirik Greg. Greg'in günlük tutmaya başlamasıyla bizim de şahit olduğumuz, hem arkadaş çevresiyle, hem ailesiyle hem de kendisiyle yaşadığı maceralara baktığımızda yukarıda saymaya çalıştığım karamsar tablo kayboluyor ve çocukluk/gençlik/yetişkinlik ilişkileri olağanüstü keyif veren bir seyir izliyor. Özellikle birey olma meselesi, bağımsızlık ama bağımlılık şartı, hayal gücünün enginliği kitapta özenle basite indirgenmiş bir dille, illüstrasyonlarla da renklendirilerek kahkahalarla okunabilecek, bir solukta bitirilebilecek metinlere devriliyor. Üstelik Saftirik'in yaşadıkları tek kitap da değil, tam bir seri.

Hayal, bir çocuğun özlediği şeylerde güzeli keşfidir.

Özellikle tatil dönemine denk gelen zamanlarda ilköğretim öğrencileri için kaçırılmaz tatta kitaplar. Yakın çevremdeki insanların çocukları *Saftirik* hayranı. Hem görsel eğitim hem de okuma alışkanlığı açısından çok değerli olan bu serinin belki de en önemli özelliği günlük tarzında olması nedeniyle çocukları günlük tutmaya, yani yazmaya da yöneltmesi.

Saftirik Greg'i çocuklarla tanıştırdıktan sonra, sezdirmeden siz de okuyun: Gerçekten eğleneceksiniz. ■

**SU ÇAY
DEMLENİNCEYE KADAR**
BAHRİ VARDARLILAR

BESİNCİ KÖSE
GAMZE GÜLLER

"İKİ HİKAYE"
DVRAC SATOSU
IGOR STIKS

HALGATO
"ÇİÇEKLER KIMIN İÇİN AÇIYOR"
FERİ LAİNSCEK

SEVİŞME
SABRİ GÜRSSES

EŞİKLERDE TEREDDÜTLÜ BİR DİL CAMBAZI

*Başlangıçlardan korkan,
eşiklerde tereddütlü bir yazar var
karşımızda.*

"Unutuş galip gelecek, nesnenin yazıya dökülmemiş öyküsü yitip gidecek seninle birlikte. Yalnızca bunun için bile değmez mi yazmaya bu önemsiz ayrıntıları?" Evet, sorumuz bu. Cevabı ise Ali Teoman'ın Öykü Uçları'nda gizli. O büyük unutuşun iştahla uzattığı ellerini Ali Teoman "çok çok kısa öyküler"le savuşturuyor. En eskisi 1996'da en yenisi 2006'da yazılmış 45 kısa öykü, alfabetik sırayla arziyendamiyor Öykü Uçları'nda. Yalnız, kapağın naif, ilkyaz göğü görüntüsü sizi yanıltmasın. Bunlar dökülen yaprakların, sert rüzgarların, güzün ve ağır bir yük altında çökmüş omuzların karanlık, kötümser öyküleri.

İnsansız Konağın İkonu ile başlayan ve Konstantiniyye Masalları'yla zirve yapan Sergüzeşt-i Ali Bey'e aşinayız. Kaotik ve karanlık dünyasından da haberdarız. Ancak bu kitaptaki "Mahzen" adlı öykü, Ali Teoman'ın dünya ve yazın algısının manifestosu olarak okunabilir: "Penceresi işlek bir caddenin derin perspektifine bakan bir oda. Pencerenin önünde büyük bir masa, masanın üzerinde kâğıtlar, kalemler, defterler ve kitaplar. İnsan o masada oturup o kitapları okuyan ve o defterlerle kâğıtlara o caddeden gelip geçen insanlar ve taşıtlar hakkında bir şeyler yazan o mutlu kişi olmaktan başka ne isteyebilir ki? Aynı şeyleri karanlık bir mahzenin dibindeki masasında güdük bir mumun titrek ışığında yazan ve arada sırada şamdanı eline alıp o ucsuz bucaksız labirentin ışsız koridorlarını keşfe çıkan kişi olmak mı? Kimbilir, belki... Nasıl olsa labirent aynı, değişen dekor yalnızca."

KISA AMA MÜKEMMEL

Bu kısa öykülerde yahut dünya labirentinin koridorlarında karşımıza sık sık çıkan bir yazar var. Bir nevi parçalı tercüme-i hal. Bu tercüme-i halin karakteristiği ise yazdıklarını yok etme isteği ve yazar bunalımı ile tecessüm etmiş. Başlangıçlardan korkan, eşiklerde tereddütlü bir yazar var karşımızda. Kitaba hâkim olan, ara ara belirip kaybolan bir diğer imge ise taşıdığı dünya ağırlığı altında omuzları çökmüş adam. Mevsim güz, dışarısoğuk, yapraklar dökülüyor ve gece olmuş. Işığı uyandırmanın vakti gelmiş olsa da, Teoman'ın karamsar karakterleri karanlıkta oturmayı tercih ediyor. Eğer üçüncü bir başat imgeden bahsedeceksek, bu kesinlikle zaman olmalı. Zaten Teoman'ın diğer romanlarında ve öykülerinde de zaman

Gençay Aytakin

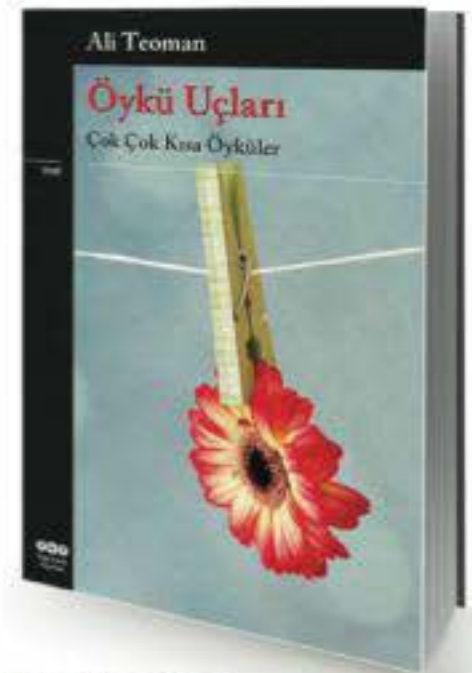
Dökülen yaprakların, sert rüzgarların, güzün ve ağır bir yük altında çökmüş omuzların karanlık, kötümser öyküleri.

üzerine kafa yordüğünü görmek mümkün. Romanlarında dâhiyane bir şekilde işlenen bu zaman vurgusu, omuzları çökmüş bir adamın karanlık bir odada oturup zamanı beklemesi olarak zuhur ediyor Öykü Uçları'nda.

Aharlı kağıdın üstünde rahatça akan, püsküllenmeyen, dağılmayan bir mürekkep gibi Teoman'ın dili. Osmanlıca kelimeleri de, Öz Türkçeyi de üslubu içinde ustaca eritiyor. Farklı terkipler bulup, aksi halde ifadeyi eksik bırakacak o kelimeyi bulup oraya koyuyor.

Yazar yayınevine gönderdiği dosyaya şöyle bir not düşmüş: "Yeni öykü yönelimim (tabii eğer ömrüm olursa) bu yönde ilerleyebilir. Biraz Samuel Beckett'in 'foirades'ı gibi...". Foirades ya da fizzles. Yani "başarısızlıklar." Adına rağmen Beckett'in büyük başarı kazanan kitabı.

Brevis sed optime diye bitiyor Öykü Uçları; yani, "kısa ama mükemmel." ■

ÖYKÜ UÇLARI
Ali Teoman
YKY

REDHOUSE

Quiz Box

İlk seti büyük ilgi gören **Redhouse Quiz Box • Synonyms**'den sonra serinin ikinci seti **Quiz Box • Antonyms** de raflardaki yerini aldı! Setlerdeki **125 eşanlamlı** ve **125 karşıt anlamlı** sözcük sorusu ile eğlenceli oyunlar oynayarak İngilizce sözcük bilginizi geliştireceksiniz.

eşanlamlılar

karşıt anlamlılar

www.redhouse.com.tr

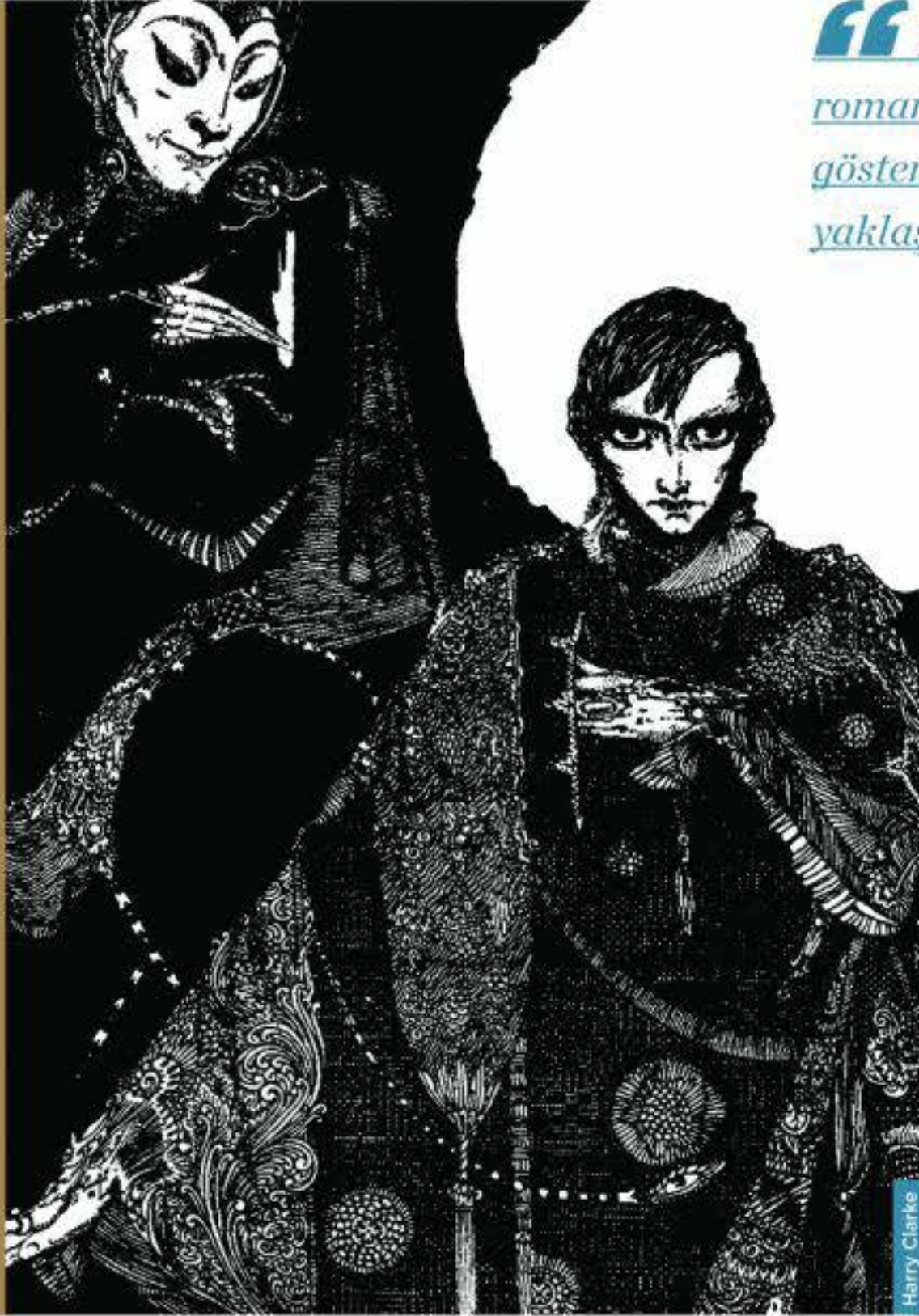
www.facebook.com/RedhouseYayinlari
www.facebook.com/RedhouseKidz

twitter.com/RedhouseKitap
twitter.com/RedhouseKidz

EDEBİYATTA ZORU SEVENLERE ZİYAFET

“Doktor Faustus, ortalama roman okurunun gerekli çabayı göstermeyi göze almadan pek yaklaşmaması gereken bir roman.”

felsefe, teoloji, sembolizm ve müziğin iç içe bir nakış gibi işlendiği; kinayeler, alegoriler, metaforlar içeren bir roman. Bizim için en büyük handikap, romanın çevrilmesi ile sorunun bitmemesi; zira Almanca baskısının yorumlar ve notlar içeren 1200 sayfalık ek bir cildi var. 20. yüzyılın ilk çeyreğindeki Alman ruhunu anlatan bu romanı Alman okurun anlaması için bile böyle bir desteğe ihtiyaç duyulurken, bizim halimizin harap olacağı aşikar. Mann'ın ayrıca “Bir Romanın Hikayesi: Doktor Faustus'un Doğuşu” adında bir kitap yazmış olduğunu da belirtelim.

Mann'ın muhtemelen uydururken çok eğlendiği isimlerdeki esprileri ve diğer referansları anlamıyor oluşumuz önemli bir sorun; bu, yayıncı tarafında ek bir çalışmayı gerektiriyor. Söz gelimi, anlatıcının ismi olan Serene Zeitblom aslında rastgele bir seçim değil, anlatıcı rolüne ve karakterine gönderme var; veya Schleppfuss, “ayak sürümek” gibi bir anlamı var. Ya da 80. sayfada Türkçeye “ça-yır-lar” olarak çevrilmiş olan sözcüğün orijinali “Wiesengrund” olmalı. Zira Mann, California'daki sürgün yıllarında bu romanı Theodor W. Adorno ile yakın işbirliği içerisinde yazmış, onun henüz yayımlanmamış olan “Yeni Müziğin Felsefesi” adlı çalışmasından çok yararlanmış. Romanda Adorno'ya açık bir ithafta bulunmaz ama küçük bir şaka ile, yani ikinci adı Wiesengrund'u kullanarak bir

selam çakar.

Hikaye, kahramanımız Adrian Leverkühn'ün çocukluk arkadaşı Zeitblom tarafından 1943-1946 yılları arasında Almanya'dan aktarılmakta, hem o

Şeytan kaos istemektedir, tanrının yarattıklarının ve insanın ölümsüz ruhunun ölümünün peşindedir.

Thomas Mann'ın son büyük eseri *Doktor Faustus*'u İngilizceye çeviren Lowe-Porter, bu romanı, “Katedral gibi bir kitap,” olarak tanımlamış. Gerçekten de 20. yüzyıl edebiyatının en yoğun metinlerinden biri. Tarih,

Harry Clarke

THOMAS MANN

DOKTOR FAUSTUS

DOKTOR FAUSTUS

Thomas Mann

Can Yayınları

Çeviren: Zehra Kurttekin

günleri hem de geçmişi anlatmaktadır. Tıpkı *Büyülü Dağ*'ın karakterleri Settembrini ve Naphta'ya gibi, ismi "huzurlu/durgun" anlamına gelen hümanist Serene ve trajik Leverkühn kişilikleri, Alman karakterinin ikiliğini yansıtır: Bir yanda Apolloncu akıl, demokrasi, ilerleme; öte yanda Dionysosçu tutku, trajedi, kader. Mann otobiyografik benzerlik konusunda ise şöyle yazar: "Zeitblom benim parodim. Adrian'ın ruh hali ise düşünölebileceğinden çok daha fazla bana yakın."

HİKAYEYE YAVAŞ YAVAŞ SIZAN ŞEYTAN

Anlatıda bir dâhinin ilk eğitiminden üniversiteye ve sonra besteciliğe uzanan süreçteki entelektüel gelişimini izleriz. İlk önemli besin kaynağı özel müzik hocasıdır; sadece müzikle değil, edebiyat ve felsefeyle de tanıştırır onu. Üniversitede teoloji okumaya başlayan, ayrıca matematik ve müzikle de takıntılı bir şekilde ilgilenen Leverkühn sonunda müzikte karar kıldığında kendisine hedef olarak en büyük müzik eserini üretmeyi koyar.

Şeytanın hikayeye yavaş yavaş sızması önce Lütherci bir teoloji profesörünün, sonra da din psikolojisi dersi veren Mefisto kılığındaki Schleppfuss'un sahne almasıyla gerçekleşir. Leipzig'e gittiğinde ise şeytan bu kez bir turist kılığında onu Esmeralda ile karşılaşacağı geneleve götürecektir. Genelev sahnesi birebir Nietzsche'nin yaşamından alınmıştır, önce kaçacak ama sonra frengi mikrobunu kapacaktır. Leverkühn Faust, Nietzsche ve meşhur besteci Arnold Schönberg'in bir sentezi gibidir. Mann, Schönberg'den ve "Armoni Kuramı" kitabından çokça yararlanır, romanda uzun uzun anlatılan müziksel yenilikler de ona aittir; ancak romanın ilk baskısında bir ithafta bulunmaz. Schönberg'in sitemleri üzerine daha sonraki baskılarda son sayfaya bir not ekler.

Leverkühn İtalya'da küçük bir köyde iken karşılaştığı şeytanla bir anlaşma yapar, bu amacı karşılığında ruhunu satar. Bu pazarlığın anlatıldığı 25. Bölüm, Dostoyevski'nin *Karamazov Kardeşler*'deki "Büyük Engizisyoncu" bölümü ile büyük bir benzerlik gösterir. Şeytan kaos istemektedir, tanrının yarattıklarının ve insanın ölümsüz ruhunun ölümünün peşindedir.

Kahramanımız pazarlık sonucu ölümsüz müziğini yarattıkça insani niteliklerini en başta da sevmeye ve sevilme yetilerini kaybedecek, bu anlaşmadan kaçmaya çalıştıkça da sevgi nesnelerinin kendisinden uzaklaştığını, adeta tahrip olduğunu görecektir. Veya tersinden söylenecek olursa, dehası kötülükle beslenecektir. Leverkühn'ün aşktan vazgeçmesi karşılığında dehasını gerçekleştirme olanağı bulacak olması Wagner'in müziksel draması *Das Rheingold*'daki cüce Alberich'e bir göndermedir. Sonuçta ortaya çıkan kurgusal beste "Dr. Faustus'un Ağzı" ise, Ernst Krenek'in Lamentatio Jeremia Propheta'sına; şeytanla buluştuğu yer olan *Palestrina* ise, Hans Pfitzner'in Palestrina isimli operasına göndermede bulunur. Çocuk ölümünün ise Mahler'in kızının ölümünden esinlendiği söylenir.

Çok zorlanıldığı takdirde, salt müziğin anlatıldığı sayfaları atlayarak okumak romanı çok eksiltmeyecektir.

Leverkühn'ün kişisel tarihi, artistik gelişmesi, Alman politik ikliminin değişmesi hepsi anlatıcı Zeitblom'un anlatısında birbirinin içine geçer, anlatanın zamanı ve anlatılan zaman (ve elbette okuyucu olarak bizim zamanımız da girer işin içine) katmanları ile zengin bir sembolik ağ çıkarır ortaya. Alman ulusu da Birinci Dünya Savaşı'ndaki ağır yenilgi ve onu takip eden ağır ekonomik ve toplumsal çöküş sonrasında kendisine bin yıllık bir güç ve zenginlik vaat eden Hitler'in kişiliğinde ortaya çıkan şeytana ruhunu satmaktadır. Bu anlaşmanın sonucu Almanya'nın yıkımı olacaktır. Ancak roman salt bir politik alegori olarak değerlendirmek yanlış olur; sanatsal yaratım süreci, yaratıcılık ve sanatçının yaşamı da eşit ölçüde ağırlık taşıyorlar. *Doktor Faustus*'un önemi tam da bu noktada, çok katmanlılığındadır.

Mann'ın cevap vermediği, kimi olası cevaplarını ise ellediği ana soru şudur: İyilik ve anlam dolu bir hayat yaşayabilir miyiz? Bu soru önemini ve aciliyetini muhafaza ediyor.

Mann'ın bu devasa kalkışmasının en fazla eleştirilecek yanı, müziği dil ile ifade etmeye kalkışması. *Doktor Faustus*, ortalama roman okurunun gerekli çabayı göstermeyi göze almadan pek yaklaşmaması gereken bir roman. İyice anlaşılabilir, oldukça uzun olan müzikle ilgili bölümler bir yana (çok zorlanıldığı takdirde, salt müziğin anlatıldığı sayfaları atlayarak okumak romanı çok eksiltmeyecektir) felsefi tartışmaları anlamak da sağlam bir altyapı gerektiriyor. Edebiyatta zoru sevenleri ise bir ziyafet bekliyor. Zehra Kurttekin'in çevirisi çok başarılı. ■

DUBLİNLİLER'İN 100. YILINDA JOYCE DÜNYASINA YOLCULUK

“ Kişinin yaşadıkları, düşündükleri, hatırladıkları, hissettikleri her zaman ön plandadır ve belki de edebiyatın “first-person shooter”^{*} bakış açısını en iyi veren isimlerden biridir Joyce.

^{*} Karakterin bakış açısından oynanan bir bilgisayar oyunu türü.

Yazma tutkusu, deha, bohem bir karakter ve edebiyat birleşince 20. yüzyılın en önemli zirvelerinden biri, James Joyce nam buzdağı ortaya çıkıyor. Yüzyıl önce, 1915'te, bu buzdağının su yüzüne çıkmaya başlaması, gündelik hayatla ilgili birtakım öykülerin derlendiği *Dublinliler* kitabıyla gerçekleşti; önceden dergilerde kopmuş birtakım buz parçalarını saymazsak. Sıradan insanın kahramanlaştırıldığı, gündelik insan ilişkilerinin labirentinde okurun kahramanıyla birlikte dolandığı ve dolayısıyla kendi hayatının da yüksek sanat seviyesinde ifade edilebileceğine inanmaya başladığı yapıtlar Dublinli James Joyce'un yapıtları. İçinden geçtiği zamanın ve ülkenin yaygın konularını -İrlanda milliyetçiliği, Cizvit Katolikliği, hatta emperyal savaşların atmosferi- odağa alınmadan, sadece herhangi bir insana ne kadar sızdıysa o oranda sızarak kaleme gelir. Ancak kişinin yaşadıkları, düşündükleri, hatırladıkları, hissettikleri her zaman ön plandadır ve

Mert Tugan

Şu ana kadar tanıdığım Joyce, *Ulysses* öncesinde bana çok ümit verdi.

belki de edebiyatın *first-person shooter* bakış açısını en iyi veren isimlerden biridir. Freud'un kuramsal olarak ortaya çıkarıp şekil verdiği bilinçaltı denen kişisel zemine, benzer birtakım yazarlarla eşzamanlı olarak keşif yolculukları yapmaya yarayan bilinçakışı tekniğini sanatsal olarak ortaya koymasına bile, dolaylı olarak büyük bir borcumuz var, günümüz okur ve yazarları olarak.

Edebiyatla yoğun bir şekilde ilgilenmeye başladığım 90'lı yıllarda, herkesin hakkını teslim edeceği bir yayıncılık başarısı olan Enis Batur liderliğindeki Yapı Kredi Yayınları, 20. yüzyıl Batı romanının dev yapıtlarını arka arkaya yayımlamıştı: Tam baskısıyla *Moby Dick*, yedi cildiyle sökün eden Proust'un şahyapıtı *Kayıp Zamanın İzinde*, artık mitleşmiş Roza Hakmen çevisiyle *Don Quijote*, hâlâ tamamlanmasını beklediğimiz Robert Musil'den *Niteliksiz Adam*, pek çok okurun dimağında karanlık bir kayıtsızlık sövgüsü olarak iz bırakan Céline'in *Gecenin Sonuna Yolculuk...* Ve tabii Nevzat Erkmen çevirisiyle ve ayrı basımı yapılan sözlükçesiyle *Ulysses*. Ürkütücü bir tanıtım kampanyası hatırlıyorum o yıllarda sürdürülen; kimsenin okumayı tam anlamıyla başaramadığı, çevirmesinin bile tek bir kişinin başlı başına hayatını kapladığı (bildiğim kadarıyla Nevzat Bey hâlâ *Finnegans Wake*'i çeviriyor), edebiyatın en mi en büyük yapıtı olduğu şeklinde... Sanırım genç bir okur olarak o kadar ürkümüştüm ki, uzak durdum Joyce'tan.

Elbette önceki kuşaklardan bir okur olsaydım, Murat Belge çevirileriyle çoktan tanışmış olurum Joyce'un metinleriyle. De Yayınları yıllarına yetişmem mümkün değildi, belki de doğmamıştım bile, ama şimdi İletişim Yayınları sayesinde yapabildiğim gibi *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi*'nde Stephen Dedalus'u takip edebilirdim. Yüzüncü yıl şerefine yurt dışından özel bir baskısını bulup okuduğum *Dublinliler*'i mesela, yine İletişim Yayınları baskısından okuyabilirdim. Böylece herhangi bir yazar olarak kabul edip, gözümde büyütmeyip, buzdağına çevirip bugünlerde çarpışmayabilirdim. Ama kim hangi sırayla edebiyat yapıtlarını dağarcığına dizebileceğini sıkı sıkıya belirleyebilir ki? Zamanımızın okuru olmaktan başka kimiz ki hem...

Nasip, *Dublinliler*'in 100. yılıymış. Üstelik *Ulysses* açısından ekstra bir çeviriye de sahip olduk geçen zamanda: Armağan Ekici'nin çevirisi geçtiğimiz sene Norgunk'tan yayımlanmıştı; Joyce'un sevgilisi Nora'yla tanıştığı, tarihe Bloomsday diye geçmiş bir günü anlattığı bu yapıtı, sevgililer gününde sevgilimin bana hediye etmesi de, manidar olmuştu. Yine Sel, Alakarga, Aylak Adam, İş Kültür, İletişim gibi yayınevlerinden Joyce külliyyatının vesaireleri yayımlanırken, Kabalcı ve Timaş'tan da birer biyografisinin çevrilmiş olması, 21. yüzyıl Türkiye'sinden bir okur için ne kadar da zengin bir fırsatlar dünyası anlamına geliyor. (Hatta isteyen yakın zamanda Kürtçeye Ciwanmerd Kulek tarafından çevrilmiş bir *Çirokeñ Dublinliyan* bile bulabilecek, öğrendiğim kadarıyla.) Hem sonra belki de Dedalus adını seçmiş o güzel yayınevinden çıkan,

Joyce etrafında kurgulanmış kitaplara da uzanmak mümkün olur: Pelin Arda çevirisiyle yayımlanmış Ulick O'Connor'un *Bildiğin Joyce*'unu ya da kitaplığımda duran 2011 Avrupa Edebiyat Ödülü sahibi Sloven Drago Jančar'ın Sina Baydur çevirisi *Joyce'un Öğrencisi*'ni okumak da fena olmaz.

KOŞULLARIN İÇİNDE KARAKTERİN İZİNDE

Yanıma ben biyografik harita olarak Gordon Bowker'ın iki sene önce yayımlattığı biyografiyi, *James Joyce: A Biography*'yi aldım, Joyce diyarına yola çıkarken. Daha önceden Lawrence Durrell, Malcolm Lowry ve George Orwell biyografilerini yazmış olan Bowker'ın, hem Joyce hakkında en son gün ışığına çıkmış malzemeyi kullanmış olması hem de diğer tüm biyografileri de kapsayan sürükleyici bir anlatım sunması, avantajım olacak. Böylece kurguda okuduklarımın gerçekte olan bağlantısını yakalayıp bir yazın dehasının işleyişini tam olarak anlayabileceğim. Bir nevi modelleme çalışması olacak benim için, salt okur olarak korktuğum bir yüceliği, okur-yazar olarak dolanmak için iyice heveslenmiş durumdayım. Dolayısıyla son günlerde dünya, benim için, iyice James Joyce olmakta.

Yazma tutkusu, deha, bohem bir karakter ve edebiyat birleşince 20. yüzyılın en önemli zirvelerinden biri, James Joyce nam buzdağı ortaya çıkıyor.

Katolik Cizvit okullarında eğitim gören Joyce, dindarlığı ve hatta papazlığı seçmek yerine, bohem yaşantıyı ve yaşadığı kültüre göre günahın yolunu seçmesiyle; İrlanda milliyetçi ve bağımsızlık hareketlerinin fırtınalarına rağmen, İngilizceyi kullanmayı bırakmaması ve belki de İngiliz edebiyatının zirvelerine, tıpkı Shaw, Wilde gibi bir İrlandalının ismini yazdırmasıyla; cinsellik konusundaki pervasızlığını sansür mücadeleleri tarihine geçecek oranda kullanması ama bütün bunları yaparken sanatından hiçbir ödün vermemesiyle; kendi memleketinden kaçmayı değil, gitmeyi tercih etmesiyle; zenginleşmeyi ve uyumu sağlayacak hamleler yerine, sanatını ve kendi karakterini öne alarak fakir bir *dandy* haline gelmesiyle, şu ana kadar tanıdığım Joyce, *Ulysses* öncesinde bana çok ümit verdi. Umarım kendisinin yazmaya başladığı yılın yüzüncü yılında başlayacağım *Ulysses* okumasını, çok geçmeden bitirebilirim, mesela tefrikasının yayımlanmaya başladığı 1918'in yüzüncü yılında ya da tamamının ilk baskısının yapıldığı 1922'nin yüzüncü yılını beklemem. ■

NESRE SİĞMAYAN BİR ŞİİR

“*Talihsiz Dostluk, bir aşkın romanı, bir şairin romanı, bir şiirin romanı ya da doğallığın, sadeliğin ölümüne ağıt olarak okunabilir ya da hepsi.*”

José Martí, Kübalı bir şair ve bir Kübalı için bile fazlasıyla siyasi bir sanatçı. Milliyetçi bir lider olan Martí, genç yaşta siyasete atılarak Küba'nın İspanya'dan bağımsızlığı için mücadeleye ve çatışmaya başlamış. Daha on yedi yaşındayken altı yıl boyunca ağır yartların hüküm sürdüğü çalışma kamplarında

tutsak olarak tutulan ozanın, hayatının büyük çoğunluğu siyasi hükümlü olarak sürgün ve hapiste geçmiş. Kırk iki yaşında İspanyol güçleriyle girdiği bir çatışmada vurularak ölene kadar da sürgün, hapis ve savaş üçgeninde yaşamaya devam etmiş José Martí hayatını, Küba'nın İspanyol kolonisinin yönetiminden

ve Amerikan egemenliğinden kurtulması için harcamış; bu uğurda şiirler, yazılar yazmış, aynı zamanda siyasi eylemlerini sürdürmüştü; Küba Özgürlük Partisi'nin de kurucusu ve Küba'nın milli kahramanlarından biri...

Türkiyeli okurlar José Martí'yi 2004 yılında Ataol Behramoğlu'nun çevirisiyle Adam Yayınları'ndan çıkan *Göklerde Eriyip Gitmek İsterdim* kitabından tanıyorlar. “Dehşet dehşet dünyada ve denizde/ Yalnızca gıcırtilar, taşkın öfkeler, sisler ve gözyaşları var/ Ve koparılmış tepeler boşlukta dönüyorlar,/ Ovalar ve göller taşkın ırmaklar olmuş/ Denizlere dökülüyorlar/ Kalabalık bir denizci halk/ Rahatça doldurur her uçurumu/ Gökyüzünde yıldızlar sönüyor/ Dönen, gölgede sarsılan rüzgarlar/ Kaçıyor, açılıyor ve birbirlerine çarparak,/ Çatırtıyla yuvarlanarak,/ Dağların çukurlarına düşüyorlar; bulutlarda/ Yıldızlar çıldırmışlar, alev saçıyorlar birbirlerine/ Ve sonra, gülüyor güneş; toprakta ve denizde/ Rahat bir düğün aydınlığı parılıyor/ Ah bu zorlu fırtına bolluk getirsin, arıtsın.”

Aslında José Martí, belki de sadece benim için, çevrilen şiirlerinden ve özellikle yukarıda bir kısmını alıntılıdığım şiirden ibaret. Çünkü Wikipedia haklıysa İstanbul Esenyurt ve

Ahmet İtaş

Eleştirmenlerce Hispanik Amerikan modernizminin ilk ve en önemli romanı olarak gösterilen kitap, estetik kaygı ve nesir dilindeki şairanelik bağlamında gerçekten dikkat çekici.

Ankara Çankaya'da onun adına yapılmış birer heykel bulunmakta. Yani Martí ülkemizde, tabir yerindeyse, heykeli dikilecek kadar meşhur.

SÜRGÜNDE YAZILMIŞ BİR ROMAN

Talihsiz Dostluk, Martí'nin tek romanı.

Sürgünlerinden birinde bir seneliğine Amerika'da yaşamak zorunda kalan Martí, bir gazetede çalışmaya, ardından da bu gazete için röportajlar yapmaya başlıyor. Gazete editörü, ondan tefrika olarak yayımlamak üzere bir roman yazmasını istediğinde muhtemelen mali sebeplerden ötürü bu teklifi kabul ediyor Martí. Fakat editörün birkaç (aslında bir sürü) şartı vardır: Gazetenin okur profiline uygun olarak tefrika edilecek bu romanda bolca aşk olmalıdır. Ve bolca ölüm... Ve bolca genç kız... Ayrıca romanın kahramanları ille de -dönemin modası gereği- Hispantik Amerikalı olmalıdır. Ama *Talihsiz Dostluk* kesinlikle, "günahkar tutkular ve ebeveynlerin ve din adamlarının onaylamayacağı şeyler" içermemelidir. Martí, Küba'nın bağımsızlığı uğruna bu teklifi de kabul edecektir. Çünkü kazandığı parayı da hayatını ortaya koyduğu Küba'nın bağımsızlık mücadelesi için harcayacaktır.

Şair ve onurlu eylem adamı Martí tefrika boyunca biraz da yukarıdaki sebeplerden dolayı, yani sipariş usulü yazmaya alışık olmadığından, kendi metnine karşı mesafeli davranmıştır. Bu da romanın diline tutukluk olarak yansımıştır. Son tahlilde de bu iş (*Talihsiz Dostluk*) bir şairin para kazanmak uğruna yazdığı bir roman olarak kalmıştır. Ta ki José Martí, kendi ifadesiyle *Tom Amca'nın Kulübesi*'ni okuyup nesrin gücüne inanmaya, nesrin, sosyal ve politik meseleleri ifade için iyi bir zemin olduğunu idrak edinceye kadar. Bunu anlayınca da tefrikayı, bir roman olarak basılması için yeni baştan gözden geçirmeye karar vermiştir.

Talihsiz Dostluk'un çevirisinin mükemmel olmadığını, bu önemli romanın daha özenli bir çeviri, belki biraz daha fazla editoryal müdahale istediğini de söylemek gerekir.

Türkçesini de okuma şansına ulaştığımız *Talihsiz Dostluk*, kitabın işte bu baskısının çevrisi. Yani yazarının eliyle kurtarılan ikinci ve gerçek romanın. Eleştirmenlerce Hispantik Amerikan modernizminin ilk ve en önemli romanı olarak gösterilen kitap, estetik kaygı ve nesir dilindeki şairanelik bağlamında gerçekten dikkat çekici. Aslında o dönem yapılan

ilk eleştirilere baktığımızda Martí'nin tutturduğu bu şairane dilin kırılğan ve tutarsız bulunduğu, dengesinin olmadığıyla suçlandığını da bilmek gerek. Ama Martí, özellikle de tefrikayı kitaplaştırmadan önce yeniden düzenlerken; bir şair olarak olduğu kadar, bir romancı olarak da ne yaptığının farkındaydı. Eleştirilere kitabın çok katmanlı olduğunu, sembolizmi yüksek bir metin olduğunu söyleyerek cevap verdi.

Elimizdeki çeviride gördüğümüz kadarıyla Martí'ye canıgönülden katılabiliriz. Martí iki -aslında üç- kız arkadaşın dostluk ve aşkını anlattığı bu hikayede her okumada biraz daha canlanan, derinlik kazanan adeta dize cümleler kullanıyor. Kitabın yazıldığı dönemi ve coğrafyayı düşünürsek, modernist yazında metafor ve alegorinin üzerinde bu kadar yoğunlukla düşünen ve bu kadar cesurca roman yazabilen fazla isim sayılmasa gerek. Nitekim *Talihsiz Dostluk*'un finalini ve bütün metni ele aldığımızda daha ilk bakışta yapay olanın doğal üzerine zaferinin işlendiğini görüyoruz. Biraz daha ileriye gitmek gerekirse; ya içeriğin biçimi etkilediğini ya da Martí'nin bilinçli olarak romanın dilini de özellikle yapaylığın sınırında dolaştırdığını görebiliriz.

Ama yılın en iyi yayınevlerinden biri olan Aylak Adam Yayınları'ndan çıkan *Talihsiz Dostluk*'un çevirisinin mükemmel olmadığını, bu önemli romanın daha özenli bir çeviri, belki biraz daha fazla editoryal müdahale istediğinin kesin olduğunu da söylemek gerekir. Bu sorunun ne kadarının çevirmenden, ne kadarının editörden ve ne kadarının şairin fazlasıyla ağdalı dilinden kaynaklandığını söylemek en azından benim için imkansız görünüyor. *Talihsiz Dostluk* bu haliyle çevrilemez bir şiirin resmi gibi duruyor. Bir şiirde nasıl her kelimenin karşılığını ve kelimelerin birleşmesinden oluşan kuru anlamı göz ardı edip sezgilerimizi devreye sokmalıysak, bir şairin elinden yazılmış bu metaforik romanı da bir şiir sezisiyle okumak gerekir.

Talihsiz Dostluk, bir aşkın romanı, bir şairin romanı, bir şiirin romanı ya da doğallığın, sadeliğin ölümüne ağıt olarak okunabilir ya da hepsi. Zaten bir romanı iyi kılan hep birden fazla etkenin bir araya gelmesi değil midir? ■

TALIHSİZ DOSTLUK

José Martí

Aylak Adam Yayınları

Çeviren: Ceren Hasançebi

“ÇOĞUNLUKTAN İBARET” YA DA CAN’IN KALBI

“Hepimiz biliyoruz ki Can Yayınları’nın geleceğini, gidişatını kapak tasarımları falan değil, zaman, yani yayın politikası belirleyecek.”

Can Yayınları özelinde iyiden iyiye gördük ki, ey sevgili yayınevleri, ne yaparsanız yapın gözümüz üzerinizde!

Benim herkesten ne eksikim var dedim. Kaç gündür kukumav kuşu gibi Can Yayınları’nın kapaklarını düşünüp duruyorum. Neydi neydi, şimdi ne oldu, nasıl oldu, güzel mi oldu yani, diye diye kendimi yedim bitirdim, ziyadesiyle sinirlendim! Yiyip bitirmekle de, sinirlenmekle de kalmadım, bu sorularımı ve öfkemi sosyal medya üzerinden yapılan çağrıyla Can Öz’e de yönelttim. O derece de benimsemişim yani herkes gibi Can’ın kapaklarını... Yok yok, hiç de böyle olmadı aslında. Haberi duyar duymaz hemen evdeki kitapları düşündüm, eksikler bir bir gözümün önüne geldi, şimdiden sonra beyaz kapakların artık koleksiyon değeri olur, gideyim de yatırım amaçlı olarak bende olmayanları toplayayım dedim... Yok yok böyle de olmadı; kapak ne ki dedim, yeni yapanların eline sağlık zaten çok güzel çalışmışlar, eskisi eski olup kalmıştır, hem bana ne kapaktan falan, ne bastıkları, nasıl bastıkları önemli zaten... Yok, tam olarak böyle de değil... Sanırım aynı anda bu düşüncelerin, hissiyatların hepsi ve hiçbirisi, gibi diyebilirim. Demek ki ben de, Sezgin Kaymaz’ın da dediği gibi çoğunluktan ibaretim!

GÖZÜMÜZ ÜZERİNİZDE!

Aslına bakarsanız, yayın dünyamızda bir yayınevinin kapakları ya da herhangi bir faaliyeti üzerine bu

kadar çok konuşulması hoşuma da gitmiyor değil. Çünkü bir yerde işin ucu kapaktan falan çıkıp ister istemez edebiyata, okurun bir meta olarak kitap üzerinden edebiyatla, yazarla kurduğu ilişkiye gidiyor. Bunun nesi kötü ki? Ama her şeyin büyük bir hızla değiştiği, yıkılıp yıkılıp yeniden yapıldığı, bu bir türlü tam olarak yenilenemeyen, bizlere bitse de gitsek dedirten dünyada, bir şeylerin hep aynı, hep eskisi gibi kalmasından yana gönlüm. Evet ben yaşlı biriyim, yaşlanmak giderek muhafazakarlaşmak demek de olabiliyor kimi zaman ya, kendimden korkuyorum, varsın olsun diyerek, gönlüme boş veriyorum.

Diğer taraftan, bir yayınevi de olsa söz konusu, bir şirketin kurumsal kimlik çalışmaları hiç mi hiç ilgilendirmiyor beni. Kim kapağına bakarak kitap alıyorsa, onun kitapla da, edebiyatla da arası o kadar açık demektir zaten.

Gelelim Can Yayınları’nın geleceğine... Hepimiz biliyoruz ki bu yayınevinin geleceğini, gidişatını kapak tasarımları falan değil, zaman, yani yayın politikası belirleyecek. Şimdiye kadar kimi yerde ne kadar eleştirsek de, onurlu, oturaklı ve ahlaklı bir yayın politikası güttüğünden emin olduğumuz bu yayınevinin aynı çizgide ilerlemesi, ilerleyebilmesidir dileğimiz. Can Yayınları özelinde iyiden iyiye gördük ki, ey sevgili yayınevleri, ne yaparsanız yapın gözümüz üzerinizde! ■

Bazıları Yağmuru Hisseder Bazıları ise Yalnızca İslanır...

Menekşe Kokulu Hikâyeler

Bazıları
Yağmuru Hisseder
Bazıları ise
Yalnızca İslanır...

"KOKULU KİTAP"

D&R
ve Tüm
Kitapçılarda

yakamoz

Hayata Bir Bardak Çay Molası

Sevinçlerini
Sakin Erteleme
Her Yemekten
Sonra Şükret
Biri Seni
Kucakladığında
İlk Bırakan
Sen Olma...

Okurken içinizi huzurla dolduracak,
yüreğinizi ısıtacak, iyilik, sevgi,
dostluk ve mutluluğu dile getiren
birbirinden güzel 69 adet
hikâyeden derlenen bu kitapla
hayata keyifli bir mola verip
kargaşadan sıkıntılardan
uzaklaşacaksınız...

yakamoz

AKLINDAN GEÇENLERİN HEPSİ TURKCELL PROFESYONELLER KULÜBÜ'NDE! !f'te bir bilet alana bir bilet bedava.

**FESTİVALE
GİTME BAHANESİYLE
OFİSTEN ERKEN
ÇIKACAĞIMIZ
GÜNLER GELDİ.**

!f
ist-
an-
bul
an-
ka-
ra
iz-
mir

Kampanyadan yararlanmak için

PROF SFR ..✉..> 2222

profesyoneller@turkcell.com.tr | @profesyoneller

TURKCELL

Kampanya kurumsal hat kullanıcıları ve Turkcell Profesyoneller Kulüp üyesi bireysel hatlı aboneler için 13-23 Şubat 2014 tarih aralığında !f İstanbul, 27 Şubat-2 Mart 2014 tarih aralığında !f Ankara ve !f İzmir Bağımsız Filmler Festivali'nde geçerlidir. Festival kapsamındaki hediye bilet kampanyası anlaşmalı sinemalarda yalnızca Cuma ve Cumartesi 19:00 ve 19:30 seanslarında gışeden 1 bilet satın alınması halinde geçerlidir. Ücretsiz olarak Profesyonel Kulüp üyesi olmak için PROF yazıp 2222'ye göndermek yeterlidir. Kampanyadan yararlanmak için Profesyonel Kulüp şifresi işlem esnasında hat numarası ile birlikte kasiyere/satış görevlisine söylenmelidir. Kulüp şifresi 2222'ye PROF SFR yazıp göndererek alınmaktadır. Şifre alma talebi için gönderilen SMS 0,4TL olarak ücretlendirilir, daha önce alınmış olan şifrenin sorgulanması ücretsizdir. Profesyonel Kulüp şifresi, geçerli olduğu 30 günlük süre içinde maksimum 10 kez kullanılabilir. Şirket hattı kullanıcıları İSTEKAZAN yazıp 2222'ye göndererek aldıkları şifreyle kampanyadan faydalanabilirler. Kampanya şartlarının farklı uygulandığı durumlar ve tüm detaylı bilgi için: profesyoneller.turkcell.com.tr